SUOMEN JÄÄKIEKKOLIITTO

TUOMARIN

TOIMINTAOHJEKÄSIKIRJA

SISÄLLYSLUETTELO

OSA 1 Tuomaritoiminnan perusteet **0**

Tuomarin tehtävä 1
Pelin palvelemisen tavoitteet 2
Tuomarin osaaminen 3
Menetelmät 4
Sääntötuntemus 4
Urheilullisuus 5
Viestintä 6
Harkintakyky 7
Asenne 8
Ottelun johtaminen 9
Ennakointi 10
Kriittiset hetket 10
Tuomarin eettiset ohjeet 11
Tuomarin varusteet 11
Varusteiden vähimmäisvaatimukset 11
Lisävarusteita 11

OSA 2 Päätuomarin toimintaohjeet **12**

Päätuomarin yleiset tehtävät 13
Tehtävät ennen ottelua 13
Tehtävät ennen pelin aloittamista 14
Tehtävät ennen erän alkua 15
Tehtävät erän päättyessä 15
Raportointi 16
Aikalisä 17
Rangaistusten tuomitseminen 18
Rangaistuksien käsimerkit 20
Rangaistuslaukauksen tuomitseminen 27
Pelaajien vaihtamisen johtaminen 28

Kiekon pelaaminen korkealla mailalla ja käsisyöttö 28
Kiistatilanteiden hoitaminen 30
Maalitilanteiden hallinta 31
Videomaalitarkistuksen suorittaminen 32
Epäselvän maalitilanteen hoito 33
Maalin hylkääminen 34
Maalin hyväksyminen 35
Varusteiden mittaus 36
Mailan mittaus 36

OSA 3 Linjatuomarin toimintaohjeet 37

Linjatuomarin yleiset tehtävät 38
Tehtävät ennen ottelun alkua 38
Tehtävät ennen pelin aloittamista 39
Tehtävät ennen jokaisen erän alkua 39
Tehtävät erän päättyessä 40
Aloitukset 40
Aloituksen suorittaminen 41
Aloitusasento ja aloitustekniikka 42
Rikkeet aloituskaarella 43
Paitsio 44
Liikkuminen siniviivalla 45
Pitkä kiekko 46
Rangaistustilanteet 48
Maalitilanteet 49
Aikalisä 49
Maalien ja jään korjaaminen 49
Pelin katkaiseminen maalin siirtyessä pois paikaltaan 50
Kiistatilanteiden hoito 50
Valvonta 51
Maalivahdin vaihto ylimääräiseen pelaajaan pelin käydessä 52
Sijaiskärsijät 52

Liian monta pelaajaa jäällä 53
Sijoittuminen ja tehtävät rangaistuslaukauksessa 54
Mailan mittaus 54
Kiekon pelaaminen korkealla mailalla ja käsisyöttö 54

OSA 4 Sijoittuminen ja yhteistyö 55

Yhteistyön ja sijoittumisen perusteet 56
Yhteistyön periaatteet 56
Tuomarien keskinäinen viestintä 57
Ennakointi ja väistäminen 57
Sijoittuminen päätyalueella 57
Kahden tuomarin järjestelmä 60
Sijoittuminen aloituksissa 61
Sijoittuminen pelitilanteissa 62
Yhden tuomarin järjestelmä 65
Neljän tuomarin järjestelmä 66
Päätuomareiden sijoittuminen aloituksissa 66
Aloitukset päätyalueella 67
Keskialueen aloitukset 68
Päätuomarin sijoittuminen päätyalueella 68
Päätuomareiden sijoittuminen pelin siirtyessä päädystä toiseen 70
Päätuomareiden yhteistyö - pitkä kiekko 72
Päätuomareiden sijoittuminen – kansallishymnin aikana 72
Yhteistyö ratkaisuissa – toimintaohjeet ja suositukset 73
Ratkaisuiden tekemisen periaatteet 73
Päätuomareiden vastuualueet 73
Rangaistusten tuomitseminen 74
Vaihtotilanteiden johtaminen pelikatkolla 75
Päätuomareiden vastuut videotarkistuksen aikana 76
Viestintä pelaajapenkeille 76
Toimintaohje kiistojen hallintaan 76
Muut toimintaohjeet 78

Loukkaantunut päätuomari 78
Loukkaantunut linjatuomari 78
Linjatuomarien yhteistyöohjeita 78
Tapahtumien raportointi päätuomarille 78
Rangaistuksen tuomitsemisen jälkeen 79
Päätuomarin sijoittumisen paikkaaminen 79
Yhteistyö toisen linjatuomarin kanssa 80
Päätyalueella 80
Puolueettomalla alueella 81
Linjatuomari paikkaamassa päätuomaria 81

Hyvä tuomari,

Kiitos sinulle kun käytät aikaa osaamisesi kehittämiseen tähän toimintaohjekäsikirjaan tutustuen. Kirjan alussa jaamme sinulle Suomen jääkiekkoliiton tavoitteet ja päämäärät tuomaritoiminnalle. Tarkoituksenamme on antaa käsitys siitä, mitä hyväksi tuomariksi kasvaminen vaatii aina huipputasolle saakka. Lisäksi tässä kirjassa on kuvattu käytännön toimintamallit tuomareille. Sisältö seuraa kansainvälisen jääkiekkoliiton antamia toimintamalleja tarkentaen ja soveltaen niitä Suomen oloihin sopiviksi.

Käsissäsi on nyt ensimmäinen julkaistu suomenkielinen versio tuomarin toimintaohjekäsikirjasta. Jatkossa tarkennamme ja päivitämme ohjeita elävän ja muuttuvan pelin vaatimuksiin sopiviksi.

Toivotamme sinulle hyviä lukuhetkiä ja onnea tuomariurallesi,

Jere Lahti

Erotuomaripäällikkö
Suomen jääkiekkoliitto ry

Harri Ahola

Huippusarjapäällikkö
Suomen jääkiekkoliitto ry

Käännös-, ja sovitustyöstä: Tämä Suomen jääkiekkoliiton tuomaritoiminnan toimintaohjekäsikirja on mukaelma kansainvälisen jääkiekkoliiton "IIHF Officiating procedures manual" –julkaisun valikoiduista osista. Tässä käännöksessä tuomaristo (Officials) koostuu jäällä olevista tuomareista (Official) ja toimitsijoista (Off-ice officials). Jäällä olevaa tuomaria kutsutaan neljän tuomarin järjestelmässä päätuomariksi (Referee) tai linjatuomariksi (Linesman) ja kahden tuomarin järjestelmässä tuomariksi (Referee). Tässä käännöksessä nykyisestä "kansainvälisen jääkiekkoliiton erotuomarin ohjekirjasta" käytetään nimeä "tuomarin tulkintaohjekirja". - Jarkko Kosonen, Jyväskylässä 15.4.2012-

OSA 1 Tuomaritoiminnan perusteet

Tuomarin tehtävä

Tuomarin tehtävä on palvella peliä. Tehtävän suorittamiseksi hänen on yhdisteltävä monipuolisesti tietoja, taitoja ja ominaisuuksia. Tuomari käyttää tehtävässään paljon valtaa, jolla on oleellinen merkitys ottelun lopputulokseen sekä myös välillisesti pelaajien turvallisuuteen ja pelin laatuun. On siis tärkeää, että tuomari saavuttaa pelin osapuolten ja toimintaympäristönsä luottamuksen.

Pitkällä aikavälillä yksittäisen tuomarin luotettavuutta arvioidaan kokonaisuutena, jossa korostuvat tuomarin ominaisuudet, kyvyt, tausta ja motiivit. Luottamus peliltä tarkoittaa luottamuksen saavuttamista niin yksittäisessä tehtävässä pelin eri osapuolilta kuin pitkällä aikavälillä koko jääkiekkoyhteisöltä.

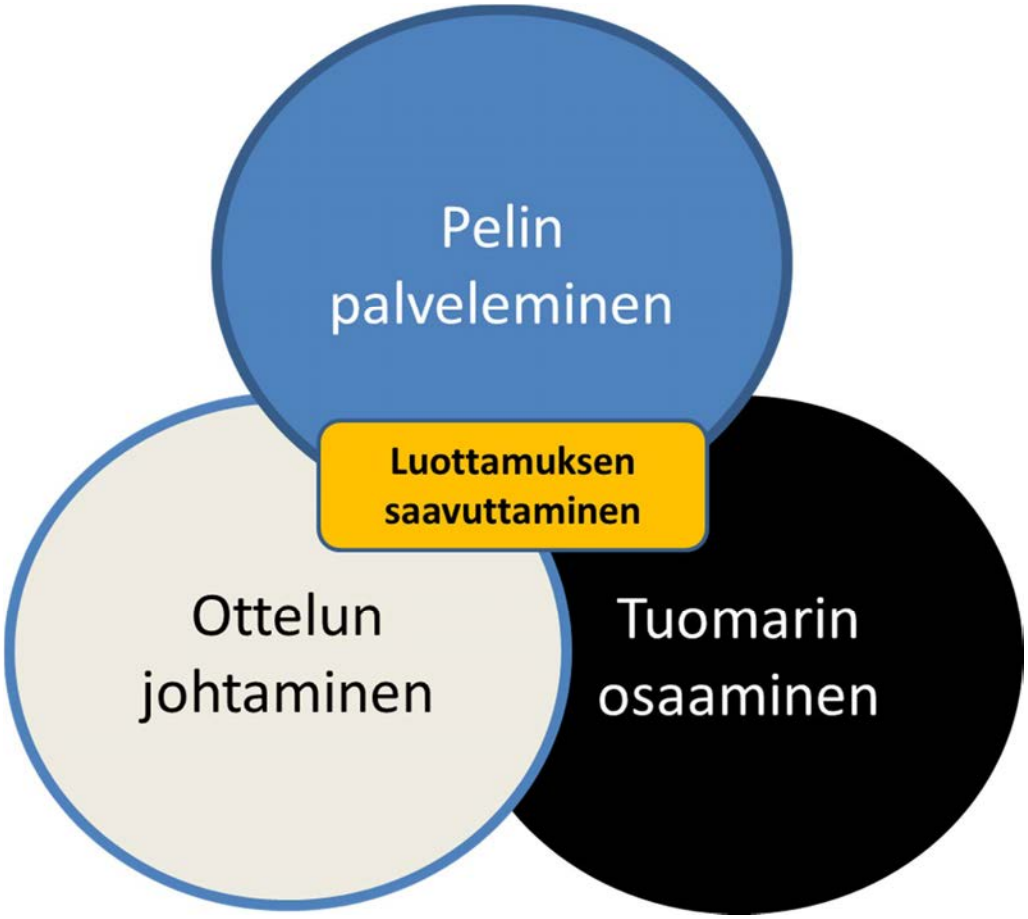

Tässä osassa esitellään ensin tuomaritoiminnan tavoite, jonka jälkeen kuvataan tuomarin osaamisen osa-alueet ja sitten käydään läpi ottelun johtamisen periaatteet. Luvun lopuksi esitellään tuomarin eettiset ohjeet ja varusteet.

Pelin palvelemisen tavoitteet

Tuomaritoiminnan tavoite on **palvella peliä** huolehtimalla **turvallisuuden, lajinomaisuuden** ja **oikeudenmukaisuuden** toteutumisesta. Jääkiekkotuomarin haasteena on luoda ja säilyttää tasapaino edellä mainittujen tavoitteiden välillä. Ottelutapahtuman eri osapuolilla on usein oma käsitys siitä, millainen tasapaino eri tavoitteiden välillä tulisi saavuttaa.

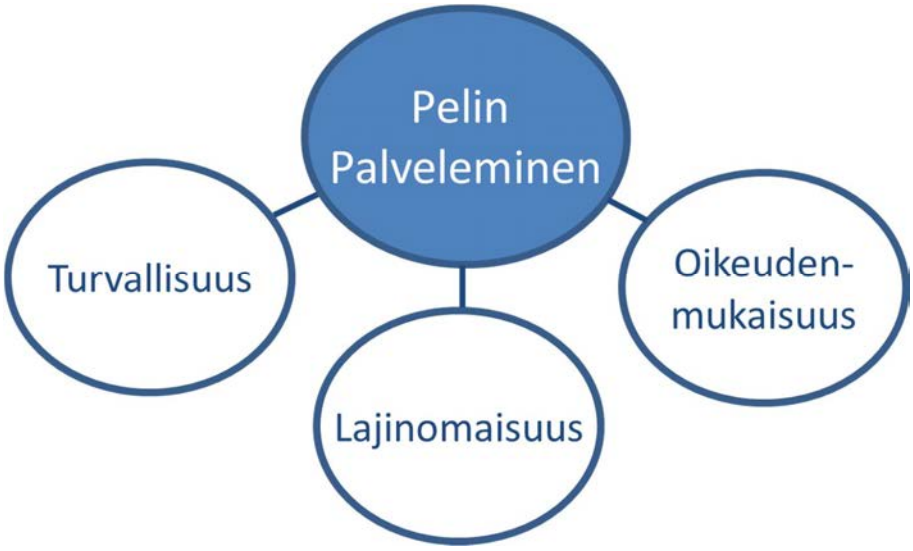

Tuomaritoiminnan tavoite on pyrkiä vähentämään peliin osallistuvien pelaajien riskiä loukkaantua mahdollisten sääntöjenvastaisten tekojen seurauksena. Tuomarin keinoja turvallisuuden lisäämiseksi ovat sääntörikkeiden havaitseminen ja niihin puuttuminen varoittamalla, rankaisemalla sekä raportoimalla edelleen kurinpitäjälle. Näiden lisäksi hyvä tuomari voi palvella turvallisuutta johtamalla ottelua ennaltaehkäisevillä keinoilla. Näitä keinoja on kuvattu tämän osan loppupuolella.

Jääkiekko on luonteeltaan kamppailulaji. Lajiin osallistuessaan pelaajat hyväksyvät sen, että sääntöjen mukaankin pelattaessa voi syntyä usein väliaikaista kipua tai jopa pieniä vammoja. Lisäksi erittäin harvoin voi seurata vakaviakin vammoja. Tuomari ei siis voi tehdä jääkiekko-ottelusta täysin turvallista ja poistaa siitä kaikkia riskejä. Tuomareiden suorituksen pitää kuitenkin kestää jälkikäteen tarkastelu siitä, onko tuomari tehnyt voitavansa turvallisuuden lisäämiseksi.

Lajinomaisuudella tarkoitetaan pelin kaikkien osapuolten saamaa viihdyttävää kokemusta jääkiekko-ottelusta. Jääkiekko-ottelu on lajinomainen niin yleisölle kuin joukkueille silloin, kun siihen kuuluu erottamattomana osana vauhdikkuus, taito, kamppailu ja tunteiden ilmaukset. Tuomari edistää pelin lajinomaisuutta noudattamalla ratkaisuissaan:

- sääntökirjan sisältöä
- vakiintuneita tulkintakäytäntöjä
- painotusohjeita

- voimassa olevia ohjeita tuomareiden koulutusorganisaatiolta ja sarjan järjestäjiltä
- pelinäkemystään

Lajinomaisuuden eräs tärkeä piirre on ottelutapahtuman eteneminen ilman tarpeettomia keskeytyksiä tai viivytyksiä. Jokainen tarpeeton pelikatkoja ja ylimääräinen viivästys pelikatkon pituudessa antavat väsyneelle joukkueelle tarpeettoman pelin luonteeseen kuulumattoman edun. Tuomari edesauttaa ottelutapahtuman sujuvuutta kolmella eri tavalla. Ensinnäkin tuomarin varmuus ja päättäväisyys nopeuttavat päätöksien toimeenpanoja. Toiseksi hyvä yhteistyö tuomareiden kesken lyhentää pelikatkoja. Kolmanneksi tuomarin hyvä viestintä joukkueille, muille tuomareille ja toimitsijoille ennen ottelutapahtumaa, pelin aikana ja ottelun jälkeen edistää sujuvuutta.

Ottelun eri osapuolet ymmärtävät oikeudenmukaisuuden eri tavoin. Joillekin se voi tarkoittaa sitä, että tuomittujen rangaistusten määrä on lähes sama molemmille joukkueille. Tuomarin tulee kuitenkin aina toteuttaa ratkaisunsa puolueettoman ja riippumattoman tarkastelun mukaisesti. Hyvä tuomari kykenee havainnoimaan ja ymmärtämään pelin muiden osapuolten näkemyksen oikeudenmukaisuudesta ilman häiritsevää vaikutusta suoritukseen ja pelin palvelemiseen. Oikeudenmukaisuuden kokemukseen pelin muissa osapuolissa vaikuttaa ottelun aikaisen johdonmukaisuuden lisäksi tuomaritoiminnan yhdenmukaisuus eri otteluiden välillä.

Tuomarin osaaminen

Tuomarina kehittymiseen ei ole yhtä kaavaa, vaan se muodostuu yksilöllisen taustan, kykyjen, halujen ja mahdollisuuksien yhdistelmästä. Opastettaessa tuomaria kehittymään on hyvä syventyä ensin osa-alueisiin joista tuomaritoiminnan kokonaisuus muodostuu. Avain menestykseen on kyky maksimoida yksilölliset vahvuudet samalla minimoiden heikkoudet. Tuomaritoiminnan menestystekijät koostuvat tuomarin oppimista tiedoista ja tuomarin henkilökohtaisista ominaisuuksista.

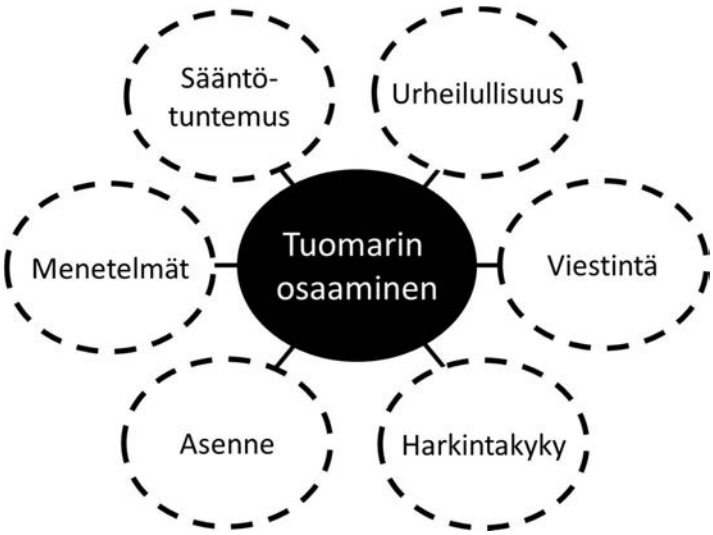

Yksittäinen osa-alue saa joskus liian suuren huomion tuomarin arvioidessa omia heikkouksia ja vahvuuksiaan. Yksittäiset vahvuudet voivat korvata vain johonkin rajaan asti yksittäisiä heikkouksia. Esimerkiksi urheilullisuuden aiheuttamia puutteita voi osittain paikata hyvällä pelinäkemyksellä. Hyvä luistelutaito voi edesauttaa nuorta tuomaria urallaan eteenpäin, mutta se ei saa estää häntä kiinnittämästä huomiota muiden osa-alueiden kehittämiseen.

Tuomarin suoritustasoa eri osa-alueilla arvioidaan siten, että tuomarin suoritus suhteutetaan sarjatason muiden tuomareiden suoritustasoon. Tuomarikouluttaja auttaa tuomaria itsensä arvioinnissa. Muut tuomarit voivat myös auttaa ja jotkut tuomareista hankkivat esim. videokuvaa suorituksistaan itsensä arviointia ja kehittämistä varten.

Menetelmät

Menetelmät kuvaavat tuomarin suoritustekniikan.

Toimintaohjeet kuvaavat tuomarin suoritukset vaiheittain eri tilanteissa ennen ottelua, ottelun aikana ja sen jälkeen.

Sijoittumisohjeet auttavat tuomarin sijoittumaan parhaaseen paikkaan heidän tehdessään pelin mukaisen ratkaisun tai toiminnon. Oikea sijoittuminen vaikuttaa merkittävästi lopputulokseen. Sijoittumisen on tapahduttava luonnostaan. Sen suorittamiseen keskittyminen ei saa häiritä muita tuomarin tehtäviä.

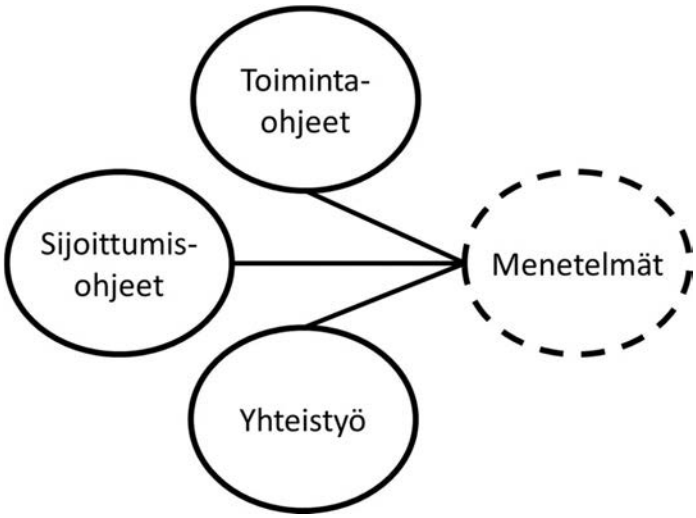

Yhteistyöohjeet kuvaavat miten tuomarit kykenevät saavuttamaan ryhmänä parhaan lopputuloksen pelin palvelemisessa.

Sääntötuntemus

Jääkiekon sääntöjen ja tuomarin toimintaohjeiden osaaminen on perusedellytys selviytymiseen tuomaritehtävistä. Tuomarilla on ylin valta ja vastuu ottelun sääntöjenmukaisuuden toteutumisesta. Vaikka jääkiekkotuomarin tehtävä käytännössä sisältääkin paljon valtaa ja vapautta sääntöjen tulkitsemiseen, on tuomarin kaikkien ratkaisuiden perustuttava sääntökirjaan.

Tuomarin on hallittava hyvin kansainvälisen jääkiekkoliiton **sääntökirja**, tuomarin **tulkintaohjekirja**, sekä tämä tuomaritoiminnan ohjekäsikirja. Lisäksi tuomarin tehtävän suorittaminen edellyttää voimassaolevien **painotusohjeide**n, muiden sarjan järjestäjiltä saatujen ohjeiden ja kilpailusääntöjen tuomaritoimintaan vaikuttavien osien sisällön hallitsemista

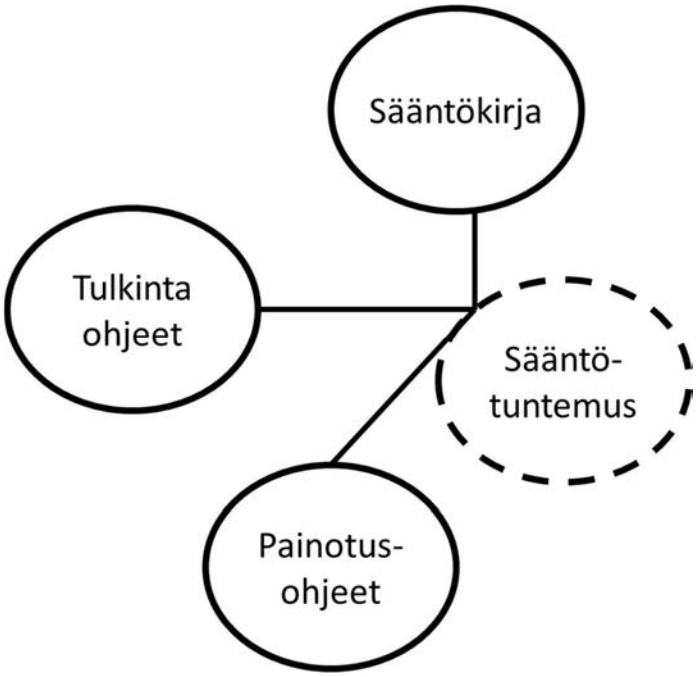

Tuomarin tekemät päätökset on aina kestettävä jälkikäteen suoritettu tarkastelu. Sääntöjen vastaista tuomiota, joka ei kuulu tuomarin harkinta- tai tulkintavallan piiriin kutsutaan sääntövirheeksi.

Urheilullisuus

Tuomarin suoritus jääkiekkoottelussa vaatii fyysisiä ominaisuuksia. Niiden muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan urheilullisuudeksi. Tuomaritoiminnan kannalta tärkeimpiä urheilullisuuden osa-alueita ovat **kestävyys, voima, nopeus ja luistelutaito**.

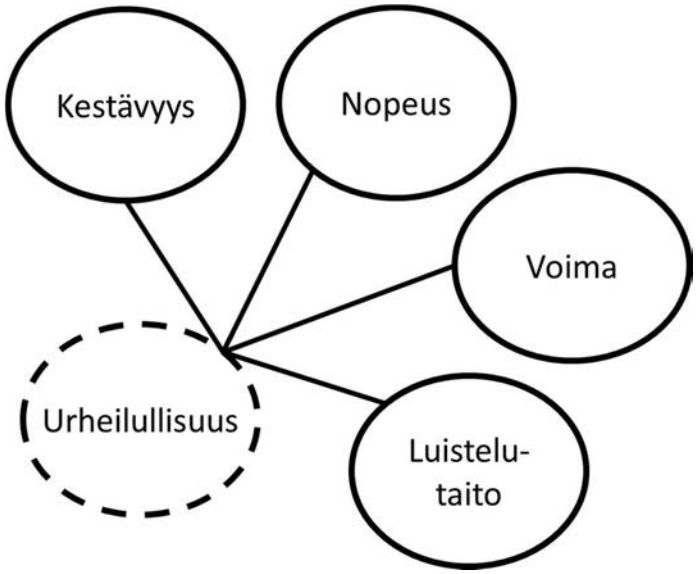

Kestävyyden puutteen aiheuttama uupumus pidentää reagointiaikaa ja hämärtää kykyä tuomita.

Kestävyys, nopeus ja voima yhdistettynä tuomarin luistelutaitoon vaikuttaa ratkaisevasti tuomarin mahdollisuuteen sijoittua oikein.

Luistelutaito koostuu monista tekijöistä: nopeus, käännökset, pysähdykset, ketteryys, kiihdyttäminen, kaarreluistelu, sujuvuus ja luisteluasento. Tuomarin luistelutaidon tärkein mittari on pelin mukaisen liikkeen saavuttaminen. Tuomarin tulee kyetä pitämään jatkuvasti yllä sopiva etäisyys peliin. Tuomarilta vaadittava luistelutaito on suoraan verrannollinen pelaajien luistelutaitoon. Korkeammalla sarjatasolla pelaajat ovat parempia luistelijoita - niin myös tuomareiden pitää olla.

Tuomari tunnistaa usein nopeastikin heikkoutensa luistelijana sarjatasojen mukaisten vaatimusten kasvaessa. Tuomari saattaa tällöin virheellisesti alkaa peitellä luistelutaitonsa heikkouksia sijoittumalla peliin nähden niin kauas, että luistelutaitoa ei koetella lainkaan nopeissa tilanteissa. Näin ei tule toimia, vaan tuomarin on kehitettävä luistelutaitoon palvellakseen peliä mahdollisimman hyvin.

Tuomarin urheilullisuuden vähimmäisvaatimus on se, että hänen on kyettävä liikkumaan pelin mukaisesti säilyttäen aina kyvyn tehdä päätöksiä. Tuomari tarvitsee myös ajoittain voimaa ja nopeutta esim. kiistatilanteiden hoitamisessa. Urheilullisuus on lisäksi tärkeä osa tuomarin olemusta.

Viestintä

Hyvä viestintä on tuomarille keino tulla ymmärretyksi ja saada uskottavuus päätöksiinsä.

Tuomarin **olemus** on kokonaisuus, jossa yhdistyvät varusteiden lisäksi tuomarin fyysinen koko, urheilullisuuden ilmentymät, katseet, eleet, ilmeet, yritteliäisyys, käsimerkit ja tapa puhua.

Pelin muut osapuolet tekevät tahtomattaankin johtopäätöksiä tuomarin olemuksesta arvioidessaan heidän luotettavuuttaan tehtävien hoidossa.

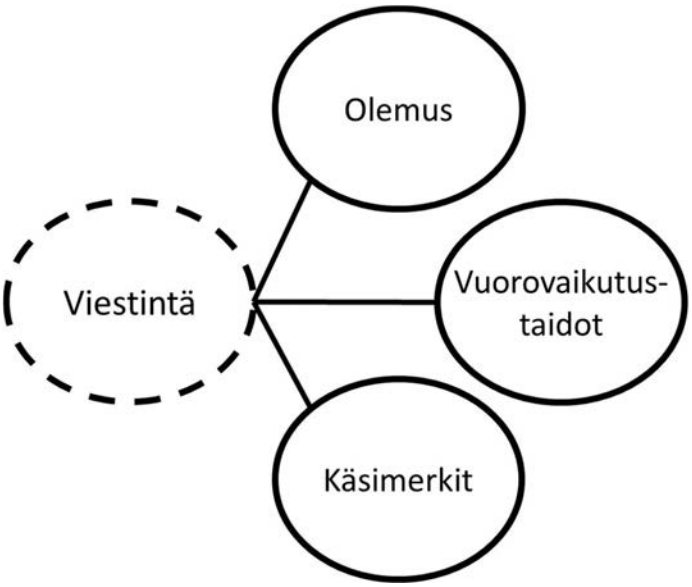

Jokaisen tuomarin on jokaisessa tehtävässään sarjatasosta riippumatta pyrittävä näyttämään ammattimaiselta ja suhtautuvansa tuomaritoimintaan vakavasti. Kun tuomari astuu jäälle, hänen olemuksensa antaa pitkään kestävän ensivaikutelman. Tuomarin pukeutuminen ja varusteiden kunto viestivät pelaajille, valmentajille ja katsojille. Asusteiden tulee tukea urheilullista olemusta ja olla siistit.

Käsimerkkejä käytetään viestintään. Niiden avulla tuomarit viestivät toisilleen, pelaajille, valmentajille ja katsojille. On tärkeää, että tuomarit käyttävät yleisesti sovittuja merkkejä. Omat muunnokset hämmentävät niin muita tuomareita kuin pelaajia ja valmentajiakin. Käsimerkit pitää esittää aina selkeästi ilman teennäisyyttä tai vihamielisyyttä. Käsimerkkien selkeys tarkoittaa niiden rauhallisuutta, oikeaa ajoitusta ja kohdentamista.

Hyvä **vuorovaikutus** pelaajien ja valmentajien kanssa helpottaa vaikeiden tilanteiden käsittelyä. Avoimuus, ystävällinen suhtautuminen ja hyvä huumorintaju auttavat usein tuomaria. Muutamille huipulle päässeille vuorovaikutustaidot on vahvin osa-alue. Hyvät

tuomarit hyödyntävät vuorovaikutustaitojaan harkitusti ja hallitusti.

Suullinen kommunikointi pelaajien ja joukkueen toimihenkilöiden, erityisesti päävalmentajan kanssa on tärkeää. Tuomareita rohkaistaan puhumaan pelaajille pelin edetessä. Kehotukset helpottavat pelaajia ymmärtämään mitä heiltä odotetaan. Pelikatkoilla tuomarin viestintä pelin muille osapuolille on pidettävä tehokkaana ja sitä on suoritettava vain jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Viestintätilanteiden hoito ei saa viivyttää pelin jatkamista oleellisesti ja niistä ei saa syntyä muille kuvaa, että pelaajat tai valmentajat pääsevät vaikuttamaan tuomarin päätöksiin.

Tuomarin ei saa koskaan menettää otetta tekoihinsa tai sanoihinsa. Sääntöjen mukaan tuomarin on sovellettava rangaistuksia valmentajalle ja pelaajalle joka käyttäytyy epäasiallisesti. Tuomari ei saa itsekään kohdistaa epäasiallista käytöstä valmentajaan tai pelaajaan. Se olisi epäoikeudenmukaista ja aiheuttaisi tuomarille muiden tuomareiden, pelaajien ja valmentajien luottamuksen menettämisen. Keskustelussa päävalmentajan kanssa on arvostettava hänen tehtäväänsä, harkiten valittava sanat ja annettava mahdollisuus toimia annetun viestin mukaisesti.

Harkintakyky

Harkintakyky vaikuttaa siihen kuinka hyviä ratkaisuita tuomari kykenee ottelun aikana tekemään.

Pelikäsitys tarkoittaa pelin teknisen, taktisen ja tunteen (pelin henki) muodostaman kokonaisuuden ymmärtämistä. Pelaajatausta voi auttaa pelikäsityksen muodostumisessa vaikka ei sitä takaakaan. Pelikäsitys auttaa tuomaria ymmärtämään ja ennakoimaa pelin muiden osapuolen tavoitteita ja tekoja.

Johdonmukaisuudella tarkoitetaan tuomarin kykyä tuomita rangaistuksia valitun linjan mukaisesti sovitettuna muihin harkintaan vaikuttavien osa-alueiden kanssa.

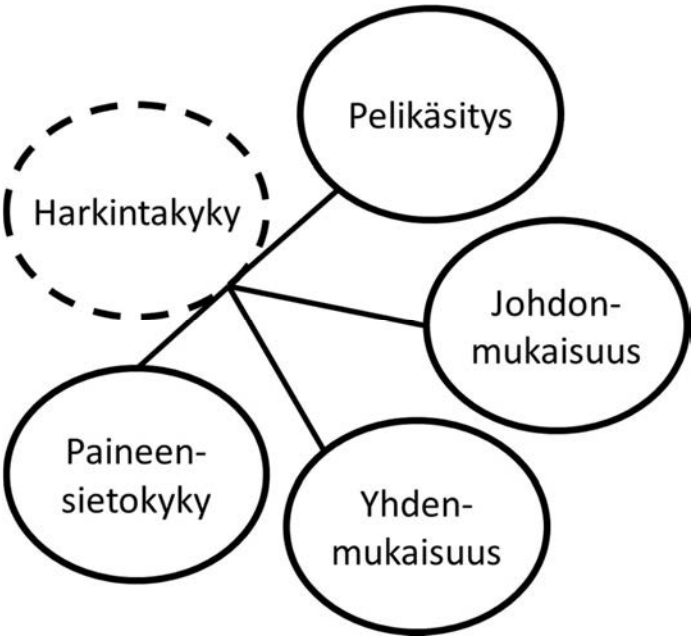

Yhdenmukaisuus tarkoittaa sitä, että samalla sarjatasolla tuomarit noudattavat samoja painotuksia ja ohjeita eri pelien välillä.

Tuomarin **paineensietokykyä** ei mitata kaikissa peleissä. Vaikean tilanteen kohtaamisessa on tärkeää se, miten tuomari käsittelee painetta. Jotkut tuomarit nousevat esiin kovissa peleissä, toiset taas lamaantuvat tai menevät lukkoon joutuessaan tekemään vaikeita ratkaisuja. Tuomarilta vaaditaan rohkeutta. Hänen täytyy pystyä tekemään kovalta tuntuvia ratkaisuja kummankin joukkueen kohdalla tarpeen vaatiessa. Näiden rat-

kaisuiden tekeminen kuitenkin yleensä parantaa tuomarin saamaa luottamusta pitkällä aikavälillä.

Asenne

Positiivista asennetta osoittavat tuomarit kehittyvät ja etenevät nopeammin kuin muut. Jäällä hyvä asenne näkyy monin eri tavoin. Tuomarit joilla on hyvä asenne näyttävät pelissä aktiivisilta, päättäväisiltä ja innokkailta. He antavat hyvän **ulkoisen vaikutelman.** He eivät näytä tylsistyneiltä tai siltä että kyseinen peli olisi heidän taitotasonsa alapuolella. He tekevät kovasti töitä saavuttaakseen vuorovaikutuksen pelaajien, valmentajien ja muiden tuomareiden kansa. He eivät mahtaile, vaan antavat täyden panoksen riippumatta pelin tasosta tai tilanteesta.

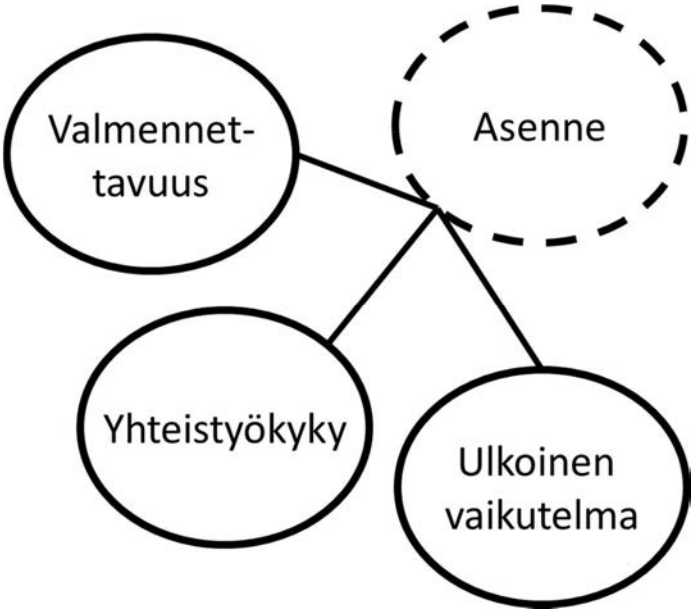

Hyvä ulkoinen vaikutelma pelin palvelemisen tavoitteesta syntyy myös tuomarin suhtautumisesta ottelutapahtumaan. Negatiivisesti peliin, olosuhteisiin tai muihin pelin osapuoliin suhtautuva tuomari saa yleensä negatiivisia heijasteita takaisin. Tuomarin tehtävänä on edesauttaa ottelutapahtuman hyvää henkeä muiden osapuolten suhtautumisesta huolimatta. Tuomarin ulkoista vaikutelmaa arvioidaan myös kaukalon ulkopuolella. Saapuessaan jäähallille tuomarin on hyvä muistaa tervehtiä muita pelin osapuolia ja käyttäytyä ystävällisesti.

Suoriutuakseen hyvin tehtävästään, pää- ja linjatuomareiden on toimittava joukkueena ja sen jokaisen jäsenen on oltava **yhteistyökykyinen.** Tuomaristo suoriutuu paremmin tehtävästään, kun jokainen sen jäsen tietää saavansa tukea muilta tuomareilta.

Tuomari kehittyy sitä nopeammin, mitä paremmin hän pystyy hyödyntämään saamaansa palautetta. Tätä kutsutaan **valmennettavuudeksi.** Hyödyntäminen tarkoittaa myös sitä, että tuomari pystyy suodattamaan saamastaan palautteesta oleellisen ja edesauttamaan kehittymistä, eikä toteuttamaan orjallisesti ja nopeasti kaikista lähteistä saamiaan ohjeita.

Ottelun johtaminen

Luottamuksen saavuttaminen peliltä ja toimintaympäristöltä on ottelun menestyksekkään johtamisen tärkein mittari. Hyvä luottamus edistää tuomaritoiminnan tavoitteiden eli turvallisuuden, lajinomaisuuden ja oikeudenmukaisuuden saavuttamista. Tuomaritoiminnan luotettavuutta arvioidaan yksittäisessä tilanteessa usein sillä, millaisia ratkaisuita ja kuinka uskottavasti tuomari tekee erityisesti pelin kriittisillä hetkillä.

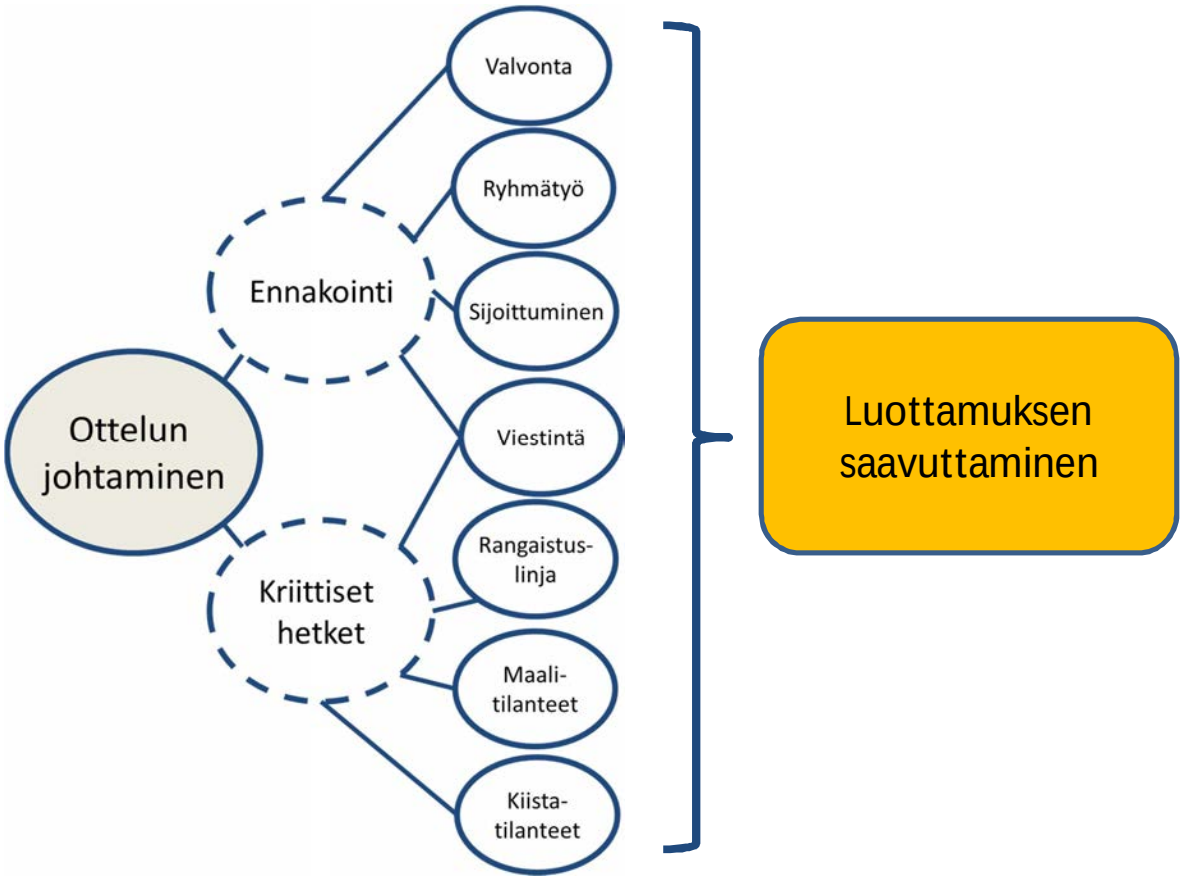

Lajin luonteen vuoksi tuomarin luottamusta saatetaan ajoittain kyseenalaistaa erityisesti katsojien ja joskus myös joukkueiden toimesta. Tuomari voi lisäksi luonnostaan itse joskus epäillä saavuttamansa luottamuksen tasoa tai mahdollisuuttaan saavuttaa luottamus. On ratkaisevan tärkeää, että tällaisissa tilanteissa tuomari ei yritä saavuttaa luottamusta mielistelemällä, hyvittämällä tai vaarantamalla muulla tavalla puolueettomuutensa. Näiden sijaan tuomarin on keskityttävä kirjan alussa mainittujen pelin palvelemisen tehtävien täyttämiseen. Se on ainoa tie saavuttaa luottamus peliltä.

Hyvä tuomari on aktiivisessa vuorovaikutuksessa pelin muiden osapuolten kanssa. Tuomari voi **viestinnällään** paitsi ilmaista omaa tahtoaan, niin myös vaikuttaa muiden pelin osapuolten tahtoon ja niiden seurauksiin. Hyvät viestintätaidot omaava tuomari kykenee ilmaisemaan oman viestinsä selkeästi, johdonmukaisesti, päättäväisesti, hyvin ajoitettuna ja oikein kohdennettuna.

Ennakointi

Tuomaritoiminta ei ole vain rangaistuksien tuomitsemista. Hyvä ottelun johtaminen edellyttää ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyä ja tehokasta hoitoa aktiivisella **ennakoivilla** teoilla.

Hyvä **valvonta** auttaa monipuolisesti ottelun johtamisessa. Ensinnäkin se mahdollistaa hyvien ratkaisuiden tekemisen. Toiseksi hyvä valvonta ehkäisee ongelmia, sillä tuomari kykenee puuttumaan tilanteisiin ennen niiden pahenemista. Lisäksi yksittäisissä tilanteissa pelaaja voi havaita tuomarin seuraavan hyvin tilannetta ja päätyä välttämään sääntörikkeen tekemistä.

Ryhmätyön laatu vaikuttaa ottelun johtamisen tavoitteiden saavuttamisessa monella eri tavalla. Hyvä ryhmätyö parantaa tuomareiden sijoittumista pelitilanteisiin, työnjakoa kriisitilanteissa, auttaa tuomaria keskittymään pelitilanteen mukaisesti tärkeisiin asioihin, nopeuttaa ongelmatilanteiden käsittelyä, parantaa viestintää pelin muille osapuolille ja parantaa päätösten laatua.

Tuomarin **sijoittuminen** vaikuttaa monella tapaa ottelun johtamisen tuloksen saavuttamiseen. Sijoittuminen vaikuttaa tuomarin kykyyn tehdä hyviä ratkaisuita, mahdollisuuteen valvoa sekä mahdollisuuteen viestiä tehokkaasti. Lisäksi sillä on vaikutus luottamuksen saavuttamisessa. Hyvällä sijoittumisella tehty vääräkin tuomio voi olla joukkueiden silmissä uskottavampi kuin huonolla sijoittumisella tehty oikea tuomio.

Kriittiset hetket

Tuomareiden onnistumisen ja luotettavuuden arviointi painottuu usein menestymiseen kriittisillä hetkillä. Peliin vaikuttavat tuomiot, eli **rangaistuslinja**, **maalitilanteet** ja **kiistatilanteet** mittaavat tuomarin kykyä johtaa ottelua tärkeillä hetkillä.

Tuomarin on kiinnitettävä huomiota joukkueen pelitapaan arvioidessaan tekojen tarkoitusta ja asettaessaan rajaa niiden sääntöjenmukaisuudelle ja rangaistavuudelle. Tuomari ei saa käyttää ”pelin hengen ymmärtämistä” tekosyynä selvien rangaistusten tuomitsematta jättämiseen. Rikkeiden toistuva tuomitsematta jättäminen vaarantaa pelin turvallisuuden, oikeudenmukaisuuden ja lajinomaisuuden.

Joukkueen menestys jääkiekossa mitataan sillä kuinka usein he pystyvät tekemään enemmän maaleja kuin vastustaja. Jos tuomari joutuu asettamaan kykyjensä rajoissa tärkeysjärjestykseen eri tehtävien suorittamista, maalintekotilanteiden oikeat ja uskottavat ratkaisut täytyy sijoittua tärkeimmäksi asiaksi.

Tuomarin eettiset ohjeet

Suomen jääkiekkoliiton tuomarin eettiset ohjeet kuvaavat tuomarin velvollisuuksia itseään, pelin muita osapuolia ja peliä kohtaan. Tuomarin on sitouduttava seuraavien periaatteiden noudattamiseen:

1. Teen parhaani jokaisessa ottelussa sarjatasosta riippumatta turvallisuuden, lajinomaisuuden ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.
2. Pidän yllä ja kehitän osaamistani.
3. Tuomitsen aina puolueettomasti. Ilmoitan ennen tehtävän vastaanottoa mistä tahansa sellaisesta seikasta tuomaritehtävien nimeäjälle, joka voisi vaarantaa puolueettomuuteni tai puolueettomuuteni uskottavuuden muiden silmissä.
4. Ymmärrän, että tuomarina toimin vastuullisessa luottamustehtävässä. Pidättäydyn tehtävästä jos olen loukkaantunut, sairas tai liian väsynyt. En suorita tuomaritoimintaan liittyviä tehtäviä alkoholin tai muiden huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena.
5. Tuen aina muita tuomareita ja toimitsijoita – myös silloin, kun olen katsojana.

Tuomarin varusteet

Hyvät ja tyylikkäät varusteet auttavat tuomaria saavuttamaan luottamusta pelin muita osapuolilta. Varusteiden kunto ja laatu viestivät tuomarin asennoitumisesta tehtäväänsä. Ne myös auttavat tuomaria tehtävän suorittamisessa turvallisesti.

Varusteiden vähimmäisvaatimukset

- Musta kypärä ja visiiri
- IIHF Sääntökirja
- SJL Kilpailusäännöt
- IIHF Tuomarin tulkintaohjekirja
- Polvi- ja säärisuojat
- Alasuoja
- Mustat tuomarihousut
- Tummat luistimet, joissa valkoiset nauhat sekä varanauhat
- Kyynärpääsuojat
- Mustavalkoinen tuomaripaita
- Kahden metrin mittanauha
- Muistikirja ja kynä
- Metallinen pilli ja varapilli

Lisävarusteita

- Rintasuojus
- Lämmittelyasu
- Suojahousut
- Urheiluun sopivaa ravintoa ja nestettä

OSA 2 Päätuomarin toimintaohjeet

Päätuomarin yleiset tehtävät

Tässä osassa on kuvattu päätuomarin tehtävät. Kahden tuomarin järjestelmässä molemmat tuomarit noudattavat näitä ohjeita. Päätuomari johtaa ottelua valvomalla, tekemällä ratkaisuita ja viestien ratkaisut sekä sen edellyttämät toimet niin pelin aikana kuin pelikatkoillakin muille pelin osapuolille

Päätuomarit suorittavat sääntökirjassa mainitut tehtävät, kuten erän ja maalin jälkeiset aloitukset, pelin katkaisun tarvittaessa, vaihtotilanteen ohjaamisen pelikatkolla sekä maalien ja rangaistusten tuomitsemisen. Ottelun jälkeen tuomarit tarkistavat, että virallinen ottelupöytäkirja on täytetty oikein. Jos siinä ei ole korjattavaa, se allekirjoitetaan. Tuomarit laativat tarvittaessa raportit myöhemmin tässä osassa kuvattujen ohjeiden mukaisesti. Tässä ja seuraavassa osassa on myöhemmin kuvattu yksityiskohtaisemmin toimintaohjeet tyypillisimpiä tilanteita varten.

Tehtävät ennen ottelua

Yksittäiseen otteluun valmistautuminen alkaa usein jo kuukautta ennen varsinaista ottelupäivää. Tällöin tuomari tarkistaa ja ilmoittaa sarjan tuomarinimeäjälle käytettävyytensä rajoitukset mahdollisina ottelupäivinä.

Ennen ottelua suoritettavien tehtävien tarkoituksena on varmistaa, että ottelun alkaessa kaikki on valmiina eikä synny tarpeettomia viivytyksiä.

Ottelua edeltävä aika on käytettävä tehtävän edellyttämään henkiseen ja fyysiseen valmistautumiseen.

Tarkistuslista - tehtävät ennen ottelua

1. Huolehdi tuomariston kuljetusjärjestelyiden sopimisesta vähintään vuorokautta ennen matkan alkua.
2. Suunnittele pelipäivää edeltävät, pelipäivä ja pelipäivää seuraava päivä siten, että saat sarjatason vaatimuksen mukaisesti riittävästi lepoa ja ravintoa.
3. Saavu jäähallille Mestiksessä 90 min, NSML ja Suomi-sarjassa 75 min ja tason 4 otteluissa 60 minuuttia ennen ottelun alkua.
4. Varmista kirjurilta, että kaikki toimitsijat ovat saapuneet tehtäviinsä, ajanottovälineet ja summeri toimivat.
5. Pidä huolta, että ulkopuolisia henkilöitä ei ole tuomareiden pukuhuoneessa. Ainoa pelin ulkopuolinen henkilö huoneessa voi olla otteluvalvoja.
6. Lämmittele, venyttele ja käytä aika omaan ja tuomariryhmän valmistamiseen tulevaa ottelua varten. Jos mahdollista, käy lämmittelemässä jäällä ennen joukkueiden lämmittelyä.
7. Varmista että tuomarit ovat valmiina otteluun ja toimimiseen ryhmänä. Keskustele linjatuomareiden kanssa toimintaohjeista, sääntökirjaan heille merkityistä vastuista ja varmista myös onko heillä jotain odotuksia.

OSA 2

Tehtävät ennen pelin aloittamista

Ennen ottelun ja erän alkua tuomarit saapuvat jäälle päätuomareiden johdolla. Jäälle astuessa on hyvä muistaa ensivaikutelman merkitys.

Positiivinen olemuksesi viestii sinun olevan varmaotteinen ottelun johtamisessa.

Tarkistuslista - tehtävät ennen pelin aloittamista
1. Tuomarit menevät jäälle viisi minuuttia ennen ottelun alkua.
2. Suorita lämmittelyluistelu. Älä nojaa laitoihin tai ala keskustella katselijoiden kanssa. Älä luistele tai seiso käden taskuissasi.
3. Varmista että toimitsijat ovat oikeilla paikoillaan. Sovi kirjurin kanssa menettelystä epäselvissä tilanteissa, esimeriksi silloin kun ajanottaja ei ole vielä valmiina pelin jatkamiseen katkojen jälkeen.
4. Tarkista pöytäkirja ennen ottelun alkua. Varmista, että kapteenit ja varakapteenit ovat merkitty pöytäkirjaan ja että joukkueenjohtajat ovat allekirjoittaneet pelaajalistan.
5. Ilmoita linjatuomareille pelaajalistaan merkityn pelaajien lukumäärän ennen ottelua laskentaa varten. Jos pelaajien ja listan lukumäärä ei täsmää, selvitä asia ennen ottelua vaikeuksien välttämiseksi (esim. puuttuva pelaaja tekee maalin).
6. Vihellä pilliin kun peli voidaan aloittaa (Huomaa kv. peleissä, että tämä on kansallinen tapa).
7. Kättele kapteenit tuomarialueen läheisyydessä.
8. Peliä edeltävien alkuseremonioiden jälkeen tuomarit menevät paikoilleen ja päätuomari suorittaa keskialoituksen.

Tehtävät ennen erän alkua

Erätauko on tarkoitettu palautumiseen niin henkisesti kuin fyysisesti. Huolehdi erätauolla myös neste-, ja energiatasapainosta.

Tarkistuslista - ennen erän alkua

1. Ole jäällä ennen pelaajia jokaisen erän alussa.
2. Varmista että vain aloituskentällinen on jäällä. Ohjaa tarvittaessa muut pelaajat suoraan vaihtopenkille.
3. Tarpeen mukaan näytä vaihtomerkki.
4. Ennen ottelun ja jokaisen erän alkua aloittavana tuomarina nosta kätesi varmistuaksesi että ajanottaja on valmiina aloituskiekkoa varten.

Tehtävät erän päättyessä

Erän päättyessä kiistojen todennäköisyys on korkea. Pelaajat ovat usein väsyneitä, joukkue saattaa yrittää häiritä vastustajan keskittymistä saadakseen pelin kulun muuttumaan seuraavaan erään siirryttäessä ja summerin aiheuttama pelikatko voi tulla hieman yllättäen kesken kamppailutilanteen.

Joissain jäähalleissa tuomariston ja joukkueiden kohtaaminen jäältä poistumisen jälkeen matkalla pukukoppiin on todennäköistä. Tuomariston on vältettävä yhteenottoa pelaajien ja joukkueiden toimihenkilöiden kanssa, erityisesti välittömästi kiihkeän erän tai ottelun jälkeen

Jos on tarvetta viestiä toisen tai molempien valmentajien kanssa, yritä siirtää se seuraavan erän alkuun. Jos tämä ei ole mahdollista, pidä keskustelu lyhyenä ja kohteliaana.

Tarkistuslista - erän päättyessä

1. Sijoitu siten, että näet mahdollisimman hyvin kaikki pelaajat ja molemmat pelaajapenkit
2. Jos syntyy kiista, siirry noudattamaan kiistanhoidon tarkistuslistan mukaisia toimenpiteitä sekä
   a) kehota joukkueita pysymään omilla pelaajapenkeillään, kunnes heille annetaan lupa poistua ohjeiden mukaisesti.
   b) Kun on ilmeistä, että tilanne on rauhoitettu, anna kotijoukkueelle lupa poistua pukuhuoneeseen. Tämän jälkeen vierasjoukkueelle annetaan lupa poistua pukuhuoneeseen.
3. Varmista katseellasi, että kumpikin joukkue voi kunkin erän päätyttyä poistua jäältä pukuhuoneisiinsa ilman yleisön häirintää. Tarvittaessa pyydä järjestyksen valvonnan puuttumista tilanteeseen.
4. Tuomaristo on jäällä niin kauan kunnes kaikki pelaajat ovat poistuneet jäältä. Yksi tuomari (esim. linjatuomari) voi mennä kaukalon ulkopuolelle valvomaan poistumista joukkueiden väliin.

Raportointi

Älä keskustele joukkueiden toimihenkilöiden kanssa mahdollisesti kirjoittamasi raportin yksityiskohdista.

Kommenttia raportoitavasta tilanteesta kysyttäessä pidättäydy vastauksessasi kertomaan mikä oli ottelussa tuomittu rangaistus ja että ”jatkoseuraamuksista päättää sarjan kurinpitäjä”.

Tarkistuslista - raportointi
1. Älä kerro kenellekään, mikä on oma käsityksesi lisärangaistuksen määrästä tai pelikiellon kestosta.
2. Noudata huolellisesti jääkiekkoliiton raportointiohjeita rakenteesta, toimitustavasta ja aikatauluista.
3. Kirjoita raportti vielä, kun tilanne on tuoreena hyvin mielessäsi. Joidenkin tilanteiden kohdalla kuitenkin suositellaan kohtuullista aikaa tunteiden tasaantumiselle. Erityisesti tämä koskee tilanteita, joissa tuomariston fyysistä koskemattomuutta on loukattu.
4. Kirjoita raportti selkeästi käyttäen yleiskieltä.
5. Mainitse, kuka tuomaristosta näki rikkeen, kuka antoi rangaistukset, tilanteeseen osallistuneiden pelaajien nimet ja numerot sekä minkä säännön mukaan rangaistuksia määrättiin.
6. Kirjaa kaikki tilanteen syntymiseen vaikuttaneet (mahdolliset) yksityiskohdat, mitä näit tapahtuneen ja mitä seurauksia tilanteella oli.
7. Toimita raportti sarjan järjestäjän ilmoittamaan raporttien toimitusosoitteeseen ja säilytä kopio itselläsi.

Aikalisä

Aikalisä

Muodostetaan T-Kirjain käsillä rinnan korkeudelle.

Tarkistuslista – aikalisä
1. Joukkueen pyytäessä aikalisää sääntöjen mukaan sallitussa tilanteessa, vihellä pilliin saadaksesi huomion ja näytä aikalisän merkki muodostamalla käsillä T-kirjain. 2. Luistele toimitsija-aition luo ja ilmoita kirjurille aikalisästä. Aikalisä alkaa vasta sitten, kun päätuomari on ilmoittanut siitä kirjurille. 3. Jos kyseessä on mainoskatko, päätuomari ilmoittaa siitä joukkueilla viheltämällä pilliin ja osoittamalla toimitsija-aition suuntaan. 4. Tuomaristo on aikalisän aikana tuomarialueen läheisyydessä, mutta samalla valvoa joukkueita. Toinen linjatuomari menee joukkueiden pelaajapenkkien väliin. 5. Kun ajanottaja on ilmoittanut päätuomarille 30 sekunnin aikalisän päättyneen, päätuomari viheltää pilliinsä pelin jatkamiseksi osoittaen kohti seuraavaa aloituspistettä.

Rangaistusten tuomitseminen

Toiminta rangaistusta tuomittaessa vaikuttaa tuomaria muilta ottelun osapuolilta saamaan luottamukseen.

Jääkiekko on tunnepitoinen peli ja hyvä tuomaritoiminta nojautuu muun muassa päätuomarin kykyyn säilyttää rauhallisuutensa ja hallintansa ottelun eri vaiheissa, etenkin rangaistustilanteissa.

Päätuomarin ei tarvitse osoittaa kädellä, jos rikkonut pelaaja on hyvin lähellä ja päätuomari pystyy katsekontaktilla varmistamaan, että pelaaja on tietoinen rangaistuksestaan.

Tarkistuslista – rangaistuksen tuomitseminen

1. Rikkeen syntyessä, nosta käsi ylös ja paina rikkoneen pelaajan numero mieleesi.
2. Jatka liikettäsi pelin mukaisesti.
3. Katkaise peli kun rikkonut joukkue saa kiekon haltuunsa.
4. Vihellyksen jälkeen pysähdy ja pidä kätesi edelleen suorana ylöspäin. Tällöin muut ehtivät suunnata katseen kohti sinua.
5. Osoita rikkonutta pelaajaa ja ilmoita ääneen paidan väri ja numero.
6. Osoita käsimerkein pelaajalle rikkeen syy.
7. Valvo että tilanne on rauhallinen. Siirry tarvittaessa noudattamaan kiistojen hallinnan toimintaohjetta.
8. Luistele rangaistusaition luo ilmoittamaan rikkeestä valvoen samalla pelaajia. Vältä kääntämästä selkää rangaistulle pelaajalle.

Siirretty rangaistus

Pelin katkaisu

Rangaistun pelaajan osoittaminen

Päätuomari käyttää ääntään varmistaakseen että linjatuomarit ovat tietoisia rangaistavasta pelaajasta. Päätuomarin luistellessa kohti toimitsija-aitiota, kääntyy hän takaperin luisteluun, säilyttää pelaajat näköpiirissään ja ilmoittaa kirjurille rangaistuksen. Päätuomarin valitsema reitti riippuu hänen sijainnista suhteessa rangaistuun pelaajaan ja pe-

lissä sillä hetkellä olevasta tunnetasosta. Päätuomarin tulee pyrkiä välttää turha kohtaaminen rangaistun pelaajan kanssa:

- poistumalla alueelta niin pian kuin on mahdollista ja täten välttää kontaktia rangaistuun pelaajaan
- pysähtymällä ja antamalla rangaistun pelaajan edetä rangaistuspenkille ensin; tai
- edellisten yhdistelmällä.

Toimitsija-aition luona päätuomari ilmoittaa kirjurille rangaistavan pelaajan paidan värin, numeron, rangaistuksen syyn sekä näyttää rikkeen käsimerkin. Jos tuomitun rangaistuksen pituus on muu kuin yksi pieni rangaistus, päätuomari ilmoittaa rangaistuksen keston. Päätuomarin tulee varmistaa, että kirjuri ymmärsi rangaistusta koskevat tiedot oikein ennen kuin poistuu toimitsija-aition luota. Suositellaan, että päätuomari pysähtyy toimitsija-aition luona rangaistuksesta ilmoittaessaan. Päätuomarin tulee välttää turhaa viivyttelyä joka voisi aiheuttaa päätuomarin ja rangaistun pelaajan kohtaamisen. On tilanteita, joissa päätuomari voi halutessaan ilmoittaa rangaistuksen liikkeestä ja pysähtyä lyhyesti tai ei ollenkaan.

Poistuessaan toimitsija-aition luota päätuomari voi välttää rangaistua pelaajaa tai muita pelaajia kaartamalla kauemmas, kuitenkin pitäen pelaajat näkökentässään.

Kun määrätään rangaistuksia molemmille joukkueilla samalla pelikatkolla, päätuomari katkaisee pelin ja osoittaa kutakin rangaistua pelaajaa vuorollaan sekä näyttää vastaavat käsimerkit. Tällä ehkäistään mahdollisia kostoja. Ilmoittaessaan useita rangaistuksia samalla kertaa kirjurille päätuomarin pysähtyy toimitsija-aition kohdalla.

Rangaistuksen tuomitsemistilanteessa kiinnitä huomiota seuraaviin asioihin:

- Vältä rangaistun pelaajan suoraa kohtaamista.
- Älä käytä uhmaavia tai ärsyttäviä käsimerkkejä, eleitä tai suullisia ilmaisuita.
- Näytä käsimerkit selkeästi sujuvasti, varmasti ja rennosti.
- Kun näytät käsimerkkejä tai annat suullisia viestejä, varmista että ne on ajoitettu ja kohdistettu siten että niiden vastaanottaja havaitsee ja ymmärtää tarkoituksesi.
- Määrää tarvittaessa ympärillesi tulevat pelaajat kauemmaksi ja tilanteen mukaan siirtymään rangaistusaitioon, vaihtoaitioon, omalle kenttäpuoliskolleen tai pukuhuoneeseen. Älä koskaan päästä pelaajia tuomarialueelle.
- Älä neuvottele tai anna vaikutelmaa että neuvottelet rangaistuksista ennen niiden tuomitsemista joukkueiden tai pelaajien kanssa.

Rangaistuksien käsimerkit

Laitataklaus

Lyödään nyrkillä toisen käden avoimeen kämmeneen kerran rinnan korkeudella.

Mailan päällä lyöminen

Käsivarsia liikutetaan vastakkaisiin suuntiin. Ylempi kämmen on avoin ja alempi käsi on nyrkissä.

Ryntäys

Nyrkkiin puristettuja käsiä pyöritetään toisensa ympäri rinnan korkeudella (yksi kierros).

Huitominen

Lyödään käden kämmensyrjällä ylhäältä alas suuntautuvasti toisen käden kyynärvarteen.

Pään tai niskan alueelle kohdistunut taklaus

Avoin kämmen liikutetaan kohti ohimoa.

Selästä taklaaminen

Käsiä liikutetaan rinnan korkeudella vartalosta eteenpäin kämmenet avonaisena.

Kyynärpäätaklaus

Näpäytetään avokämmenellä ristikkäiseen kyynärpäähän.

Leikkaaminen

Pyyhkäistään kädellä polven alaosaan takaa eteenpäin.

OSA 2

Korkea maila

Nostetaan kädet nyrkkiin toistensa päälle sivulle otsan korkeudella.

Kiinnipitäminen

Tartutaan toisen käden ranteesta kädet rinnankorkeudella.

Vastustajan mailasta kiinnipitäminen

Kaksivaiheinen käsimerkki, jossa kiinnipitämisen käsimerkkiä seuraa mailaote.

Koukkaaminen

Kaksivaiheinen käsimerkki, jossa ensin asetetaan kädet sivulle nyrkit peräkkäinen ja sitten tehdään vetävä liike itseä kohti.

Estäminen

Kädet asetetaan ristiin rinnan korkeudelle.

Vartalotaklaus

Kosketetaan kämmenellä ristikkäistä olkapäätä.

OSA 2

Ottelurangaistus

Kämmenpohjalla lyödään pään päälle.

Käytösrangaistus

Napautetaan kädet lanteille.

Kampitus

Lyödään kädellä edestä polven alapuolelle molemmat luistimet jäässä.

Poikittainen maila

Työnnetään kädet nyrkissä eteenpäin rinnan korkeudella.

Väkivaltaisuus

Työnnetään nyrkki suoraan sivulle hartian tasolla – ei kohti rangaistua pelaajaa.

Keihästäminen

Kaksivaiheinen käsimerkki, jossa ensin asetetaan kädet nyrkkiin vartalon sivulle ja tämän jälkeen työnnetään niitä sivulle eteen.

OSA 2

Polvitaklaus

Näpäytetään polveen kämmenellä luistimet jäässä.

Pelin viivyttäminen – kiekko katsomoon

Kaksivaiheinen käsimerkki, jossa ensin asetetaan kädet päällekkäin vartalon eteen ja sitten tehdään pillittömällä kädellä pyyhkäisyliike sivulle.

Rangaistuslaukauksen tuomitseminen

Päätuomarin noudattaa siirretyn rangaistuksen toimintaohjetta pelin katkaisuun saakka.

Päätuomari voi tarvittaessa käyttää muiden tuomareiden tai videomaalituomarin näkemystä apunaan syntyikö tilanteesta maali.

Rangaistuslaukaus
Asetetaan kädet ristiin pään päälle

Tarkistuslista - rangaistuslaukaus
1. Pelin katkaisun jälkeen näytä ensin rangaistuslaukauksen käsimerkki, sitten osoita rikkonutta pelaajaa ja lopuksi näytä rikkeen käsimerkki.
2. Kerro kirjurille että kyseessä on rangaistuslaukaus, sekä rikkeen syy ja rikkoneen pelaajan numero.
3. Pyydä kuuluttamaan rangaistuslaukauksen suorittajan nimi.
4. Määrää kaikki muut kuin laukaiseva pelaaja ja torjuva maalivahti siirtymään pelaajapenkille.
5. Kysy pelaajalta tunteeko hän rangaistuslaukauksen säännöt.
6. Jos pelaaja ei tunne sääntöä, opasta rangaistuslaukauksen suorittajaa noudattamaan seuraavaa suoritusohjetta: a. Kiekko tulee pitää jatkuvassa liikkeessä kohti vastustajan maalia b. Pelaaja saa laukaista kiekon ainoastaan yhden kerran kohti maalia ja tämän laukauksen jälkeen suoritus katsotaan päättyneeksi. Maalia ei voi myöskään tehdä paluukiekosta.
7. Anna pelaajalle ohjeet odottaa kunnes vihellät pilliisi, joka on merkkinä luvasta aloittaa suoritus.
8. Opasta maalivahtia pysymään maalialueella kunnes rangaistuslaukauksen suorittaja koskettaa kiekkoon.
9. Sijoitu rangaistuslaukauksessa maaliviivalle lähelle maalia laukaisijan lavan puolelle maalia.
10. Jos rangaistuslaukauksesta ei synny maalia, päätuomari näyttää ”Ei maalia”-käsimerkin ilman vihellystä ja tämän jälkeen osoittaa kädellään aloituspistettä. Päätuomari voi viheltää pilliinsä, mikäli rangaistuslaukauksen suoritus on keskeytettävä sääntöjen mukaisesta syystä.
11. Jos rangaistuslaukauksesta syntyy maali, osoita maalia.

Pelaajien vaihtamisen johtaminen

Takapäätuomari johtaa pelaajien vaihtamisen pelikatkolla. Päätuomarin on kyettävä hallitsemaan koko ajan menevien ja tulevien pelaajien lukumäärä.

Tarkistuslista – pelaajien vaihtaminen

1. Sijoitu vaihtoaitioista muutaman metrin päähän siten, että sinulla on hyvä katsekontakti valmentajiin.
2. Katsoo vierasjoukkueen pelaajapenkille ja ota katsekontaktin valmentajan kanssa. Anna vierasjoukkueelle viisi (5) sekuntia aikaa pelaajien vaihtamiseksi.
3. Nosta kätesi osoittaen vierasjoukkueella sallitun vaihtoajan päättyneen kohti vaihtoaitiota.
4. Käsi ylhäällä pitäen ota katsekontakti kotijoukkueen valmentajaan. Tämän jälkeen odota viisi (5) sekuntia antaen kotijoukkueelle suorittaa vaihtonsa.
5. Laske kätesi alas osoittaen, että kotijoukkue ei saa enää vaihtaa pelaajiaan samalla kääntäen rintamasuunta kohti seuraavaa aloitusta. Voit tehostaa viestiä vaihtotilanteen päättymisestä osoittamalla aloituspistettä kääntyessäsi.
6. Pyri ennakoimaan vaihtotilanteen säännöistä poikkeamisia ensisijaisesti suullisella viestinnällä ja omalla sijoittumisella sekä tarpeen mukaan sääntökirjan mukaisesti varoittamalla ja rankaisemalla. Jos kaikki 10 pelaajaa vaihtavat välittömästi pelin katkaisun yhteydessä voit nostaa ja laskea käden hieman nopeammin.

Tuomarin toiminta vaihtotilanteessa tulee olla valmentajan kanssa yhteistyötä suosiva ja inhimillinen silti sallimatta kenellekään etua tuovia viivytyksiä. Ylösnostetun käden avokämmenen tulee olla pelaajapenkkiä kohti ilman ylikorostusta.

Kahden tuomarin järjestelmässä ei-aloittava tuomari johtaa pelaajien vaihtamisen ja toimii edellä kuvatun toimintaohjeen mukaisesti. Keskialoituksessa toimintaohjeen mukaisesti toimii aloittava tuomari.

Kiekon pelaaminen korkealla mailalla ja käsisyöttö

Lähin päätuomari tekee ensisijaisesti ratkaisut tilanteista, joissa kiekkoa pelataan korkealla mailalla tai jos kyseessä on käsisyöttö. Kun kiekkoa pelataan korkealla mailalla tai pelaaja ohjaa kiekkoa kädellä käsisyötön säännön mukaisesti, päätuomari voi näyttää ennen pelin katkaisua käsisyöttö- tai kiekon pelaaminen korkealla mailalla –käsimerkin. Päätuomari ei nosta tilanteessa kättään ylös. Jos peliä ei katkaista vastus-

tajan saadessa tilanteessa kiekon ensimmäisenä, päätuomari näyttää ”peli jatkuu” – käsimerkin. Jos peli katkaistaan käsisyötön tai kiekon pelaaminen korkealla mailalla – säännön mukaisesti, päätuomari näyttää katkon syyn käsimerkillä.

Käsisyöttö

Työnnetään avokämmenellä eteenpäin.

Kiekon pelaaminen korkealla mailalla

Nostetaan kädet nyrkkiin toistensa päälle sivulle otsan korkeudella.

Peli jatkuu / Ei maalia

Kädet asetetaan vartalon sivulle.

Kiistatilanteiden hoitaminen

Kiistatilanteen yhteydessä pelaajat keskittyvät toisiinsa ja usein tunnetilat ovat korkealla. Päätuomarille on kiistatilanteissa suureksi avuksi, jos hän osaa sijoittua oikein ja tietää, mitä sanoa tai miten toimia. Tällöin hän pystyy vaikuttamaan merkittävästi kiistatilanteen nopeaan rauhoittumiseen.

Päätuomari on välittömästi kiistatilanteen synnyttyä siirryttävä paikkaa, josta hänellä on hyvä näkökenttä niin jäällä oleviin pelaajiin kuin molemmille pelaajapenkeille. Oleellista on, että päätuomarilla on kaikki pelaajat näkökentässään kaiken aikaa ja hän ei jää kiistan keskelle.

Käskiessään pelaajia lopettamaan tai antaessaan pelaajille ohjeita on päätuomarin mentävä lähemmäksi pelaajia jotta nämä voivat kuulla häntä. Silti päätuomarin on pidettävä kaikki pelaajat näkyvissään. Päätuomari ei voi jäädä kentän toiselle laidalle odottamaan kiistan rauhoittumista tai yrittää antaa ohjeita joita pelaajat eivät voi kuulla.

Sen jälkeen kun linjatuomari ovat saattaneet pelaajat erilleen, päätuomarin tulee ohjata linjatuomareita saattamaan rangaistavat pelaajat rangaistusaitioon (tai tarvittaessa pukuhuoneisiin). Päätuomari jää kiista-alueelle pitäen kaikki pelaajat näkökentässään ja käskee yhden pelaajan kummastakin joukkueesta kerätä mahdolliset jäälle jääneet varusteet. Sen jälkeen kun pelaajat ovat poistuneet pelaajapenkeilleen, päätuomari siirtyy toimitsija-aition luo ilmoittamaan rangaistuksista.

Aina kun mahdollista, päätuomarin pitää tehdä ero rangaistuksien välille, etenkin jos tilanteessa on löydettävissä aloittaja, kiistan jatkaja tai kolmas pelaaja kiistassa.

Tarvittaessa päätuomari voi kertoa joukkueen kapteeneille tuomittavista rangaistuksista. Ennen kuin päätuomari kertoo tuomittavista rangaistuksista joukkueille, hänen pitää ilmoittaa ne kirjurille. Näin säästetään aikaa ja annetaan toimitsijoille aikaa asettaa rangaistukset pelikelloon. Keskustelut joukkueiden kanssa on oltava selkeä, lyhyt ja ytimekäs.

Kun ”vääntöjä” tai kiistoja alkaa yleisesti esiintyä pelikatkoilla, päätuomarin pitää varoittaa valmentajia ja jos tämä ei auta niin tuomitaan käytösrangaistuksia pienten rangaistusten tuomitsemisen jälkeen.

Maalitilanteiden hallinta

Päätuomarin tulee pyrkiä maalitilanteissa sellaiseen sijoittumiseen, että hän pystyy tekemään ratkaisut välittömästi ja uskottavasti. Jos päätuomari ei näe kiekkoa maalin edessä, hänen ei tule viheltää pilliin varmuuden vuoksi vaan, varmistaa aktiivisella liikkeellä että kiekko ei ole enää pelattavissa ennen pelin katkaisua. On muistettava, että vihellyksen viivästyminen ei oikeuta maalivahtiin tai hyökkääjään kohdistuneisiin rikkeisiin.

Lähempänä maalia ollut päätuomari johtaa maalitilanteen tarkistuslistan suorittamisen.

Aina kun syntyy kiistanalainen maali tai maali hylätään, tunteet kohoavat. Päätuomarin täytyy säilyä rauhallisena ja ottaa tilanne hallintaansa muistaen, että lopullinen päätösvalta on aina hänellä.

Kun päätuomari on sijoittunut siten, että pystyy näkemään tilanteen ja tekemään ratkaisun, sen muodostamisessa ei käytetä linjatuomaria tai maalituomaria.

On tärkeätä, että päätuomari pysyy rauhallisena ja hallitsee tilanteen eikä anna pelaajien vaikuttaa muihin tuomareihin tai maalituomareihin tai käyttäytyä epäasiallisesti heitä kohtaan. Lähempänä tilannetta ollut päätuomari kertoo päätöksensä joukkueille kerran ja tämä päätös on lopullinen.

Tarkistuslista – maalitilanne

1. Noudata aina kolmea pääperiaatetta:
   a. Jos kiekko menee maaliin ennen kuin peli katkaistaan, maali on lähtökohtaisesti hyväksyttävä, jos sen hylkäämiselle ei ole selkeää perustetta.
   b. Jos on epäselvää, ylittikö kiekko maaliviivan, ei maalia voida hyväksyä, ellei saada luotettavaa varmistusta kiekon ylittäneen maaliviivan ennen pelin katkaisua.
   c. Tee lähtökohtaisesti ratkaisu itse aina kun voit olla varma päätöksestäsi ja siitä, että kenelläkään muista tuomareista ei ole tilanteeseen parempaa katselukulmaa.
2. Jos maali on mielestäsi hyväksyttävä katkaise peli, osoita maalia ja siirry noudattamaan hyväksytyn maalin tarkistuslistaa.
3. Jos kiekko ylitti maaliviivan, mutta maali on hylättävä, katkaise peli ja näytä ”ei maalia” –käsimerkki. Siirry noudattamaan hylätyn maalin tarkistuslistaa.
4. Jos on epäselvää pitääkö maalin hyväksyä, noudata seuraavia ohjeita:
   a. Jos käytössä on videomaalituomarijärjestelmä, siirry noudattamaan videomaalitarkistuksen tarkistuslistaa.
   b. Jos käytössä ei ole videomaalituomarijärjestelmää, siirry noudattamaan epäselvän maalitilanteen tarkistuslistaa.

Videomaalitarkistuksen suorittaminen

Jos joukkue pyytää videotarkistusta, päätuomari ilmoittaa että tämä ei ole sääntöjen mukaan mahdollista.

Videomaalitarkistus

Asetetaan käsi pään sivulle peukalo ylöspäin nyrkissä reunimmaiset sormet avoimena.

Tarkistuslista – Videomaalitarkistus

1. Kun olet päättänyt käyttää videomaalitarkistusta, näytä videomaalitarkistuksen käsimerkki.
2. Rauhoita ensin tilanne. Määrää kaikki pelaajat maalivahteja lukuun ottamatta omiin vaihtoaitioihinsa odottamaan videomaalitarkistuksen tulosta.
3. Siirry suorittamaan tarkistus.
4. Jos videotarkistuksesta ei saada ratkaisua, siirry noudattamaan epäselvän maalitilanteen tarkistuslistaa kohdasta 3.

Epäselvän maalitilanteen hoito

Jos lähempänä maalia ollut päätuomari ei ole sijoittunut siten, että hän voi tehdä yksin ratkaisun, saatetaan ratkaisun tekemisessä tarvita tukea. Lähempänä maalia ollut päätuomari johtaa epäselvän maalitilanteen mukaisen tarkistuslistan toimenpiteitä.

Kun päätuomari keskustelee muiden tuomareiden kanssa, pitää varmistua, että kaikki pelaajat ohjataan pois kuuloetäisyydeltä.

Keskustelut käydään pääsääntöisesti tuomarialueella. Linjatuomarit kertovat rauhallisesti miten he kyseisen tilanteen näkivät. Keskustelun aikana tuomariston täytyy pitää edelleen kaikki pelaajat näkökentässään.

Tarkistuslista – epäselvä maalitilanne

1. Aina kun kiekko on selvästi ylittänyt maaliviivan, katkaise peli.
2. Rauhoita ensin tilanne. Häädä mahdollisesti ympärillesi kertyvät pelaaja kauemmas ja tarvittaessa määrää kaikki pelaajat vaihtoaitioon.
3. Ota katsekontakti muihin tuomareihin, siirry kohti tuomarialuetta ja ala selvittää nopeasti onko toisella päätuomarilla tai linjatuomareilla selkeä näkemys tilanteeseen.
4. Älä viesti joukkueille tai pelaajille päätöksestä ennen kuin se on lopullinen.
5. Tee päätös muistaen seuraavat periaatteet:
   a. Jos kiekko menee maaliin ennen kuin peli katkaistaan, maali on lähtökohtaisesti hyväksyttävä, jos sen hylkäämiselle ei ole selkeää perustetta.
   b. Jos on epäselvää, ylittikö kiekko maaliviivan, ei maalia voida hyväksyä, ellei saada luotettavaa varmistusta kiekon ylittäneen maaliviivan ennen pelin katkaisua.
6. Päätöksen jälkeen siirry noudattamaan hylätyn tai hyväksytyn maalin tarkistuslistaa.

Maalin hylkääminen

Maalin hylkääminen saattaa aiheuttaa voimakkaita tunteita molemmissa joukkueissa. Hylättyjen maalien jälkeinen tilanteen hoito vaikuttaa merkittävästi tuomarin luottamukseen joukkueiden silmissä.

Tuomareiden on muodostettava ja osoitetta käsimerkein ratkaisu aina ennen päätöksen tarkempaa perustelua joukkueille. Näin varmistetaan, että ei synny kuvaa että joukkueet pääsisivät vaikuttamaan tuomareiden päätökseen.

Tarkistuslista – maalin hylkääminen

1. Arvioi nopeasti, kuinka näkyvä ja selkeä maalin hylkäämisen peruste muilla pelin osapuolille on.
2. Jos hylkäämisen peruste on selvä:
   a. Katkaise peli jos kiekko on mennyt maaliin.
   b. Näytä välittömästi ”ei maalia” –käsimerkki.
   c. Määrä mahdollisesti ympärillesi kertyvät pelaajat poistumaan vaihtoaitioon.
   d. Siirry toimitsija-aition luokse. Ilmoita hylkäämisen syy kirjurille ja pyydä kuulutta-maan se.
   e. Selitä lyhyesti hylkäämisen perusteet kapteeneille tuomarialueen reunalla.
3. Kun on mahdollista, että hylkäämisen syy on epäselvä joukkueille
   a. Katkaise peli, jos kiekko on mennyt maaliin.
   b. Noudata tarvittaessa epäselvän maalitilanteen tarkistuslistaa.
   c. Näytä päätöksesi jälkeen välittömästi ”ei maalia” – käsimerkki.
   d. Kutsu kapteenit jäälle ja kerro hänelle ratkaisun perustelut lyhyesti tuomarialueelle tai mene suoraan vaihtoaition luokse ja kerro hylkäyksen syy joukkueen päävalmentajalle lyhyesti. Jos menet vaihtoaitioon, muista mennä aina ensin sen joukkueen vaihtoaition luokse, jonka maali hylätään.
   e. Siirry toimitsija-aition luokse. Ilmoita hylkäämisen syy kirjurille ja pyydä kuulutta-maan se.

Maalin hyväksyminen

Epäselvän maalin hyväksyminen saattaa aiheuttaa voimakkaita tunteita molemmissa joukkueissa. Hylättyjen maalien jälkeinen tilanteen hoito vaikuttaa merkittävästi tuomarin luottamukseen joukkueiden silmissä.

Tuomareiden on muodostettava ja osoitetta käsimerkein ratkaisu aina ennen päätöksen tarkempaa perustelua joukkueille. Näin varmistetaan, että ei synny kuvaa että joukkueet pääsisivät vaikuttamaan tuomareiden päätökseen.

Maali

Osoitetaan maalia kädellä, käsi avoimena, sivuttain peukalo ylöspäin.

Tarkistuslista – maalin hyväksyminen

1. Arvioi nopeasti, kuinka näkyvä ja selkeä maalin hyväksyminen muilla pelin osapuolille on.
2. Jos maali on selvä, noudata seuraavia ohjeita.
   a. Katkaise peli jos kiekko on mennyt maaliin.
   b. Näytä välittömästi ”maali”-käsimerkki.
   c. Siirry toimitsija-aition luokse. Ilmoita kirjurille maalintekijä ja syöttäjät.
3. Jos hyväksyt epäselvän maalin, noudata seuraavia ohjeita.
   a. Katkaise peli, jos kiekko on mennyt maaliin.
   b. Noudata tarvittaessa epäselvän maalitilanteen tarkistuslistaa.
   c. Näytä päätöksesi jälkeen välittömästi ”maali” – käsimerkki Jos olet tuomarialueella kun teet päätöksen, tule hieman lähemmäs keskiympyrää, vihellä pilliin ja näytä keskiympyrää.
   d. Kutsu joukkueen kapteeni jäälle ja kerro hänelle ratkaisun perustelut lyhyesti tai mene suoraan vaihtoaition luokse ja kerro päätökseen syy joukkueen päävalmentajalle lyhyesti. Jos menet vaihtoaitioon, muista mennä aina ensin sen joukkueen vaihtoaition luokse, jota vastaan maali tehtiin ja hyväksyttiin.

Varusteiden mittaus

Varusteiden mittaus suoritetaan kun joukkueen kapteeni tai varakapteeni esittää yksilöidyn mittauspyynnön ja se sääntöjen mukaan on mahdollista. Päätuomari ei suorita mitään mittauksia, ellei joukkue esitä mittauspyyntöä. Päätuomari voi kuitenkin poistaa vaaralliset varusteet pelistä ilman mittauspyyntöä. Suositellaan, että pääsääntöisesti kaikki mittaukset suoritetaan jäällä tuomarialueella.

Kaikki mailan (käyryyden) mittaukset suoritetaan mailamitalla. Jos mailamittaa ei ole saatavilla, mittaus suoritetaan mittanauhan ja esim. pingotetun narun avulla. Mitatut varusteet palautetaan välittömästi mittauksen jälkeen joukkueen haltuun.

Mailan mittaus

Mailan lavan käyryys mitataan suoran linja avulla joka vedetään lavan kannasta sen kärjen eri pisteisiin.

Käyryys mitataan linjalta kohtisuoraan lapaa kohden. Lavan kanta on lavan alapuolen ja mailan varren yhdistävä piste.

Tarkistuslista - mailan mittaus

1. Joukkueen suorittaman pyynnön jälkeen pidä katsekontakti pelaajassa jonka maila on pyydetty mitattavaksi.
2. Siirry lähemmäksi pelaajaa, määrää pelaaja pysähtymään ja luovuttamaan maila mittausta varten. Ohjaa pelaajat siirtymään pelaajapenkille odottamaan mittauksen tulosta. Yksi pelaaja molemmista joukkueista saa seurata mittausta jäällä tuomarialueen ulkopuolelta.
3. Siirry mailan kanssa tuomarialueelle mittausta varten. Varmista ennen mittausta, että mittauspyyntö on riittävän yksilöity (esim. varren pituus, lavan käyryys jne).
4. Sijoita mailamitan toinen pää lavan kantaan. Lavan kanta on varren suoran osan ja lavan pohjan välinen kohta.
5. Sijoita lavan käyrin kohta liikuttamalla mitan toista päätä lavan kärjessä ylös ja alas.
6. Liikuta osoitinta edestakaisin. Jos kontakti lavan ja mailan välillä irtoaa, on maila laiton
7. Ilmoita rangaistus ensin kirjurille ja sitten pelaajille.

OSA 3 Linjatuomarin toimintaohjeet

Linjatuomarin yleiset tehtävät

Kahden tuomarin järjestelmässä molemmat tuomarit suorittavat myös linjatuomarin tehtävät. Linjatuomarit suorittavat aloitukset ja katkaisevat pelin heille sääntöjen mukaan merkityissä kohdissa. Linjatuomarit avustavat ottelun johtamisessa, suorittavat valvontaa pelikatkoilla ja pelin aikana sekä osallistuvat kiistojen estämiseen ja hoitamiseen.

Linjatuomarin on sääntökirjaan merkittyjen tehtävien lisäksi huolehdittava, että hän ilmaisee päätuomarille näkemyksensä oma-alotteisesti ennen pelin jatkamista seuraavissa tilanteissa pelikatkon aikana:

- Tuomaristo on tekemässä sääntövirhettä.
- On syntymässä virheellinen ratkaisu ison rangaistuksen tilanteesta.
- On syntymässä virheellinen ratkaisu maalitilanteessa.

Tehtävät ennen ottelun alkua

Yksittäiseen otteluun valmistautuminen alkaa usein jo kuukautta ennen varsinaista ottelupäivää. Tällöin tuomari tarkistaa ja ilmoittaa sarjan tuomarinimeäjälle käytettävyytensä rajoitukset mahdollisina ottelupäivinä.

Ennen ottelua suoritettavien tehtävien tarkoituksena on varmistaa, että ottelun alkaessa kaikki on valmiina eikä synny tarpeettomia viivytyksiä.

Ottelua edeltävä aika on käytettävä tehtävän edellyttämään henkiseen ja fyysiseen valmistautumiseen.

Tarkistuslista - ennen ottelua

1. Varmistu, että tuomariston kuljetusjärjestelyistä on sovittu vähintään vuorokautta ennen matkan alkua.
2. Suunnittele pelipäivää edeltävät, pelipäivä ja pelipäivää seuraava päivä siten, että saat sarjatason vaatimuksen mukaisesti riittävästi lepoa ja ravintoa.
3. Saavu jäähallille Mestiksessä 90 min, NSML ja Suomi-sarjassa 75 min ja tason 4 otteluissa 60 minuuttia ennen ottelun alkua.
4. Lämmittele, venyttele ja käytä aika omaan ja tuomariryhmän valmistamiseen tulevaa ottelua varten. Jos mahdollista, käy lämmittelemässä jäällä ennen joukkueiden lämmittelyä.
5. Varmista että tuomarit ovat valmiina otteluun ja toimimiseen ryhmänä. Keskustele muiden tuomareiden kanssa toimintaohjeista, sääntökirjaan heille merkityistä vastuista ja varmista myös onko heillä jotain odotuksia.
6. Varaa taskuusi narua maalien korjaamista varten.
7. Selvitä mistä kiekot, porat jne. vastaanotetaan pelin aikana ja mistä kumpikin joukkue poistuu pukuhuoneeseen.

Tehtävät ennen pelin aloittamista

Ennen ottelun ja erän alkua tuomarit saapuvat jäälle päätuomareiden johdolla. Jäälle astuessa on hyvä muistaa ensivaikutelman merkitys. Positiivinen olemus viestii varmuutta.

Tarkistuslista - ennen pelin aloittamista

1. Tuomarit menevät jäälle viisi minuuttia ennen ottelun alkua.
2. Suorita lämmittelyluistelu. Älä nojaa laitoihin tai ala keskustella katselijoiden kanssa. Älä luistele tai seiso käden taskuissasi.
3. Tarkista maaliverkot ennen ottelun alkua.
4. Laske pelaajalistaan merkitty pelaajien lukumäärän ennen ottelua. Jos pelaajien ja listan lukumäärät eivät täsmää, raportoi päätuomarille ennen aloitusta vaikeuksien välttämiseksi (esim. puuttuva pelaaja tekee maalin).
5. Kättele kapteenit tuomarialueen läheisyydessä.
6. Peliä edeltävien alkuseremonioiden jälkeen tuomarit menevät paikoilleen ja päätuomari suorittaa keskialoituksen.

Tehtävät ennen jokaisen erän alkua

Erätauko on tarkoitettu palautumiseen niin henkisesti kuin fyysisesti. Huolehdi erätauolla myös neste-, ja energiatasapainosta.

Tarkistuslista - ennen erän alkua

1. Ole jäällä ennen pelaajia jokaisen erän alussa.
2. Tarkista maaliverkot tullessasi jäälle.
3. Varmista että vain aloituskentälliset tulevat jäälle. Ohjaa tarvittaessa muut pelaajat suoraan vaihtopenkille.

Tehtävät erän päättyessä

Erän päättyessä kiistojen todennäköisyys on korkea. Pelaajat ovat usein väsyneitä, joukkue saattaa yrittää häiritä vastustajan keskittymistä saadakseen pelin kulun muuttumaan seuraavaan erään siirryttäessä ja summerin aiheuttama pelikatko voi tulla hieman yllättäen kesken kamppailutilanteen.

Joissain jäähalleissa tuomariston ja joukkueiden kohtaaminen jäältä poistumisen jälkeen matkalla pukukoppiin on todennäköistä. Tuomariston on vältettävä yhteenottoa pelaajien ja joukkueiden toimihenkilöiden kanssa, erityisesti välittömästi kiihkeän erän tai ottelun jälkeen

Ottelun jälkeisessä kättelyssä linjatuomarit sijoittuvat eri puolille joukkueita.

Tarkistuslista - erän päättyessä
1. Ennakoi erän päättyminen siten että olet mahdollisimman nopeasti välissä kiistojen estämiseksi. 2. Tuomaristo on jäällä niin kauan kunnes kaikki pelaajat ovat poistuneet jäältä. Yksi tuomari (esim. linjatuomari) voi mennä kaukalon ulkopuolelle valvomaan poistumista joukkueiden väliin. 3. Siirry tarvittaessa kiistan hoidon mukaisen tarkistuslistan toimenpiteisiin.

Aloitukset

Aloitukset ovat yksi tärkeimmistä linjatuomareiden tehtävistä ottelun aikana. Kun peli katkaistaan, linjatuomarien täytyy ensimmäiseksi varmistaa, ettei pelaajien välillä ole syntymässä kiistoja ja tämän jälkeen vasta alkaa valmistella aloitusta esim. kiekon hakemisella.

Kun tilanne on rauhallinen, pelin katkaissut linjatuomari luistelee suoraan seuraavaan aloituspaikkaan. Toinen linjatuomari noutaa kiekon ja suorittaa aloituksen. Pelin katkaissut linjatuomari voi noutaa kiekon, jos kiekko on hänen läheisyydessä tai toinen linjatuomari valvoo pelaajia tai esimerkiksi noutaa rikkoutunutta mailaa.

Aloituksessa on tärkeää hyvän aloitustekniikan lisäksi aktiivinen johtaminen, viestintä ja suorituksen rytmitys sujuvaksi. Aloituksen suorittamisessa on seuraavat vaiheet

1. Aloituksen valmistelu sijoittumisten johtamisella
2. Aloitushetki
    - a. Hyökkääjän maila
    - b. Puolustajan maila
    - c. Aloitus
3. Aloituksesta poistuminen

Aloituksen suorittaminen

Linjatuomarin ei tule koskaan pudottaa kiekkoa jos joukkueella ei ole oikeaa määrää pelaajia, pelaajat eivät ole omalla puolellaan aloituspistettä tai jos muut tuomarit eivät ole valmiina aloituksen.

Aloittava linjatuomari johtaa vihellyksen jälkeen aloituksen alkamaan mahdollisimman nopeasti viiden sekunnin sisällä.

Aloittavan linjatuomarin tulee tarkistaa selkänsä takana oleva pari ennen vihellystä. Tämän jälkeen kyseisen takaparin sijoittumisen valvonta on toisen päätuomarin vastuulla.

Tilanteissa, jossa pelaajat ovat ”vaikeita” eivätkä asetu kunnolla paikalleen on tärkeintä saada hyvä aloitus. Poista pelaaja yhden varoituksen jälkeen aloituksesta ja suorita aloitus rauhallisesti. Linjatuomareiden tulee ohjata pelaajia sallittuun aloitustapaan ottelun alusta lähtien ja pysyä johdonmukaisena.

Kaikkien pelaajien on oltava liikkumattomana ennen kuin kiekko pudotetaan. Kiekko voidaan pudottaa vaikka vain toinen pelaaja on valmis kun viisi sekuntia on kulunut.

Jos aloittava pelaaja irtautuu aloitusasemasta ohjaamaan kanssapelaajiaan tai vastustajaa, linjatuomarin tulee poistaa kyseinen pelaaja aloituksesta.

Tarkistuslista - aloitus

1. Kun pelaajat lähestyvät vaihdon aikana aloituspistettä, ohjaa kaarella olevat pelaajat tarvittaessa sääntöjen mukaiseen asemaan.
2. Ohjaa aloittavia pelaajia mahdollisimman aikaisin oikeaan asemaan.
3. Heti kun päätuomari on laskenut käden vaihdon päättymisen merkiksi, aloittava linjatuomari viheltää pilliin ja ottaa aloitusasennon.
4. Ohjaa aloituksen suorittamisen rytmiä kädellä ja kehonasennolla. Määrää hyökkäävä pelaaja asettamaan mailansa ensin. Tämän jälkeen määrää puolustavan pelaajan asettamaan maila ilman viivytystä.
5. Pudota kiekko jäähän aloittavien pelaajien mailojen väliin. Varmista, että kummallakin aloittavalla pelaajalla on tasapuolinen mahdollisuus pelata kiekkoa.
6. Linjatuomari ei puhalla pilliin aloittajan poistamisen merkiksi jos kiekkoa ei ole pudotettu jäähän, vaan ilmoittaa siitä nostaen poistettavan pelaajan puoleisen kätensä sivulle ylös. Linjatuomarin tulee myös suullisesti ilmoittaa asiasta sanoen esimerkiksi: ”valkoinen vaihtaa, laitahyökkääjän rike”.
7. Kiekon pudotuksen jälkeen poistu aloituksesta takaperin kohti laitaa noin metrin verran samalla väistäen pelaajia. Tämän jälkeen tarvittaessa pysähdyt arkistaaksesi onko laidan lähellä tilaa. Kun luistelulinja on vapaa, siirry nopeasti kohti keskialuetta huomioiden edelleen pelin ja kiekon liikkeet. Ennen liikettä, kiinnitä huomiota purkukiekkoon ja päästä tarvittaessa kiekko ohitsesi..
8. Liiku siniviivan ja punaviivan väliin takalinjatuomariksi. Jos peli kuitenkin siirtyy nopeasti kohti toista kenttäpäätyä suoraan aloituksesta, niin linjatuomarit vaihtavat siniviivavastuita. Tällöin päätyaloituksessa siniviivalla ollut takalinjatuomari siirtyy hyökkäyksen mukana toiseen päätyyn etulinjatuomariksi.

Aloitusasento ja aloitustekniikka

Aloituksessa tuomarin tulee seisoa tukevasti noin 30 sentin päässä aloituspisteestä. Luistimet tulee olla hartioiden leveydellä toisistaan ja hieman polvista joustaen. Jos luistimia pitää liian kaukana toisistaan, niin poistuminen aloituksesta vaikeutuu.

Ylävartalo voi olla hieman eteenpäin taipuneena, ei kuitenkaan koskaan aloituspisteen yli. Kiekko pidetään aloitusasennossa vyötärön alapuolella ja polvien yläpuolella käsi ojennettuna eteen.

Kiekko on pidettävä esillä aloittaville pelaajille. Vapaa käsi sijoitetaan vartalon sivulle, ei **koskaan** taakse. Linjatuomarin on vältettävä pelaajien ohjaamista vapaalla kädellä sen jälkeen kun aloitusasento on valmis.

Aloitusasento

Kiekon pudotetaan kevyesti heittäen alaspäin siten, että kiekko putoaa lättynä jäähän. Pudotus ei saa olla liian voimakas ettei kiekko kimpoa suoraan jäästä pois ilman pelaajien kosketusta eikä myöskään liian hidas jottei pelaajien mailat ehdi kiekon alle ennen sen kosketusta jäähän.

Linjatuomarin suositeltu ote kiekosta on peukalo kiekon päällä, etusormi kiekon ympärillä ja muut sormet kiekon alapuolella. Hyvän aloitustekniikan oppiminen vaatii paljon harjoittelua

Ote kiekosta

Ennen vihellystä, ohjaa pelaajia kaikissa aloituksissa sijoittumaan oikein. Linjatuomarin tulee ohjata ja muistuttaa kaikkia pelaajia aloitusohjeista ja hyväksytystä tavasta suorittaa aloitus. Linjatuomari pystyy helpottamaan omaa työtään ja nopeuttamaan aloitustapahtumaa viestimällä aloituksen keskeisten vaiheiden ohjeet ja rytmityksen.

Aloittavan linjatuomarin täytyy varmistaa, että aloittavat pelaajat sijoittuvat oikein. Tämä tarkoittaa sitä että molemmat aloittavat pelaajat vastakkain vastustajan kenttäpäätyä kohden ja kummankin mailansa koskettaa aloituspisteeseen merkittyä valkoista aluetta. Lisäksi aloittavien pelaajien mailan täytyy koskettaa jäätä ja heidän täytyy pysähtyä paikalleen ennen kuin kiekko pudotetaan. Kummankin aloittajan luistimet täytyy olla niille osoitettujen viivojen takana.

Rikkeet aloituskaarella

Rike aloituskaarella tarkoittaa sitä, että ei-aloittava pelaaja seisoo tai liikkuu ennen kiekon pudotusta joko aloitusympyrän sisään, sen kaaren päällä tai kaaren aloitusviivojen etupuolella. On hyväksyttävää, että pelaaja pitää mailaansa aloitusympyrän sisäpuolella tai kaaren aloitusviivojen välisellä alueella.

Aloittavan linjatuomarin tai tuomarin pitää tulla aloituspisteelle ja olla valmiina aloitukseen ennen pelaajien saapumista. Ei-aloittavien pelaajien luistinten täytyy olla kokonaan aloitusympyrän kaaren ulkopuolella ja kaaren aloitusviivojen takana (=oman kenttäpäädyn puolella). Heidän mailaansa voivat olla aloitusympyrän sisäpuolella tai kaaren aloitusviivojen välisellä alueella. Tämä sallittu alue ulottuu aloitusympyröiden läpi kentän puolelta toiselle.

Linjatuomari voi kehottaa pelaajia sijoittumaan oikein pelaajien vaihtamisen aikana. Kuitenkin linjatuomarin pitää käyttää tervettä järkeä ohjatessaan pelaajia mailojen ja luistinten sallitusta sijainnista heidän valmistautuessaan aloitukseen. Jos he eivät noudata ohjeita tai asettuvat väärin, linjatuomari poistaa aloittavan pelaajan aloituksesta viiden sekunnin aloitusajan sisällä ja hänet korvaa välittömästi saman joukkueen jäällä oleva pelaaja.

Aloittavan linjatuomarin vastuulla ovat hänen edessään olevat pelaajat ja luonnollisesti aloittavat pelaajat. Toinen linjatuomari valvoo aloittavan linjatuomarin takana olevat pelaajat kaikki muut aloitusympyrän kaarella olevat pelaajat, joita aloittava linjatuomari ei voi nähdä. Jos toinen linjatuomari havaitsee jonkin pelaajan syyllistyvän aloituksen häirintään, hän viheltää pilliinsä ja osoittaa kädellään rikkoneen joukkueen kenttäpäätyä. Tällöin aloittava linjatuomari poistaa rikkoneen joukkueen aloittavan pelaajan aloituksesta ja hänet korvaa jäällä ollut saman joukkueen pelaaja.

Linjatuomarien täytyy huolehtia että aloituksesta poistetaan ainoastaan ensimmäisenä aloituskaarella tapahtuneeseen rikkeeseen syyllistyneen joukkueen aloittaja, ei tämän liikkeeseen reagoinut vastustaja.

Kun linjatuomarit noudattavat aloituksissa nollatoleranssia aloituskaaren aloittavien pelaajien rikkeiden suhteen, aloituksista tulee nopeampia ja oikeudenmukaisempia. Linjatuomarien on osoitettava haluamansa linja ottelun alussa ja sovellettava sitä johdonmukaisesti läpi koko ottelun. Lisäksi molempien linjatuomareiden tulee soveltaa samaa käytäntöä molempien päätyjen aloituksissa.

Paitsio

Linjatuomarin tulee osoittaa ratkaisu paitsiotilanteissa aina silloin, kun voidaan olettaa tilanteen olevan tiukka muiden pelin osapuolten näkökulmasta. Mikäli tilanteessa ei ole paitsiota, näytetään ”ei paitsiota” –käsimerkki.

Paitsiotilanteen ratkaisemissa tärkeää on sijoittuminen, ajoitus ja yhteistyö linjatuomareiden kesken.

Siirretyn paitsion aikana linjatuomarin on vaara kontakteihin tai laukauksiin joissa vain osa pelaajista tietää tulossa olevasta pelikatkosta. Tämä taas voi johtaa kiistoihin tai loukkaantumisiin. Linjatuomarin on minimoitava tällaisten tilanteiden todennäköisyys ja seuraukset huutamalla, tulemalla esiin käsimerkin kanssa, tarpeen mukaan katkaisemalla pelin ajoissa ja menemällä väliin heti vihellyksen jälkeen.

Siirretty paitsio

Nostetaan pillitön käsi ylös

Ei paitsiota

Levitetään kädet sivuille.

Paitsio

Osoitetaan siniviivaa vihellyksen jälkeen.

Siniviivalla oleva etulinjatuomari suorittaa tarkistuslistan mukaisen toimenpiteen. Takalinjatuomarin on seurattava, että etulinjatuomari pystyy tekemään ratkaisut esteettä ja tarvittaessa paikattava etulinjatuomaria.

Tarkistuslista - paitsio
1. Aina kun hyökkäävä pelaaja on sääntöjen mukaan paitsiossa ja kiekko on ylittänyt siniviivan, nosta käsi ylös. Analysoi nopeasti onko kyseessä paitsio, siirretty paitsio (peliä ei välittömästi katkaista) ja onko paitsio tahallinen
2. Jos kyseessä ei ole siirretty paitsio katkaise peli, jonka jälkeen tule hieman laidalta esiin, laske käsi alas ja osoita sillä siniviivaa. Tahallisessa paitsiossa osoita lisäksi kohti toista päätyä.
3. Jos paitsiotilanteessa ollaan laukomassa kohti maalia, suositellaan että peli katkaistaan välittömästi ja sitten näytetään merkki.
4. Jos hyökkäävä pelaaja ei ole koskenut kiekkoa ja puolustavalla pelaajalla on mahdollisuus pelata kiekkoa, on kyseessä siirretty paitsio. Älä katkaise peliä, vaan ilmoita huutamalla paitsiosta ja tule tarvittaessa hieman laidasta esiin jotta pelin muut osapuolet havaitsevat siirretyn paitsion merkin.
5. Kun siirretty paitsiotilanne purkautuu, laske käsi ja huuda joko ”ei” tai ”okei”.
6. Kun katkaiset pelin, ennakoi ongelmatilanteet. Jos on samaan aikaan syntymässä laukaus, taklaus tai kiista, aloita liike välittömästi sinne missä väliinmenoa nopeimmin tarvitaan.

Liikkuminen siniviivalla

Linjatuomarin on oltava siniviivalla ennen kuin kiekollinen tilanne ylittää siniviivan. Linjatuomarin on liikuttava siniviivalla siten, että hänellä on paras mahdollinen kulma pelitilanteeseen kiekon ylittäessä siniviivan. Suurimmassa osassa tilanteissa on suositeltavaa liikkua pelin edellä takaperin pitäen kaikki pelaajat ja kiekko näkökentässä.

Pelitilanne ja etäisyys pelaajiin vaikuttaa siihen kuinka paljon linjatuomarin täytyy liikkua siniviivalla ratkaisua tehdessään. Joissain tilanteissa liikettä ei juuri tarvita, jos ainoastaan yksittäinen pelaaja kuljettaa kiekon siniviivan yli ja muita palaajia ei ole lähietäisyydellä. Välittömästi siniviivaratkaisun jälkeen linjatuomarin täytyy muistaa palata takaisin päätyalueelta takaisin puolueettoman alueen puolelle, jotta hän ei joudu pelaajien tielle. Linjatuomarin sijoittumisen nyrkkisääntö on: Ole eri puolella viivaa kuin peli ja pidä luistimet suunnattuna kiekolliseen tilanteeseen.

Linjatuomareiden pitäisi vaihtaa paikkoja linjatuomariparin kanssa vain jos on vaara että linjatuomari ei sijoittumisen vuoksi voi tehdä oikeaa ratkaisua tai jää sijoittumiseen joka saattaa vaikuttaa pelin kulkuun.

Pitkä kiekko

Pitkän kiekon tilanteen tuomitseminen suoritetaan linjatuomareiden yhteistyönä. Linjatuomarin tulee näyttää ratkaisu aina, kun osapuolen näkökulmasta tulkinnanvarainen tai tiukka. Jos tilanne ei ole pitkä, näytä ”ei pitkää” –käsimerkki ja huuda samalla ”pelaa” tai ”ei”. Jatka jokaisessa tilanteessa liikettä siten, että olet sijoittuneena valvomaan ja menemään väliin.

Pitkän kiekon lähtömerkki

Nostetaan pillitön käsi ylös

Pitkä kiekko

Kädet ristikkäin vihellyksen jälkeen

Ei pitkää

Levitetään kädet sivuille.

Pitkän kiekon ratkaisuissaan linjatuomarin on aina muistettava oikeudenmukaisuus siten, että he ilmoittavat ratkaisuissaan ajoissa antaen pelaajille aikaa toimia ratkaisun mukaisesti.

Tarkistuslista – pitkä kiekko	
Takalinjatuomari	**Etulinjatuomari**
1. Osoita mahdollinen pitkään kiekkoon johtava laukaus nostamalla pillittömän käsi ylös. Ratkaisuvastuu tulkinnoista siirtyy tässä vaiheessa etulinjatuomarille. 2. Jos etulinjatuomari ei havaitse tai reagoi pitkän merkkiisi millään tavoin, tuomitse tilanne tarvittaessa yksin. 3. Siirry siten että sinulla on kontakti vaihtoon. Paina mieleesi kentältä poistuvien pelaajien numerot. Jos etulinjatuomari joutuu menemään ennen ratkaisua syvälle päätyyn niin liiku siten, että olet valmis ottamaan siniviiva haltuun. 4. Kun etulinjatuomari viheltää pitkän, siirry punaviivan tuntumaan, pysähdy ja näytä pitkän käsimerkki. Osoita aloituspistettä. 5. Avusta päätuomaria tarvittaessa pitkän ampuneen joukkueen pelaajien takaisin vaihtamisessa. 6. Jos pelikatkolla tulee aikalisä, kirjaa pitkän ampuneen joukkueen pelaajien numerot ylös. 7. Valvo ja mene väliin tarvittaessa. Jos tilanne on rauhallinen, siirry takaperin luistellen aloituspisteelle. 8. Kun etulinjatuomari on lähellä aloituspistettä, siirry takalinjatuomariksi siniviivalle.	1. Kun mahdollinen pitkään johtava laukaus lähtee, seuraa takatuomarin ratkaisu. Jos takatuomarin näyttää ”ei pitkää”-merkin, toista tämä merkki ja huuda ”pelaa”. 2. Jos kyseessä on mielestäsi pitkän lähtö, osoita kohti päätyä ja ota katsekontakti takalinjatuomariin. Jos takatuomari ei ratkaise, jatka suoritusta pitkänä kiekkona. Tällaisessa tilanteessa näytä pitkän merkki vihellyksen jälkeen. 3. Kun takalinjatuomari on nostanut kätensä pitkän laukauksen lähdön merkiksi, vastuu tulkinnoista siirtyy sinulle. 4. Liiku kohti päätyviivaa ratkaistaksesi pitkän synnyn. 5. Pyri tekemään päätös pitkän ratkaisusta ennen kuin kiekko menee aloituspisteen yläkaaren tason yli. Vihellä kuitenkin aina vasta kun kiekko ylittää maaliviivan. 6. Tarvittaessa, tee vihellyksen jälkeen pienen ympyrä valvoaksesi tilannetta. Nouda kiekko vasta kun on rauhallista. 7. Hae kiekko, luistele toiseen päähän siirry noudattamaan aloituksen tarkistuslistaa.

Rangaistustilanteet

Kun päätuomari viheltää pilliinsä rangaistuksen tai rangaistuksien tuomitsemiseksi, linjatuomareiden täytyy olla valmiina toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla. Rangaistut pelaajat täytyy saattaa rangaistusaitioon tai pukuhuoneeseen sen mukaan, mitä rangaistuksia on tuomittu. Jos ainoastaan yhtä pelaajaa rangaistaan, toinen linjatuomari saattaa rangaistun pelaajan rangaistuspenkille. Jos kummankin joukkueen pelaajia rangaistaan, molemmat linjatuomarit saattavat pelaajat rangaistusaitioon. Linjatuomarit pysyvät rangaistujen pelaajien välissä kunnes rangaistut pelaajat poistuvat jäältä.

Maalivahdin vaihto rangaistustilanteessa on helpompi ohjata ja valvoa vaihtoaitioiden puolelta. Jos pelitilanne sallii, linjatuomarit voivat katsekontaktilla tarpeen mukaan suorittaa vaihdon siten, että vaihtoaitioiden puolinen linjatuomari siirtyy takalinjatuomariksi valvomaan maalivahdin vaihdon.

Tarkistuslista – rangaistustilanteet	
Takalinjatuomari	**Etulinjatuomari**
1. Kun päätuomari nostaa kätensä ylös siirretyn rangaistuksen merkiksi, liiku keskemmälle ja valvo maalivahdin vaihtaminen ylimääräiseen kenttäpelaajaan sääntökirjan määräämällä tavalla. 2. Jos tuomitaan useita rangaistuksia tai rangaistun pelaajan ympärillä on potentiaalisia mahdollisuuksia kiistaan, osallistu väliinmenoon ja saattamiseen. 3. Jos tilanne on rauhallinen, valvo vaihtoon meneviä pelaajia ja nouda kiekko seuraavaa aloitusta varten.	1. Valmistaudu pelikatkoon ja menemään väliin nopeasti väliin. Kiinnitä erityistä huomiota rangaistukseen saaneen ja rikotun pelaajan ympärillä tapahtuviin asioihin. 2. Jos rangaistu pelaaja menee muualle kuin määrättyyn paikkaan (rangaistusaitio, pukuhuone) ohjaa häntä luistelemalla etupuolelle, katsomalla silmiin ja kehottamalla suullisesti. 3. Vältä koskettamasta pelaajaa.

Maalitilanteet

Tarkistuslista – maalitilanteet	
Takalinjatuomari	**Etulinjatuomari**
1. Luistele välittömästi päätyalueelle kun peli katkaistaan. Valitse sijoittuminen ja valvonta siten, että pystyt havaitsemaan mahdolliset syntyvät kiistatilanteet koko kentän alueella. 2. Sijoitu maalin tehneen joukkueen tuulettavien pelaajien ja vastustajien väliin	1. Luistele välittömästi päätyalueelle kun peli katkaistaan. Mene väliin siihen kohtaan, jossa on potentiaalisin kiistan syntymahdollisuus. Varmista että pelaajat eivät tuuleta maalivahdin alueella. 2. Siirry maalin tehneen joukkueen pelaajien edellä vaihtoaitioiden väliin siten että maalia tuulettavat pelaajat eivät pääse kosketuksiin vastustajien kanssa. 3. Jos on syntynyt epäselvä maalitilanne, ja sinulla on selkeä näkemys tilanteesta, pyri saattamaan se etupäätuomarin tietoon mahdollisimman nopeasti väliinmenotehtävän salliessa. 4. Avusta tarvittaessa syöttäjien nimeämisessä. 5. Kun on rauhallista, siirry aloituksen mukaiselle paikalle sen joukkueen puolelle joka teki maalin.

Aikalisä

Kun joukkue pyytää aikalisän, kiekosta vastuussa oleva linjatuomari asettaa kiekon seuraavan aloituksen mukaisen aloituspisteen päälle ja siirtyy tämän jälkeen pelaajaaitioiden väliin. Toinen linjatuomari on tuomarialueen lähellä. Aikalisän päättyessä vaihtoaitioiden välissä ollut linjatuomari suorittaa aloituksen.

Maalien ja jään korjaaminen

Linjatuomarin vastuulla on asettaa siirtynyt maali paikalleen pelikatkolla sekä poistaa jäältä varusteet ja muut vastaavat esineet. Mikäli maalin saaminen paikalleen tai jään puhdistaminen esim. verestä vaativat työkaluja, suositellaan että tuomaristo pyytää henkilökunnan apua tilanteen sujuvoittamiseksi.

Jos jää tai maaliverkot tarvitsevat korjausta, vähintään toisen linjatuomarin on sijoituttava siten että hänellä on näkökentässään kaikki jäällä olevat pelaajat. Kaikki korjaustoimet on suoritettava ilman tarpeetonta viivytystä. Suositellaan, että linjatuomarit pitävät housun taskussaan muutamaa narun tai luistimen nauhan pätkää, joilla voidaan tehdä pieniä korjauksia maaliverkkoihin.

Pelin katkaiseminen maalin siirtyessä pois paikaltaan

Linjatuomarin on katkaistava peli maalin siirtyessä ohjeiden mukaisesti. Jos linjatuomari epäilee maalin joutuneen pois paikaltaan hän voi muiden tehtävien ja pelitilanteen salliessa tarkistaa asian lähempää ennen pelin katkaisua.

Kiistatilanteiden hoito

Linjatuomareiden tehtävä on estää tappelut silloin kun se on kohtuullisesti mahdollista. Jos pelaajat käyttävät mailojaan tappelussa tai huitovat niillä toisiaan, linjatuomarien täytyy pysyä etäällä tilanteesta, kunnes mailoilla huitominen lakkaa. Linjatuomareiden on luettava tilannetta ja toimittava tarvittaessa nopeasti ollakseen ajoissa kahden pelaajan välissä lopettaakseen kiistan tai väännön ja estääkseen mahdollisen tappelun.

Linjatuomareiden vastuulla on kiistan rauhoittaminen ja siihen osallistuvien pelaajien erottaminen. On tärkeää, että toinen pelaaja ei pääse yksipuolisesti jatkamaan kiistaa linjatuomarin pitäessä toista pelaajaa kiinni.

Ennen kuin linjatuomarit menevät kiistaan väliin, heidän on siirrettävä kauemmaksi kaikki jäällä olevat esineet, joihin he saattavat kompastua tai kaatua. Kummankin linjatuomarin täytyy samanaikaisesti mennä kiistaan erottamaan pelaajia toisistaan. Lisäksi ennen kiistaan menemistä linjatuomarien on sovittava, kumman pelaajan kumpikin hoitaa.

Kun kiistassa ei enää lyödä tai toinen tappelijoista on saanut merkittävän yliotteen, tällöin ja vain tällöin linjatuomareiden on yritettävä päästä tappelijoiden väliin, sitoen heidän kätensä ja pakottaen heidät erilleen.

Tappelijoiden väliin pääsemiseksi linjatuomarien on lähestyttävä tappelevaa paria eri puolilta ja kumpikin linjatuomari ottaa ”oman” pelaajansa. Missään tapauksessa pelaajaa ei saa lähestyä takaapäin ja vetää taaksepäin. Ota kiinni pelaajan käsien yläpuolelta ja paina käsiä alaspäin, jotta pelaajat eivät enää voi löydä. Erota pelaajat toisistaan tasaisella pitävällä otteella käyttäen jalkavoimia apuna. Tilanteessa ei ole mitään kiirettä, jos iskujen vaihto on lakannut.

Jos pelaajat painivat jäässä, toinen linjatuomari sitoo päällä olevan pelaajan vapaan käden. Alla olevan vastustajan ottavan linjatuomarin täytyy suojata kyseitä pelaajaa lisäiskuilta. Lisäksi alla olevan vastustajan hoitavan linjatuomarin täytyy lähestyä sivulta peittäen pelaajan pään ja kasvot täten suojaten pelaajaa. Linjatuomari ei koskaan saa lähestyä tappelua pelaajan luistimien ylitse.

Kun pelaajat on erotettu toisistaan, on tärkeää, että linjatuomarit päästävät heistä irti, mutta sijoittua siten että kontakti vastustajaan estyy. Linjatuomareiden täytyy olla valmiina toimimaan ja ottaa pelaajista kiinni, jos pelaajat yrittävät jatkaa kiistaa. Linjatuomareiden tulee pysyä tappelijoiden välissä pitäen heidät erillään ja saatettava heidät päätuomarin ohjeiden mukaisesti rangaistusaitioon tai pukuhuoneeseen.

Kiistatilanteen hoidossa on huomioitava seuraavat asiat:

- Mene kiistaa väliin yhdessä toisen linjatuomarin kanssa, älä yksin. Poista pillisi kädestä ennen väliinmenoa.
- Puhu koko ajan kiistaan osallistuville pelaajille. Pysy rauhallisena ja puhu rauhallisesti kiistan osapuolille, jotta heidän kiukkunsa ja tunteensa tasaantuisivat.
- Älä pidä kiistaan osallistuneesta pelaajasta kiinni sen jälkeen, kun osapuolet on erotettu toisistaan. Voit kuitenkin käskeä pelaajaa pysymään paikallaan, jotta toinen pelaaja saadaan kauemmas.
- Luistele kiistaan osallistuneiden pelaajien välissä niin kauan, kunnes he ovat rauhoittuneet.
- Kun saatat rangaistua pelaajaa rangaistusaitioon tai pukuhuoneeseen, sijoitu pelaajan ja mahdollisen uhan välille (esim. vastustajan rangaistuspenkki, muut jäällä olevat vastustajan pelaajat, päätuomari, jne.)
- Varmista, että rangaistut pelaajat pysyvät erillään rangaistusaitiossa (ellei rangaistuspenkkejä ole eristetty toisistaan).
- Paina mieleesi kiistaan osallistuneiden pelaajien numerot.
- Älä tartu pelaajan mailaan ja yritä vetää sitä pelaajalta pois. Päinvastoin työnnä maila avokämmenellä poispäin.
- Suojele pelaajia. Tehtäväsi on huolehtia, että kukaan pelaajista ei linjatuomarin toiminnan takia saa kiistassa yliotetta vastapelaajasta.
- Usean eri kiistaparin tapauksessa linjatuomarin täytyy järjestelmällisesti saattaa pelaajat joko rangaistusaitioon tai pois jäältä. Linjatuomarien pitää varmistaa, että he ovat ohjanneet aiemmat kiistaan osallistuneet pelaajat pois jäältä ennen kuin siirtyvät rauhoittamaan seuraavaa kiistaa.
- Usean kiistaparin tilanteessa suositellaan että linjatuomarit hoitavat kiistan pari kerrallaan aloittaen pahimmasta kiistasta ja siirtäen heidät rangaistusaitioon. Tämän jälkeen linjatuomarit siirtyvät hoitavat seuraavat parit samaa periaatetta noudattaen.
- Suojele itseäsi. Älä ole yli-innokas tai kiihkoile. Kiistaa rauhoitettaessa on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta ja hyvää tervettä järkeä.

Valvonta

Muiden tehtäviensä lisäksi linjatuomarien velvollisuutena on seurata kiekottomia pelaajia. Näihin kuuluvat myös pelin taakse jäävät pelaajat. Linjatuomari ei saa jättää siniviivaa ennen kuin kaikki pelaajat ovat poistuneet päätyalueelta. Takalinjatuomari liikkuu aina tilanteen mukana pitäen kuitenkin kaikki pelin takana olevat pelaajat kontrollissaan. Pelikatkoilla valvonnan merkitys kasvaa erittäin tärkeäksi. Linjatuomareilla täytyy olla kaikki pelaajat valvonnassa ennen kuin toinen heistä noutaa kiekon tai suorittaa muita toimenpiteitä.

Linjatuomarien tulee aina ennakoida potentiaaliset kiistatilanteet pelikatkolla ja pelin aikana ja pyrittävä rauhoittamaan ne ennen kuin päätuomarin tarvitsee tuomita rangaistuksia.

Maalivahdin vaihto ylimääräiseen pelaajaan pelin käydessä

Tilanteessa, jossa joukkue vaihtaa maalivahtinsa ylimääräiseen kenttäpelaajaan pelin käydessä, takalinjatuomarin vastuulla on valvoa että vaihtoa ei suoriteta liian aikaisin. Takalinjatuomarin täytyy valvoa kaikkia jäällä olevia pelaajia, seurattava maalivahdin vaihtoa ja jos kenttäpelaaja tulee jäälle ennen kuin maalivahti on puolentoista metrin etäisyydellä pelaajapenkistä, linjatuomarin on pilliinsä viheltämällä katkaistava peli edellyttäen, että rikkoneella joukkueella on kiekko hallinnassaan.

Pelin katkaissut takalinjatuomari luistelee seuraavaan aloituspisteeseen samalla kun toinen linjatuomari noutaa kiekon ja suorittaa seuraavan aloituksen.

Maalivahdin vaihdon valvonta on pääsääntöisesti helpompi suorittaa vaihtoaitioiden puolelta kenttää. Linjatuomarit voivat vaihtaa paikkoja pelin kuluessa siten, että vaihtoaitioiden puolella olevasta linjatuomarista tulee takalinjatuomari maalivahdin vaihdon valvomista varten. Muut tehtävät eivät saa vaarantua paikkojen vaihdosta Jos linjatuomari suorittaa vaihdon läheltä vaihtoaitiota takalinjatuomarina, hän voi ohjata pelaajaa varomasta liian aikaista vaihtoa.

Sijaiskärsijät

Kun maalivahdille tuomitaan rangaistus siirrettynä, pelikatkolla toinen linjatuomari valvoo ja toinen kirjaa numerot pelin katkaisuhetkellä olleet rikkoneen joukkueen pelaajien numerot vihkoonsa ja ilmoittaa ne joukkueelle.

Ennen kuin toinen linjatuomari noutaa kiekon linjatuomareiden täytyy valvoa kaikkia jäällä olevia pelaajia mahdollisten ongelmatilanteiden varalta.

Se linjatuomari, jonka vastuulla olleessa kenttäpuoliskolla peli katkaistiin, luistelee seuraavan aloituksen mukaiseen paikkaan, jolloin toinen linjatuomari noutaa kiekon ja suorittaa seuraavan aloituksen.

Liian monta pelaajaa jäällä

Linjatuomari tuomitsee rangaistuksen, mikäli joukkueella on pelin aikana sallittua enemmän pelaajia jäällä.

Kun rike sattuu lähellä vaihtoaitiota kiekollisessa tilanteessa, on päävastuu rangaistuksen tuomitsemisesta toisella puolella kenttää olevalla linjatuomarilla jonka on helpompi hahmottaa kokonaisuus ja laskea pelaajien lukumäärä.

Tarkistuslista – liian monta pelaajaa jäällä

1. Jos joukkueella on liian monta pelaajaa jäällä ja vastustajalla on kiekko, älä näytä mitään merkkiä äläkä katkaise peliä vaan odota niin kauan että kiekko siirtyy rikkoneen joukkueen haltuun. Jos takapäätuomari on tilanteessa lähelläsi voit pyytää häntä nostamaan käden ylös.
2. Kun rikkonut joukkue saa kiekon haltuunsa, katkaise peli, tule hieman esiin laidalta, pysähdy ja näytä ”Liian monta pelaajaa jäällä” –käsimerkki ja osoita kohti rikkoneen joukkueen vaihtoaitiota.
3. Varmista, että muut tuomarit havaitsevat tilanteen. Takapäätuomari ilmoittaa rangaistuksen toimitsijoille
4. Pidä rikkoneen joukkueen pelaajat näkökentässäsi ja tarvittaessa ota numerot ylös muistikirjaan. Siirry aition läheisyyteen ja varmista että joukkue asettaa kentällä olleen sijaisen aitioon.
5. Siirry seuraavan aloituksen mukaiseen paikkaan ei-aloittavaksi linjatuomariksi.

Liian monta pelaajaa jäällä

Nostetaan käden sormet ja pillikäden peukalo ylös.

Sijoittuminen ja tehtävät rangaistuslaukauksessa

Linjatuomarit sijoittuvat rangaistuslaukauksessa seuraavasti:

- Toinen linjatuomari sijoittuu maaliviivalle maalin vastakkaiselle puolella hieman kauemmaksi maalista kuin päätuomari. Hänen tehtävänään on seurata rangaistuslaukausta samaan tapaan kuin päätuomarikin. Kuitenkin, linjatuomari kertoo näkemyksensä tai tulkintansa VAIN jos päätuomari sitä pyytää.
- Toinen linjatuomari sijoittuu keskiviivalle rangaistuslaukausta torjuvan joukkueen pelaajapenkkejä vastapäätä tai toimitsija-aition eteen.
- Tämän linjatuomarin vastuulla on varmistaa, että kaikki rangaistuslaukaukseen osallistumattomat pelaajat pysyvät kentän laidalla keskiviivan takana.
- Hänen täytyy myös varmistaa, etteivät joukkueet häiritse tai estä rangaistuslaukauksen suorittamista.
- Vastaavasti hänen täytyy odottaa päätuomarin pyyntöä ennen kuin kertoo näkemyksensä tilanteesta.

Mailan mittaus

Linjatuomareiden vastuulla on pitää kaikki pelaajat näkökentässään tapahtuman ajan ja tarvittaessa avustaa päätuomaria.

Kiekon pelaaminen korkealla mailalla ja käsisyöttö

Kun syntyy tilanne, jossa kiekkoa pelataan korkealla mailalla tai suoritetaan käsisyöttö, linjatuomarin on tehtävä ratkaisu jos päätuomari ei havaitse tilannetta.

Tarkistuslista - kiekon pelaaminen korkealla mailla ja käsisyöttö
1. Kun syntyy tilanne, jossa kiekkoa pelataan korkealla mailalla tai suoritetaan käsisyöttö, pyri ensin havainnoimaan näkeekö päätuomari tilanteen. 2. Mikäli päätuomari ei havaitse tilannetta, liiku siten että pystyt havaitsemaan tarvitseeko peliä katkaista (pelaako kiekkoa vastustaja, meneekö käsisyöttö perille). 3. Jos peli täytyy katkaista, tule hieman esiin laidalta, liiku lähelle pelin katkaisukohtaa ja katkaise peli. 4. Pysähdy, näytä käsimerkki ja osoita pistettä josta seuraava aloitus suoritetaan.

OSA 4 Sijoittuminen ja yhteistyö

Yhteistyön ja sijoittumisen perusteet

Hyvä yhteistyö auttaa tuomariryhmää saavuttamaan suorituksessaan parhaan lopputuloksen tehokkaimmalla tavalla hyödyntäen koko tuomariryhmän voimavaroja.

Sijoittuminen vaikuttaa tuomarin kykyyn hyödyntää ratkaisuissaan muuta osaamistaan, kuten sääntötuntemusta ja pelinäkemystä. Sijoittuminen vaikuttaa tuomarin saavuttamaan luottamukseen, sillä huonosta sijoittumisesta tehty oikeakaan ratkaisu ei ole uskottava. Lisäksi hyvin sijoittunut tuomari saa pelaajat aistimaan oman läsnäolon paremmin ennaltaehkäisten ei-toivottuja tekoja.

Yhteistyön periaatteet

Tuomarien yhteistyön pohjana on hyvä ryhmähenki. Hengen luomisesta ja ylläpidosta on viime kädessä vastuussa ryhmän kokenein tuomari.

Tuomarien yhteistyön toteuttamisessa noudatetaan seuraavaa viittä periaatetta:

1. Työkuorman jakaminen
2. Johtamisvastuu
3. Tehtävien priorisointi
4. Suoritus- ja valvontavaiheet
5. Sujuvoittaminen

Työkuorman jakaminen tarkoittaa pelissä tapahtuvan tilanteen mukaisen tehtävän ja ennalta määriteltyä suorittamistapaa. Tässä toimintaohjekäsikirjassa olevat tarkistuslistat kuvaavat suorituksen yksittäisen tuomarin roolin ja tilanteen mukaisesti. Tarkistuslistat kuvaavat suorituksen tyypillisissä pelitilanteissa. Tarkistuslistan toimenpiteitä on aina sovitettava pelin palvelemisen tavoitteiden mahdollisimman hyväksi täyttämiseksi.

Tilanteen mukainen johtamisvastuu on aina yhdellä tuomareista. Hän varmistaa tarkistuslistan mukaisten toimenpiteiden suorittamisen, vastaa ratkaisuiden toimeenpanosta, viestinnästä ja siirtymisestä seuraavaan toimenpiteeseen.

Tehtävien priorisointi tarkoittaa sitä, että tuomari keskittyy suorittamaan tehtäviään tärkeysjärjestyksessä. Jos linjatuomari on hakemassa kiekkoa kulmasta pelikatkolla, mutta samaan aikaan syntyy kiista, linjatuomari keskeyttää kiekon hakemisen ja siirtyy noudattamaan kiistanhoidon tarkistuslistan mukaisia toimia. Jos kentällä on kiista, jossa on useita pareja, linjatuomarit keskittyvät yhden parin rauhoittamiseen kerrallaan ja siirtyvät sitten seuraavaan pariin.

Tuomari palvelee peliä koko ottelutapahtuman keston ajan joko suorittamalla jotain tehtävää tai toimimalla valvontatehtävässä. Yksittäisissä tilanteissa tuomari on siis joko suorittamassa jotain tehtävää, esimerkiksi tuomitsemassa rangaistusta, tekemässä ratkaisuita maalitilanteessa tai sitten valvomassa kentän tapahtumia kokonaisuutena muiden tuomareiden ollessa suoritusvaiheessa. Kahden tuomarin järjestelmässä valvontavastuu on tilanteen mukaisesti toisella tuomareista. Neljän tuomarin järjestelmässä val-

vontavastuu on yleensä toisella päätuomareista ja toisella linjatuomareista sekä joissain tilanteissa vain toisella päätuomareista.

Tuomaristolla on velvollisuus sujuvoittaa ottelutapahtumaa. Tämä tarkoittaa sitä ratkaisuissa, työkuorman jakamisessa tarkistuslistojen mukaisesti, tehtävien priorisoinnissa, toimenpiteiden suorittamisessa ja viestinnässä huomioidaan ottelutapahtuman sujuvuus. Esimerkiksi toinen linjatuomari voi noutaa kentän toisessa päässä olevan mailan samaan aikaan kun toinen linjatuomari siirtää maalin takaisin paikalleen. Sujuvoittamista ei saa kuitenkaan käyttää pelin lopputulokseen tai oikeudenmukaisuuteen vaikuttavien toimenpiteiden yhteydessä. Esimerkiksi videomaalituomioon on käytettävä sen vaativa melko pitkäkin aika oikean ratkaisun tekemiseksi.

Tuomarien keskinäinen viestintä

Tuomariston keskinäisessä viestinnässä pelin aikana noudatetaan seuraavia periaatteita, joilla varmistetaan tilanteiden sujuvoittaminen sekä vältetään tarpeettomat viivytykset ja väärinkäsitykset.

1. Varmista huomio
2. Ilmaise näkökantasi
3. Ehdota ratkaisua
4. Varmista yhteisymmärrys

Ennakointi ja väistäminen

Tuomarin ei tule koskaan nousta laidan päälle, sillä, tällöin kiekko ohittaa tuomarin ja hän jää tilanteesta jälkeen. Lisäksi laidalle nouseminen aiheuttaa loukkaantumisriskin. Kiekolle ei saa kääntää koskaan selkää. Turvallisin tapa vastaanottaa kohti tuleva kiekko on kääntää rintamasuunta ja luistimet kohti kiekkoa, paino molemmille jaloille tasaisesti ja joko jalan tai ylävartalon väistö kiekon liikkeen ohi.

Riittävä ennakointi antaa tuomarille aikaa väistämiseen, helpottaa pysymään nopeiden hyökkäysten mukana sekä sijoittumaan oikein. Rentous, pelitilanteen ennakointi ja aktiivinen liike auttavat tuomaria nauttimaan myös itse suorituksesta enemmän.

Sijoittuminen päätyalueella

Päätyalueen sijoittumisen tavoitteena on saada paras näkymä pelitilanteeseen, hyvä ote maalitilanteisiin, vähentää todennäköisyyttä pelin taakse jäämiseen ja löytää turvallinen paikka laukausten kimmokkeilta. Päätyalueen sijoittuminen koostuu kolmesta sijoittumispaikasta ja kahdesta väistöstä joiden avulla tuomari siirtyy parhaaseen paikkaan. Tuomarin noudattaa kolmea tärkeää periaatetta valitessaan sijoittumispaikkaa:

1. Mene tarpeen mukaan maalille.
2. Pysy poissa pelin keskeltä.
3. Pidä kaikki pelaajat näkökentässäsi, älä käännä selkää kentälle päin.

Tuomarin sijoittuu päätyalueella joko **perussijoittumiseen (PS), laitasijoittumiseen (LS) tai maalisijoittumiseen = MS**. Perussijoittuminen rajoittuu maaliviivan ja pääty-

alueen aloituspisteen kaaren väliin sekä laitasijoittumisen ja lähimmän maalitolpan väliin. Tuomarin tavoite on olla mahdollisuuksien mukaan perussijoittumisessa pelitilanteen ollessa päätyalueella. Laitasijoittuminen on 15 - 20 senttimetriä irti laidasta ja aloitusympyrän aloitusviivojen ja maaliviivan puolivälissä. Maalisijoittuminen on kaikkialla maalin ympärillä aina sen mukaan, mistä tuomarilla kulloinkin on paras näköyhteys maalin sisälle (maaliviivalle). Ihannepaikka on maalin nurkalla 0,6-1 metriä maaliviivasta. Siitä tuomarilla on paras paikka seurata tilanteita maaliviivalla ja maalialueella.

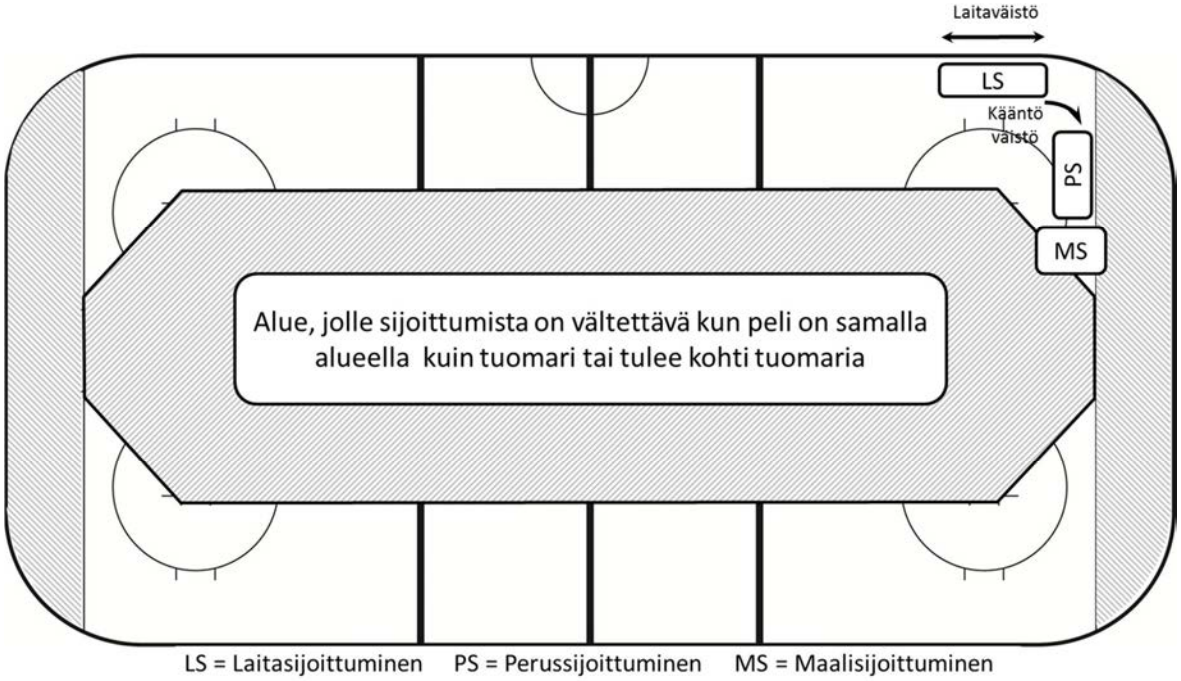

Tuomarin sijoittuminen päätyalueella, väistöt ja vältettävä alue

Kaksi tärkeää tuomarin päätyliikettä ovat **laitaväistö** (Bump) ja **kääntöväistö** (Pivot). Laitaväistöä käytetään, kun pelitilanne tulee laidan läheisyydessä tuomarin suuntaan. Tällöin tuomari väistää pelitilannetta laidan suuntaisesti (joko keskialueelle tai kentän päätyä kohti) kunnes saapuu aloitusviivojen tasalle tai maaliviivalle. Saavuttuaan tähän pisteeseen tuomari siirtyy käyttämään toista väistöliikettä, kääntöväistöä. Hyvin ajoitetussa väistössä tuomari säilyttää katseen pelissä koko ajan. Pyörähdysväistöllä (C-Cut) tarkoitetaan nopeaa pyörähdystä, jossa peli menee yleensä laidan puolelta ohi ja tuomari pyörähtää kentän puolelta kääntäen hetkellisesti kentälle tai pelille selän. Pyörähdysväistöä ei suositella käytettäväksi.

Tuomari voi väistöliikkeiden lisäksi vaihtaa tarvittaessa puolta maalin takaa saadakseen paremman paikan sijoittua ja pysyäkseen pois pelin keskeltä. Tätä poikkeuksellista väistöä tulee käyttää vain kun pelitilanne sitä vaatii ja on se turvallista suorittaa.

Kun peli siirtyy päätyalueelle tuomarin kenttäpuolelle, tuomari liikkuu päätyalueelle laidan läheisyydessä kohti **laitasijoittumista**. Jos kiekollinen pelitilanne jää tuomarin kent-

täpuolelle, hän jää laidan läheisyyteen tai **laitasijoittumisen** tuntumaan. Tuomari jää odottamaan laitasijoittumiseen, kunnes pelitilanne edellyttää häntä liikkumaan.

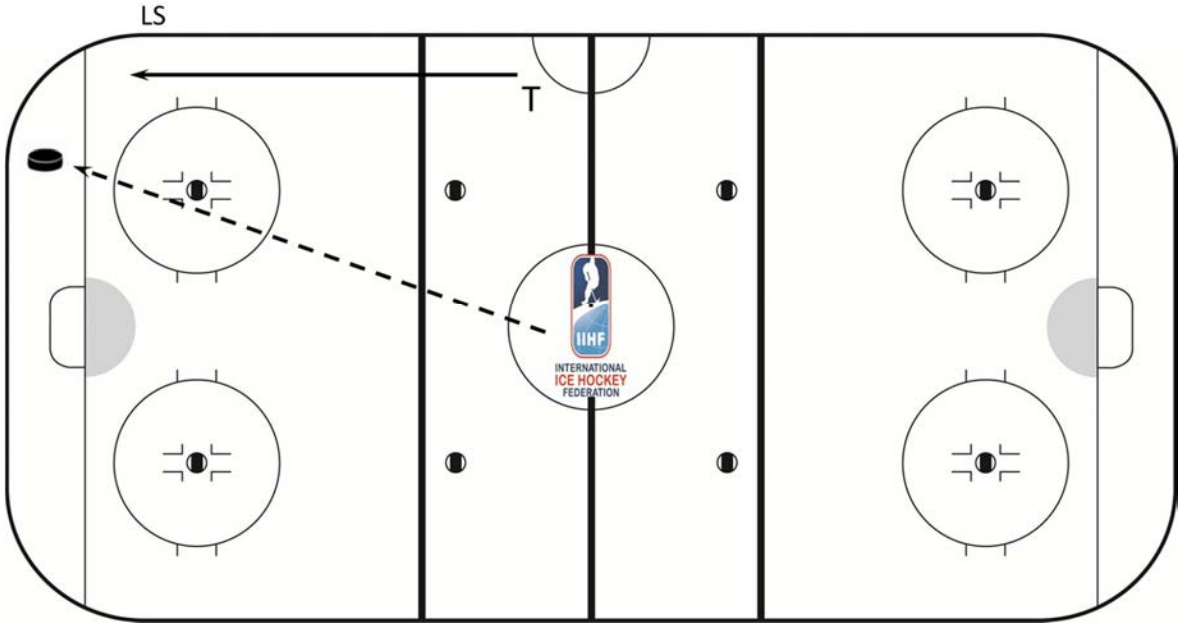

Liike keskialueelta päätyyn kun kiekko on samalla puolella kenttää kuin tuomari.

Jos kiekko tulee päätyalueelle vastakkaista laitaa kuin tuomari, hän liikkuu päätyalueelle laidan läheisyydessä ja etenee **laita-asemasta perussijoittumiseen**. Tuomari voi tarvittaessa leikata kohti **perussijoittumista** aloituspisteen yläkaarelta. Jos maali haittaa tuomarin näkökenttää perussijoittumisessa pelin ollessa päätyalueen kauemmassa kulmassa, suositellaan liukumista hieman keskemmälle aloituspisteen suuntaa katselukulman parantamiseksi.

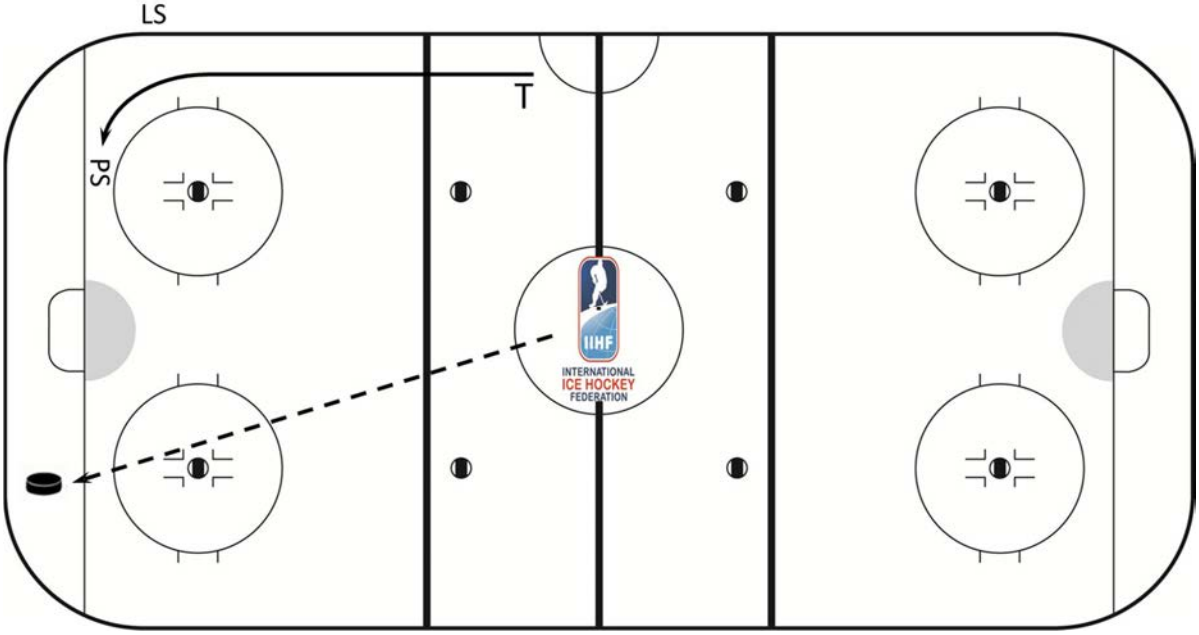

Liike keskialueelta päätyyn kun kiekko on eri puolella kenttää kuin tuomari.

Kahden tuomarin järjestelmä

Kahden tuomarin järjestelmässä tuomarin sijoittuminen ja valvontavastuu määräytyy pelitilanteen mukaisesti. Etutuomariksi (Liidi) kutsutaan siinä päädyssä olevaa tuomaria jossa kiekkoa pelataan. Hänellä on ensisijainen vastuu pelin painopisteessä olevista tilanteista.. Takatuomariksi (Traileri) kutsutaan tuomaria joka on pelin takana. Hänellä on ensisijainen vastuu pelin painopisteen ulkopuolella olevista tilanteista. Painopistealueella tarkoitetaan tapahtumat kiekon läheisyydessä.

Päätyalueella etutuomari on vastuussa kiekollisesta ja sen lähellä olevista tilanteista. Toinen tuomari valvoo kiekottomia tilanteita, esimerkiksi maalin edessä kun kiekkoa pelataan kulmassa. Kun päätyalueella syntyy pelikatko, seuraavan aloituksen voi suorittaa kumpi tahansa kahdesta tuomarista. Aloittava tuomari jää päätyalueelle aloituksen jälkeen.

Pelin siirtyessä keskialueelle siniviivalla ollut tuomari siirtyy pelin edellä kohti toista siniviivaa. Samanaikaisesti toisella päätyalueelta ollut tuomari liikkuu keskialueelle ja sijoittuu pelin takana pitkän tilanteen valvontaa varten keskiviivan tuntumaan. Etutuomarille tärkeintä on olla maalitilanteessa hyvin sijoittuneena, toiseksi tärkeintä on hyökkäyssiniviivatilanteen paitsiovalvonta. Pitkän kiekon valvonta on yleensä takatuomarilla.

Siniviivalla oleva tuomari liikkuu siten, kiekko ei pääse ohittamaan häntä kun se tulee keskialueelle. Jos tuomari on sijoittunut keskialueella pelaajien ja kiekon liikeradalle, niin hänen pitää väistää kohti oman kenttäpuoliskonsa hyökkäyssiniviivaa. Jos peli kääntyy toiseen suuntaa, tuomari pysähtyy ja liikkuu uudelleen pelin suuntaan. Etutuomarin pitää aina olla ennen kiekkoa ja pelaajia siniviivalla tai hieman sen yli.

Tuomareiden päädyt voivat vaihtua pelikatkoilla. Jos toinen tuomari jää keskialueella jumiin, tuomarit voivat vaihtaa katsekontaktin saatuaan päätyjä. Tuomarit voivat olla hetkellisesti pelitilanteen niin edellyttäessä samalla puolella kenttää.

Sijoittuminen aloituksissa

Kun aloitus suoritetaan keskipisteestä, aloittava tuomari (T1) seisoo kasvot kohti toimitsija-aitiota, jotta ajanottaja pystyy käynnistämään pelikellon kiekon pudotuksesta.

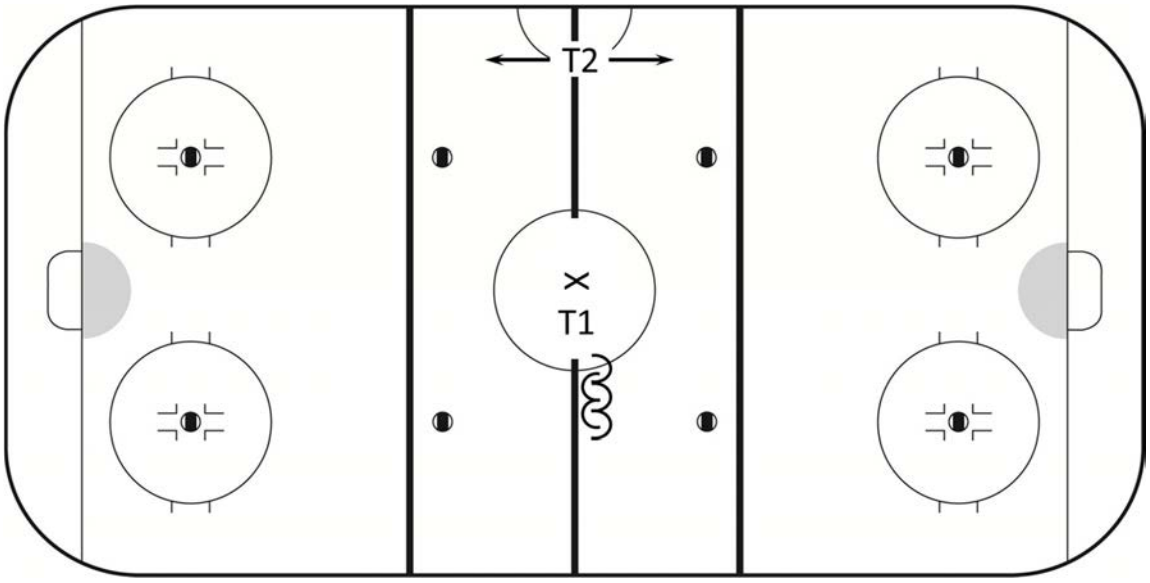

Sijoittuminen keskialoituksessa

Kun aloitus suoritetaan keskialueelta, aloittava tuomari T1 luistelee aloituksen jälkeen takaperin laidan luo ottaen lähimmän välittömästi siniviivan valvontaansa. T2 on aloituksessa asettunut suoraan vastapäätä ja vastaa siniviivasta aloituksessa sekä liikkuu kiekollisen tilanteen mukaan (joko päätyalueelle tai keskiviivalle päin).

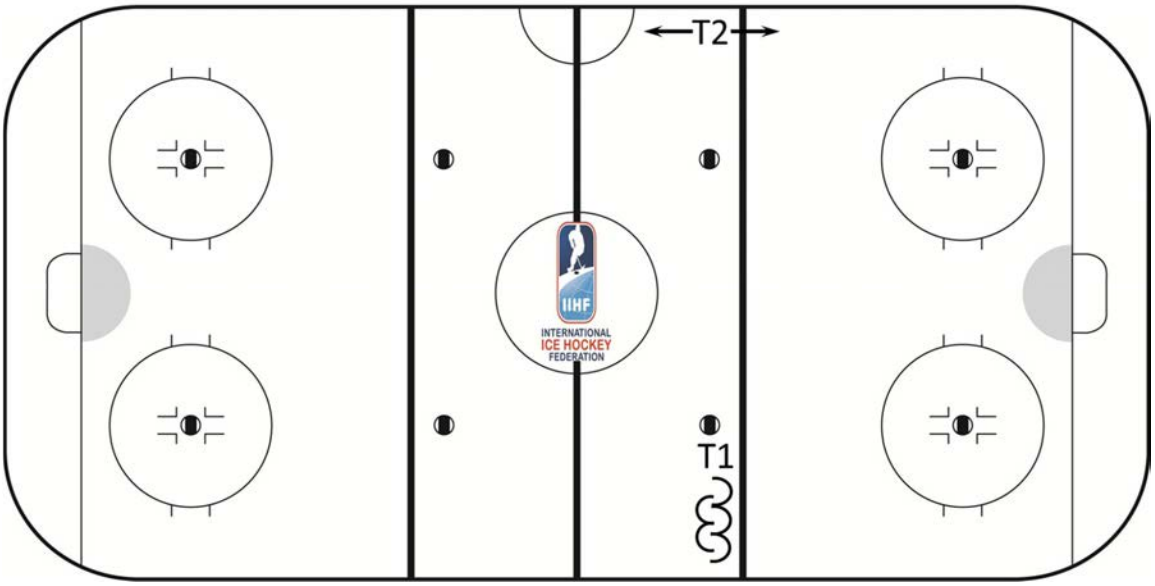

Sijoittuminen puolueettoman alueen aloituksessa

Sijoittuminen pelitilanteissa

Keskialoituksen jälkeen T2 liikkuu sivulle kohti ensimmäistä siniviivatilannetta. T1 liikkuu takaperin laidan läheisyyteen. Kun kiekko menee päätyalueelle, T2 seuraa pelin mukana perussijoittumiseen (PS). T1 liikkuu laidan vieressä kohti siniviivaa ja sijoittuu sopivaan kulmaan pelin seuraamista varten. T2 valvoo päätyaluetta ja erityisesti kiekollisia tilanteita. T1 valvoo kiekollisen tilanteen ulkopuolelle jääviä pelaajia ja siniviivaa.

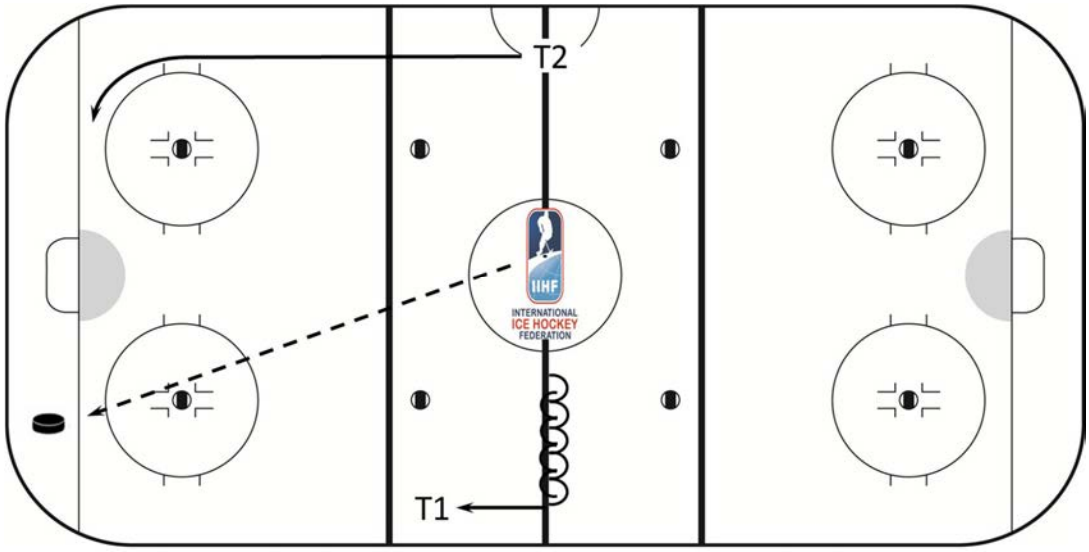

Sijoittuminen kiekon mennessä päätyyn

Kun peli tulee päädyssä T2 kohti, hänen pitää ennakoida ja tarvittaessa perääntyä takaperin laitasijoittumiseen. T1 Vastaavasti voi siirtyä hieman keskemmälle laidalta.

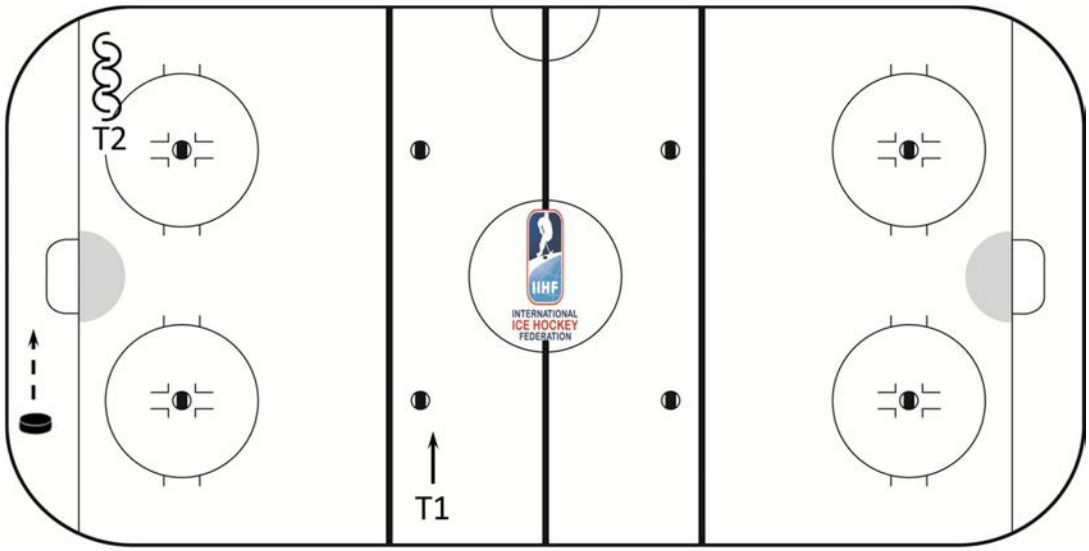

Sijoittuminen kun kiekko tulee päädyssä kohti toista tuomaria

Jos puolustava joukkue saa kiekon haltuun vieden sitä keskialueetta kohti, T1 liikkuu

siniviivalta kohti keskiviivaa. Samanaikaisesti kun kiekko siirtyy puolueettomalle alueelle, T2 täytyy mahdollisimman nopeasti liikkua siniviivan läheisyyteen.

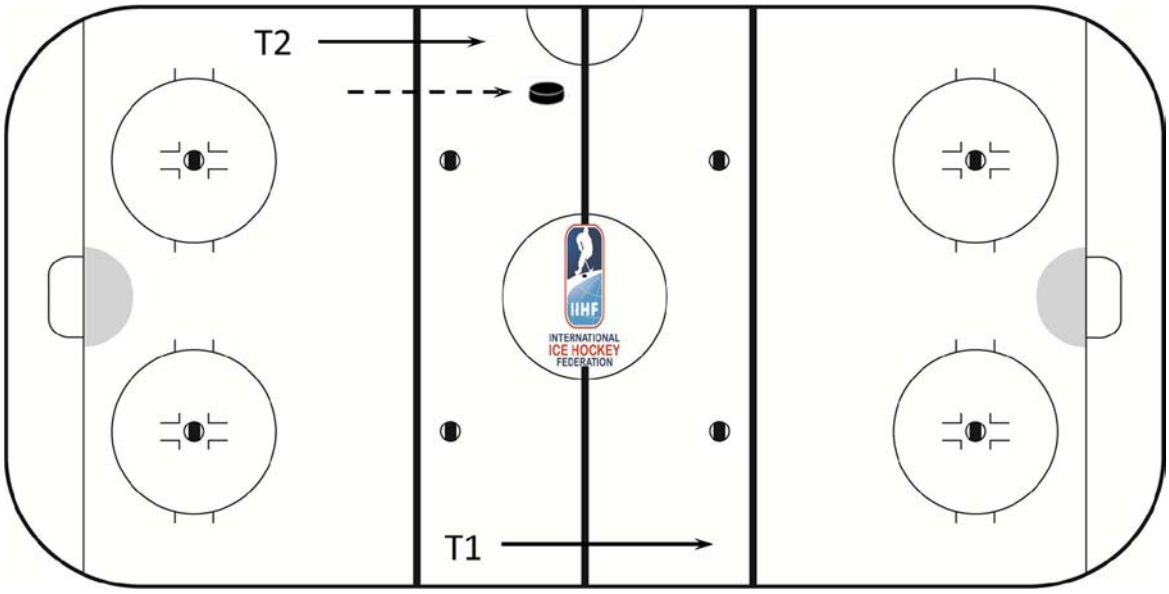

Sijoittuminen kun kiekko menee päädystä kohti keskialuetta ja toista päätyä

Kun kiekkoa pelataan puolueettomalla alueella keskiviivan läheisyydessä T1 ja T2 sijoittuvat siten, että voivat tarvittaessa tuomita paitsiotilanteet omalla siniviivallaan.

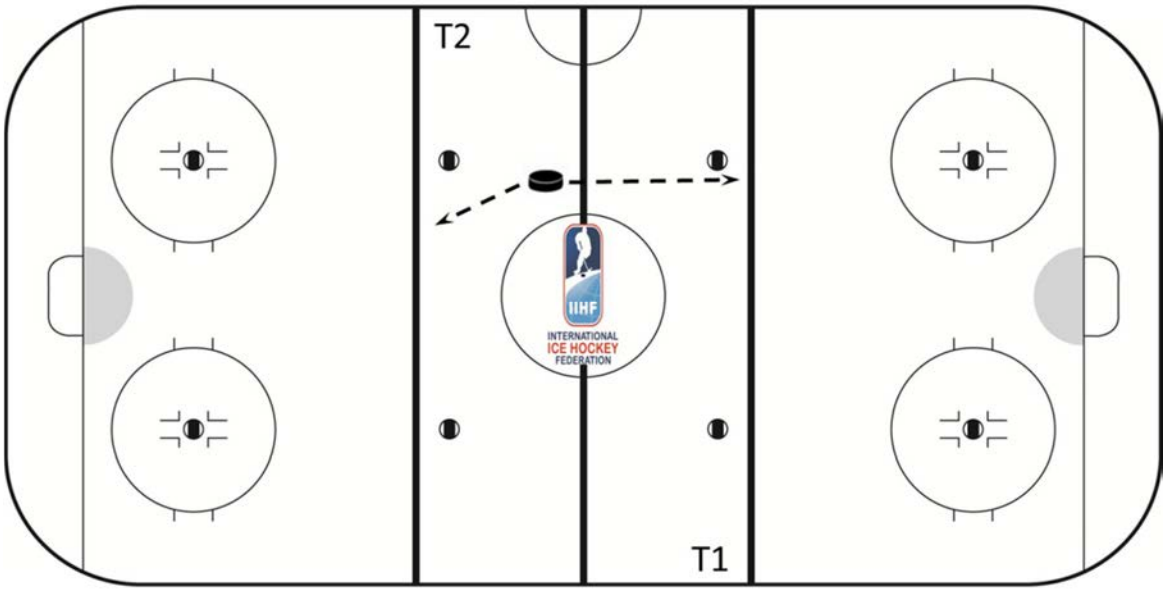

Sijoittuminen kun kiekkoa pelataan puolueettomalla alueella

Kun pelitilanne siirtyy kohti päätyä, T1 liikkuu viivan yli, ratkaisee paitsiotilanteen ja menee pelin perässä päätyyn. T2 siirtyy kohti siniviivaa valmiina ratkaisemaan päädystä palautuvien tilanteista syntyvät paitsiotilanteet.

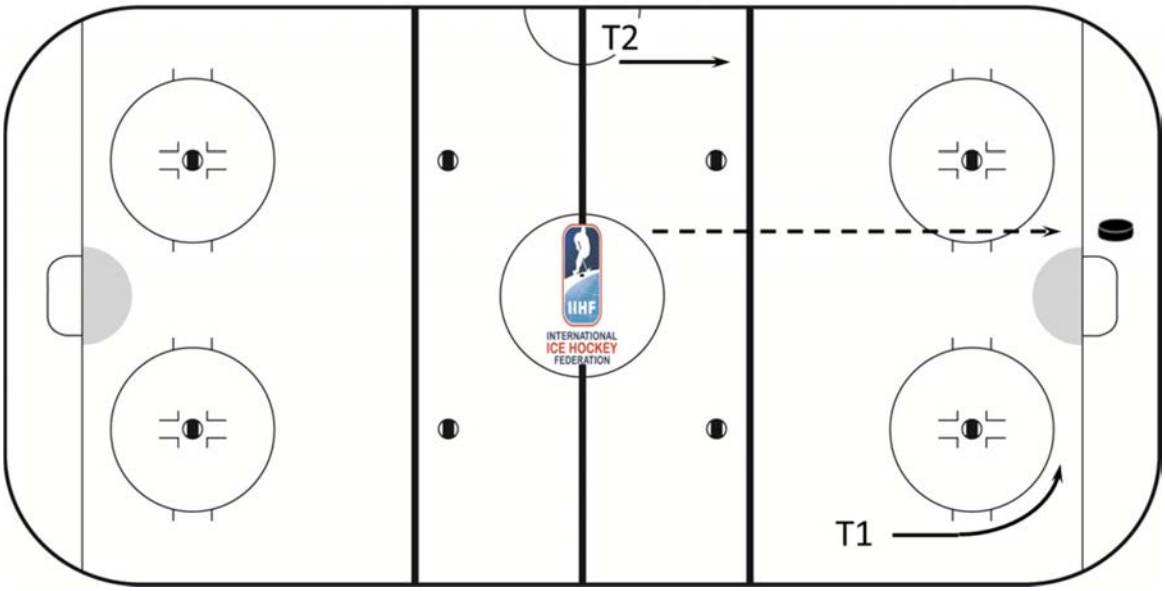

Sijoittuminen kun kiekko siirtyy keskialueelta päätyyn

Kahden tuomarin järjestelmässä tuomarit liikkuvat pelin mukana siten, että he ovat sijoittuneena vinottain kentän pituussuunnassa toisiinsa nähden. Heidän välinen ero ei kuitenkaan saa ylittää yhtä viivan väliä. Tällöin heistä toinen on aina hyvin sijoittuneena ratkaisemaan paitsiotilanteet ja muut vastaavat tuomiot missä tahansa kentän alueella.

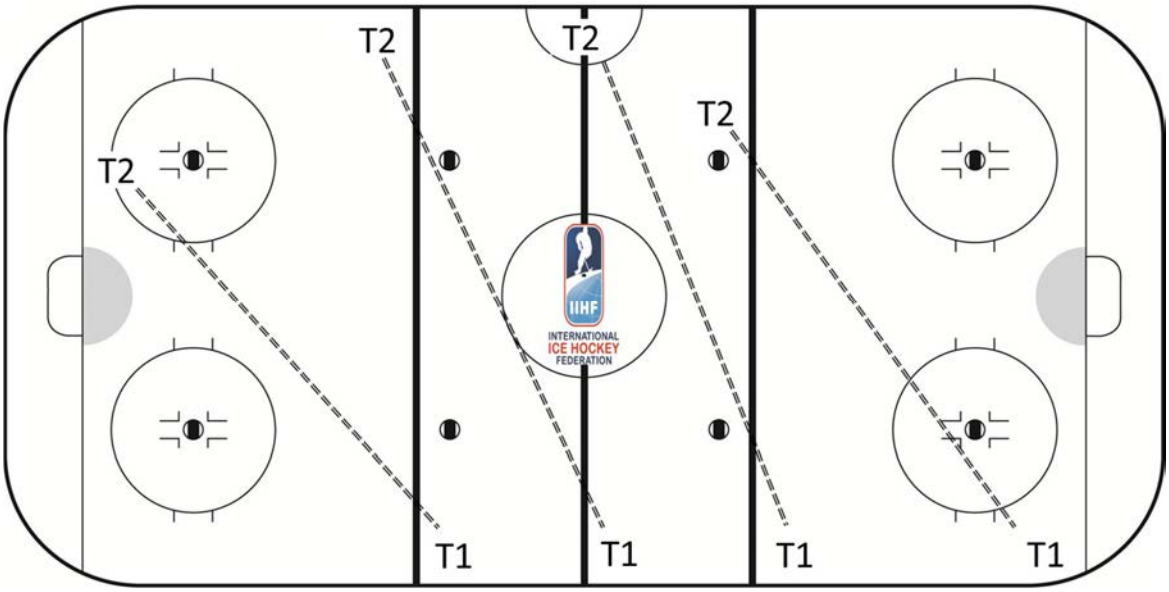

Sijoittuminen yhteistyössä

Kun maali syntyy T1 päätyyn, hän näyttää maalin käsimerkin ja ilmoittaa maalista kirjurille. T2 valvoo pelikatkolla, noutaa kiekon ja menee keskipisteeseen seuraavaa aloitusta varten. T1 asettuu keskiviivalle rintamasuunta T2 vastaan.

Kun ottelussa tuomitaan rangaistus, rangaistuksen tuomitseva tuomari T1 ilmoittaa rangaistuksesta kirjurille. T2 noutaa kiekon, menee aloituspaikkaan ja toimii aloittavana tuomarina.

Pelikatkon syntyessä maalille päätyalueella oleva tuomari voi pienentää kiistatilanteiden mahdollisuutta siirtymällä maalisijoittumiseen välittömästi pelin katkaisun jälkeen pitäen kaikki pelaajat näkökentässään. Hänen läsnäolo ja viestinä ennaltaehkäisevät kiistoja.

Mistä hyökkäysalueella oleva tuomari tietää, milloin hänen tulee perääntyä perussijoittumisesta laitasijoittumiseen pelin tullessa häntä kohden? Jos kiekollinen pelaaja on hyökkäävän joukkueen pelaaja, tuomari voi olla hieman pidempään perussijoittumisessa, koska peli oletettavasti kehittyy maalia kohden ja tuomari voi seurata mukana. Jos kiekko on puolustavan joukkueen pelaajalla, tuomarin on syytä vetäytyä välittömästi laitasijoittumiseen, koska peli yleensä jatkuu laitaa pitkin ylöspäin.

Pelikatkolla kummankin tuomarin ensisijainen tehtävä on valvoa jäällä olevia pelaajia. Jos kaksi pelaajaa seisoo kasvotusten ja haastavat toisiaan, tuomarin on välittömästi aistittava mahdollinen ongelmatilanne, mentävä paikalle ja erotettava pelaajat ennen kuin kiista kärjistyy. Jos tilanne jäällä on rauhallinen ja mitään todennäköisiä ongelmatilanteita ei ole havaittavissa, toinen tuomari siirtyy seuraavaan aloituspaikkaa ja toinen tuomari noutaa kiekon, luistelee aloituspaikkaan ja suorittaa seuraavan aloituksen.

Yhden tuomarin järjestelmä

Jos jostakin syystä toinen kahden tuomarin -järjestelmän tuomareista ei voi saapua otteluun tai sairauden tai loukkaantumisen takia ei pysty jatkamaan pelin loppuun saakka, noudatetaan seuraavia toimintaohjeita:

- Jos mahdollista otteluun nimetään sijaistuomari ja ottelua jatketaan kahden tuomarin –järjestelmällä. Sijaiseksi kelpaa kuka tahansa, jolla on voimassa oleva tuomarikortti, ei kuitenkaan kummankaan joukkueen pelaaja tai pöytäkirjaan nimetty joukkueen toimihenkilö.
- Jos sopivaa sijaista ei löydy, ottelua jatketaan yhdellä tuomarilla.
- Tuomariston täytyy aina raportoida pöytäkirjan yhteydessä kaikki tapaukset, joissa tuomari ei saavu otteluun tai ei pysty jatkamaan sitä loppuun.

Neljän tuomarin järjestelmä

Kahden päätuomarin järjestelmässä on tärkeää muistaa seuraavat asiat:

1. Johdonmukaisuus läpi ottelun
2. Kahden päätuomarin välillä ei saa olla kilpailua rangaistuksista.
3. Molemmat päätuomarit ovat vastuussa ottelun johtamisesta.

Neljän tuomarin järjestelmässä molemmilla päätuomareilla on yhtäläinen asema ja kumpaakaan ei luokitella vanhemmaksi päätuomariksi. Kummallakin päätuomarilla on samanlainen velvollisuus tuomita rangaistuksia, käyttää videomaalituomaria, kommunikoida pelaajilla ja valmentajille tai katkaista peli kun siihen on tarve.

Päätuomareiden sijoittuminen aloituksissa

PT1 pudottaa kiekon rintamasuunta toimitsija-aitioon, samalla kun toinen päätuomari PT2 on toimitsija-aition puolella kohti pelaajapenkkejä. Ei aloittava päätuomari voi sijoittua hieman keskiviivan toiselle puolelle.

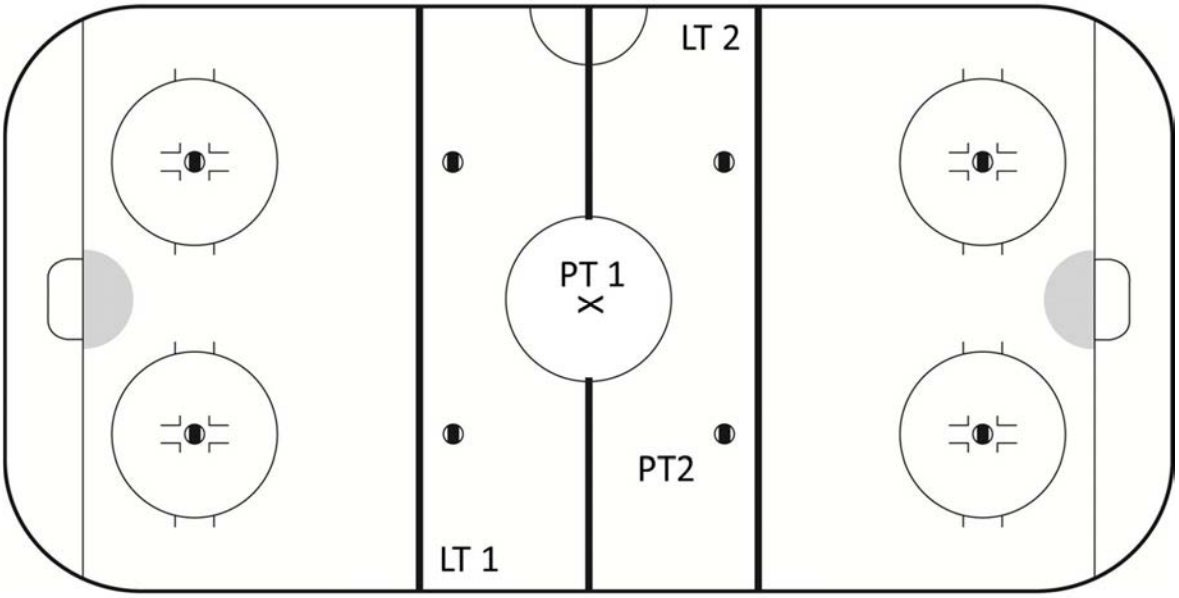

Sijoittuminen keskialoituksessa

Aloitukset päätyalueella

Päätuomarit sijoittuvat kaukalon vastakkaisilla puolilla päätyalueen aloituksissa. Etupäätuomari (PT 1) sijoittuu lähelle maaliviivaa. Takatuomari (PT 2) sijoittuu siniviivan ja punaviivan puoliväliin valmiina siten, että saa parhaan kulman aloitukseen ja valmiuden liikkua pelin käynnistyessä. Hänen täytyy lisäksi pitää siniviivalla olevan linjatuomarin näkökenttä vapaana.

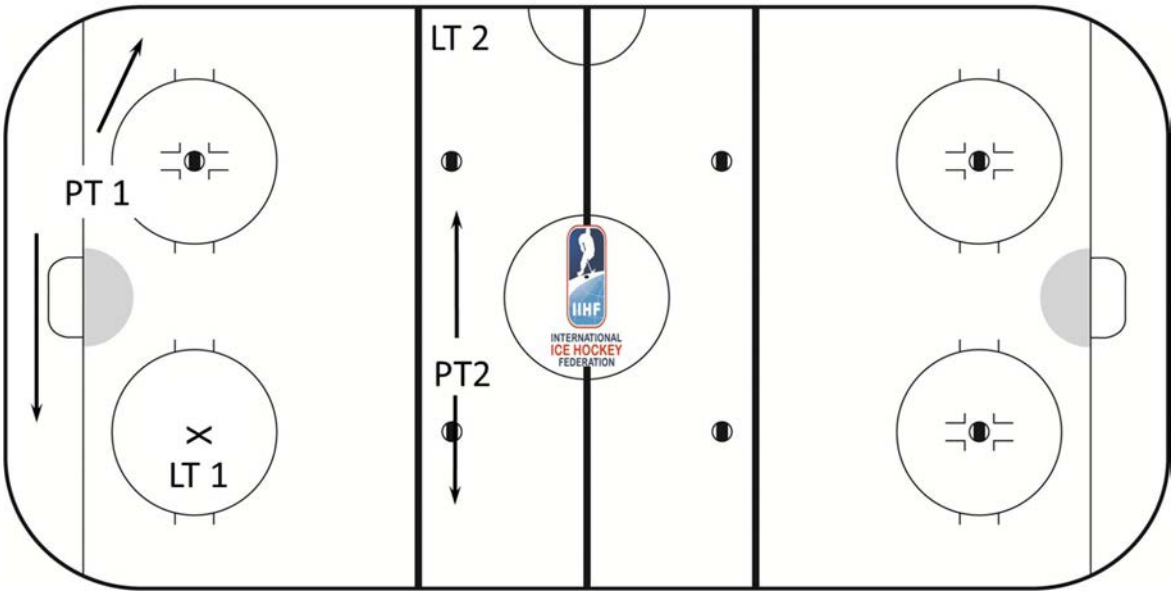

Sijoittuminen päätyaloituksessa

Jos aloittavan linjatuomarin takana oleva laitahyökkääjä tulee aloitusympyrään ennen kiekon pudotusta tai sijoittuu väärin ja hänen joukkueensa voittaa aloituksen, takapäätuomari tai takalinjatuomari katkaisee pelin. Takapäätuomari siirtyy lähemmäs ja varoittaa rikkonutta joukkuetta. Tämän jälkeen takapäätuomari voi sijoittua aloituksessa siten, että pelaajat havaitsevat hänen kiinnittävän huomiota mahdolliseen uuteen samankaltaiseen rikkeeseen.

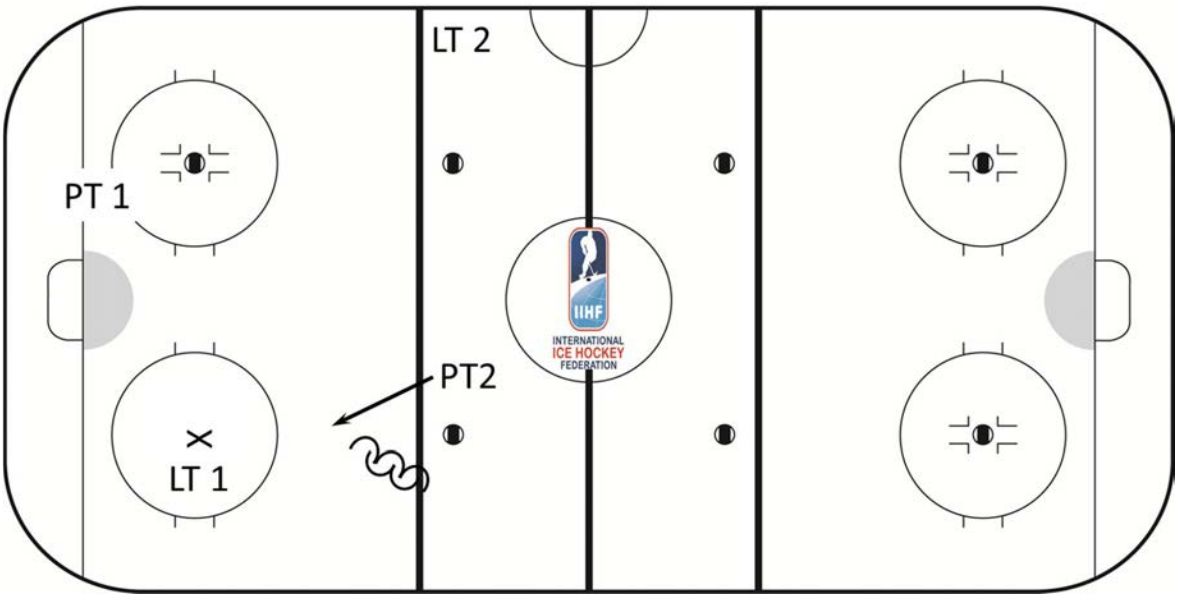

Sijoittuminen päätyaloituksessa – varoitus aloitusrikkeestä

Päätyalueella aloittajaa vaihdettaessa on aloittavan linjatuomarin varmistuttava että molemmat päätuomarit ovat päässeet omalle paikalleen. Kun päätyalueella syntyy pelikatko, alueelle tuleva linjatuomari osoittaa kummasta aloituspisteestä peliä jatketaan.

Keskialueen aloitukset

Keskialueen aloituksissa päätuomarit sijoittuvat kentän vastakkaisille puolille. Yleensä päätuomarit jäävät sille puolelle kenttää, jolla he olivat ennen pelikatkoa. Päätuomari (PT 1) sijoittuu aloituspistettä vastakkaisella puolella olevan aloituspisteen yläkaarelle. Toinen päätuomari (PT 2) sijoittuu aloituspisteen kanssa samalle puolelle kenttää kauemmalle siniviivalle. Hän sijoittuu kohtaan, johon peli ei todennäköisesti heti ajaudu ja on valmiina liikkumaan omaa päätyään kohti aloituksen jälkeen. Päätuomareiden on sijoituttava siten, että he ovat valmiina liikkumaan syvälle päätyyn jos peli tulee heidän kenttäpuoliskolleen.

Päätuomari, joka ei suorita keskialoitusta liikkuu kiekon suuntaan ja seuraa peliä kyseiseen päätyyn etupäätuomarina. Aloittava päätuomari jää takapäätuomariksi. On tärkeää, että päätuomari joka menee päätyyn, menee sinne niin nopeasti ja syvälle kuin mahdollista.

Päätuomarin sijoittuminen päätyalueella

Etupäätuomari (PT 1) liikkuu päätyalueella seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Menee maalille kun on tarve.
2. Ennakoi peliä siten, että ei jää sen keskelle.
3. Pitää kiekon ja pelaajat näkyvissään.

Päätuomari PT 2 (Traileri) sijoittuu keskialueen aloituspisteen kohdalle ja hänen vastuullaan on kiekottomien tilanteiden pelaajien valvonta ja häntä kohti tulevat pelaajat päätyalueen aloituksen jälkeen. Hänen on varmistettava että ei ole siniviivaa valvovan linjatuomarin edessä.

Etupäätuomari (PT 1) johtaa pelin mukaisella sijoittumisellaan päätuomareiden sijoittumista, sillä hän on lähempänä peliä ja joutuu liikkumaan saadakseen paremman katselukulman pelaajiin ja kiekkoon. Etupäätuomari (PT 1) voi vaihtaa päätyalueella puolta, jos pelitilanne sitä vaatii.

Takapäätuomari (PT 2) sijoittuu sini- ja punaviivan väliin. Hän voi vaihdella sijoittumistaan siniviivan ja punaviivan välillä sekä kaukalon poikkisuunnassa päästäkseen vastakkaiselle puolelle kuin Etupäätuomari (PT 1). Hänen on aina oltava valmiina vaihtamaan puolta, mikäli päätyalueella oleva päätuomari liikkuu maalin takaa. Hän voi myös liikkua lähemmäs siniviivaa saadakseen paremman katselukulman pelitilanteeseen.

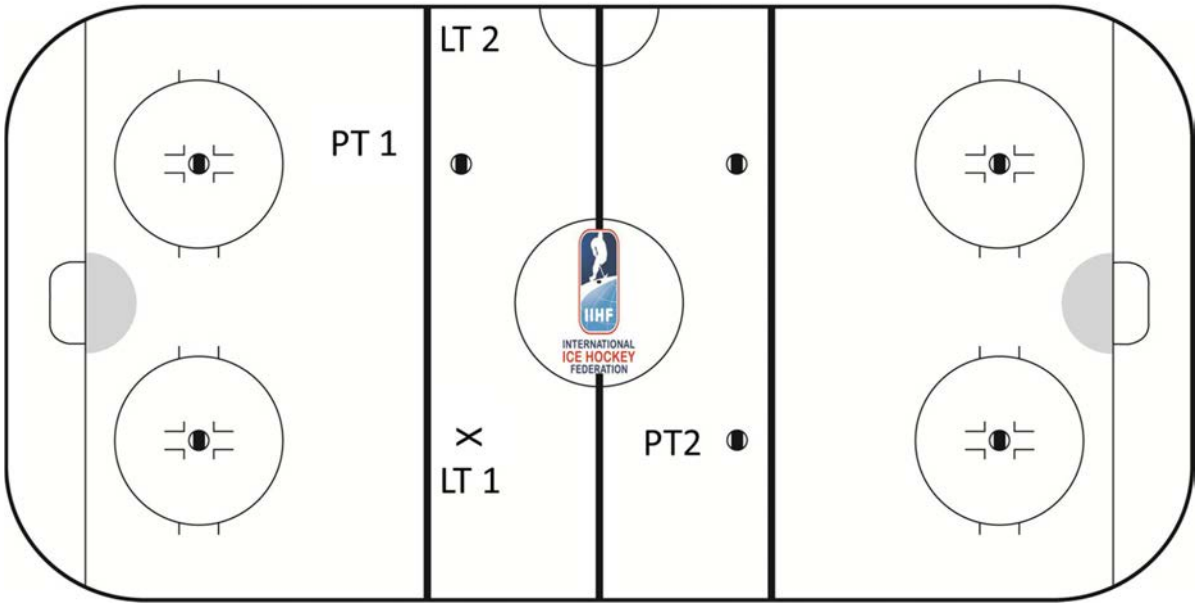

Sijoittuminen puolueettoman alueen aloituksessa

Alueella olevan etupäätuomarin sijoittuminen pelin mukaan ja liikkuminen maalin takaa määrittää päätuomarien puolet. Takapäätuomarin (PT 2) vastuulla on sijoittua keskialueella etupäätuomarin (PT 1) liikkeen mukaisesti säilyttäen paras katselukulma peliin. Etupäätuomari (PT 1) ei voi vaihtaa puolta ilman, että takapäätuomarilla (PT 2) on myös mahdollisuus vaihtaa puolta.

Jos joku puolustavan joukkueen pelaajista luistelee keskialueella kun peli on edelleen päädyssä niin sekä takapäätuomari että takalinjatuomari ovat vähintään hänen tasollaan. Takalinjatuomarin on oltava valmis valvomaan siniviiva ja takapäätuomari liikkumaan päätyyn välttyen törmäämästä tähän pelaajaan. Etupäätuomari (PT 1) toimii päätysijoittumisohjeen mukaisesti liikkuen nopeasti päätyyn ja lähelle maalia.

Päätuomareiden sijoittuminen pelin siirtyessä päädystä toiseen

Heti kun puolustava joukkue saa kiekon haltuunsa, takapäätuomarin keskialueella on valmistauduttava liikkumaan toiseen päätyyn. Päätuomari siirtyy sinne takaperin luistellen pelin edellä, välttäen estämästä linjatuomaria tekemästä siniviivalla ratkaisuaan.

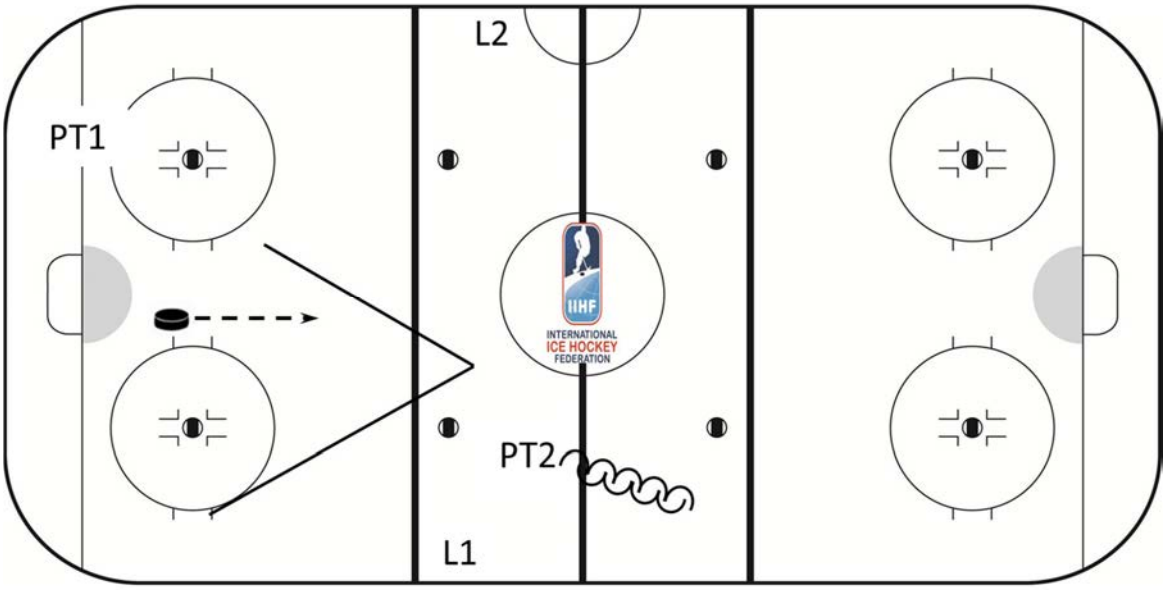

Takapäätuomarin sijoittuminen kun peli siirtyy keskialueelle

Takapäätuomarin vaihtuessa etupäätuomariksi hänen on pysyttävä liikkeessään pelin edellä. Etupäätuomari ylittää siniviivan ennen kiekkoa samalla välttäen haittaamasta siniviivalla olevaa linjatuomaria. Jos etupäätuomari ei jostain syystä ehdi väistää pelin edellä, hän voi yksittäisissä tapauksissa väistää siten että päästää pelin edelleen.

Takapäätuomariksi vaihtuva päätyalueella oleva etupäätuomari seuraa peliä takaa, pitäen takimmaisen hyökkääjän näkökentässään ja pitäen silmällä peliä kun se etenee toiseen päätyyn. Jos takapäätuomari havaitsee etupäätuomarin olevan vaikeuksissa väistäessään kiekko tai pelaajia, hänen tulee kiinnittää enemmän huomiota päätyyn menevien pelaajien suhteen ja mahdollisesti liikuttava ylemmäs saadakseen paremman katsekulman.

Takapäätuomariksi vaihtuva tuomari sijoittuu siten, että hän on vastakkaisella puolella kuin etupäätuomari. Kun takapäätuomari luistelee pelin mukana keskialueella, hän voi liikkua keskellä kenttää saadakseen paremman katselukulman peliin. Hänen tulee kuitenkin olla valmis liikkumaan lähemmäs laitaa, jos puolustava joukkue saa kiekon haltuunsa ja nousee ylös alueelta.

Edellä kuvattu (etupäätuomarin) liike päätyalueelle voi vaihdella pelaajien ja kiekon liikkeiden mukaisesti. Päätuomarin tulee käyttää harkintaa ja ennakointia liikkuakseen toiselle puolelle. Takapäätuomari voi säätää sijoittumistaan. Kun peli etenee alueelta, takapäätuomariksi vaihtuneen päätuomarin täytyy palata omalle puolelleen. Etupäätuomariksi vaihtuvan tuomarin täytyy keskittyä kiekolliseen tilanteeseen keskialueella sa-

malla kun toinen päätuomareista huolehtii puolen vaihtamisesta. Keskialueella takapäätuomari (PT 2) sijoittuu keskikenttää, lähelle siniviivaa, ei koskaan pysähtyneenä vaan koko ajan pienessä liikkeessä aloituspisteiden välissä.

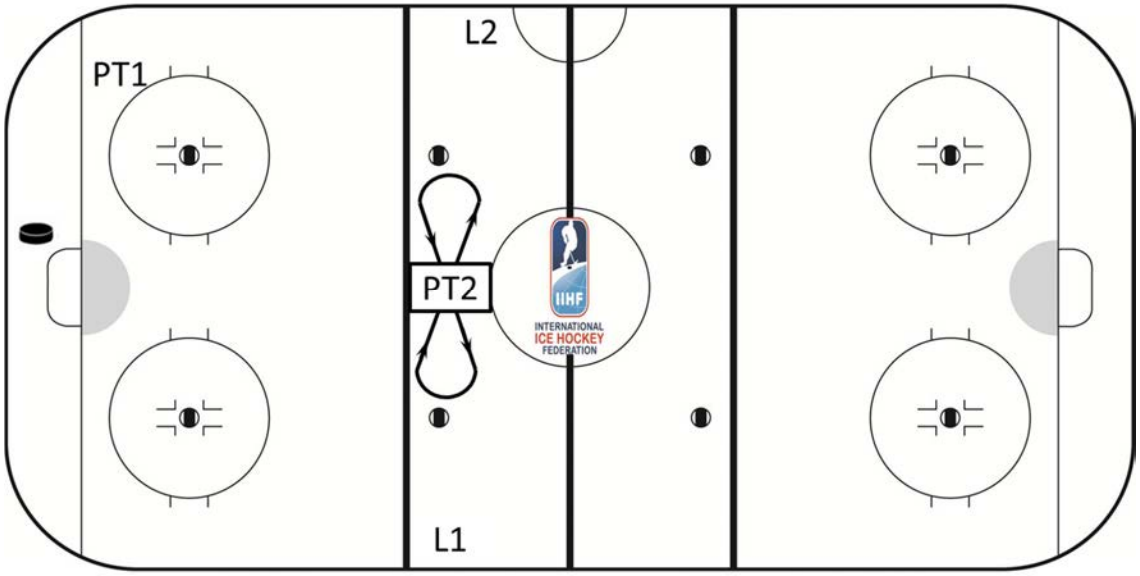

Takapäätuomarin liike kun kiekkoa pelataan syvällä päädyssä.

Kun peli siirtyy keskialueella ja takapäätuomari (PT 2) joutuu väistämään hyökkäyksen alta siten, että on samalla puolella kenttää toisen päätuomarin kanssa, pelin taakse nyt jäävä aiempi etupäätuomari (PT 1) voi vaihtaa puolta joko maalin takaa tai pelin takana kentän poikki jos hyökkäyksestä tulee nopea ja ei ole vaaraa että hän jäisi pelin tiellä sen kääntyessä uudestaan.

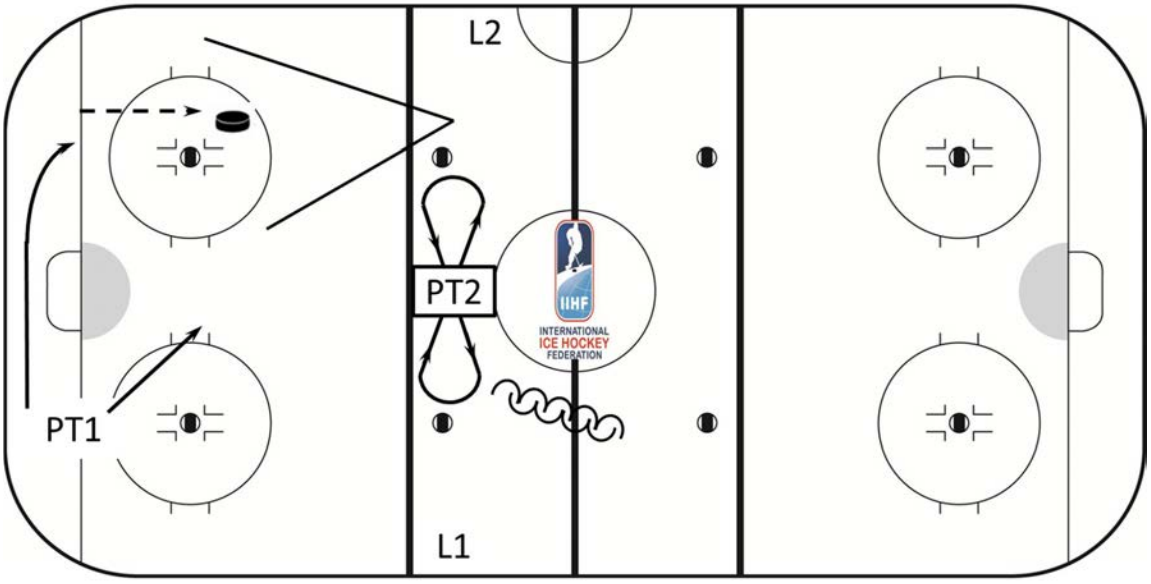

Päätuomareiden väistöt ja sijoittuminen kun peli siirtyy keskialueelle

Tilanteessa, jossa kiekko ammutaan päätyyn ja hyökkäävä joukkue ei pyri karvamaan

sitä itselleen, etupäätuomarilla ei ole kiire mennä päätyyn nopeasti tai syvälle. Muutoin keskialueella ei välttämättä ole yhtään päätuomaria tekemässä ratkaisuita hyvin sijoittuneena, sillä takapäätuomarin on liikuttava pelin takana.

Jos toinen päätuomareista (Liidi) on ”kaatunut tai juuttuneena” ja kykenemätön seuraamaan peliä painopistealueella, takapäätuomarin vastuulla on paikata häntä ja ottaa päätyalue haltuun. Tällöin toinen päätuomari (Liidi) siirtyy takapäätuomariksi.

Päätuomareiden yhteistyö - pitkä kiekko

Tarkistuslista – pitkä kiekko	
Takapäätuomari	**Etupäätuomari**
1. Jatka pitkän lähdön jälkeen liikettä kohti sitä päätyä johon kiekko on menossa. Valvo takapareja ja paina mieleesi kentältä mahdollisesti laukauksen jälkeen poistuvien pitkän ampuneen joukkueen pelaajien numerot. Sinulla on yleisvalvontavastuu vihellykseen saakka. 2. Kun linjatuomari viheltää pilliin, mene lähelle pitkän joukkueen ampuneen joukkueen vaihtoaitiota. 3. Määrää tarpeen mukaan pitkän ampunut joukkue vaihtamaan pelaajat takaisin. 4. Jos pitkän ampui vierasjoukkue, osoita kotijoukkueen vaihtovuoroa nostamalla käsi ylös. Jos pitkän ampui kotijoukkue, osoita vierasjoukkueen vaihtovuoron jälkeen aloituspistettä. 5. Yleisvalvontavastuu siirtyy sinulle kun linjatuomari viheltää aloituksen merkiksi.	1. Jatka pitkän kiekon lähdön jälkeen takaperin liikettä sitä päätyä kohti johon kiekko on menossa. 2. Kun linjatuomari viheltää pilliin pysähdy ja liiku kohti aloituspäätyä. Sinulle siirtyy yleisvalvontavastuu pelin katketessa ja takapäätuomarin siirtyessä suorittamaan vaihdon johtamista. 3. Siirry aloituksen mukaiselle paikalle.

Päätuomareiden sijoittuminen – kansallishymnin aikana

Päätuomarit seisovat toimitsija-aition edessä tuomarialueella ja linjatuomarit seisovat molemmilla puolilla tuomarialueen ulkopuolella kansallishymnin aikana. Tuomaristo riisuu kypärät sijoittaen ne vasempaan kainaloon. Tuomaristo kääntyy rintamasuunta kohti lippuja jos ne sijaitsevat heidän edessään tai sivulla. Jos liput sijaitsevat suoraan tuomarialueen yläpuolella tai takana, tuomaristo on rintamasuunta kohti kenttää.

Yhteistyö ratkaisuissa – toimintaohjeet ja suositukset

Seuraavassa kuvattuja ohjeita noudatetaan neljän tuomarin järjestelmässä ja soveltuvin osin kahden tuomarin järjestelmässä.

Ratkaisuiden tekemisen periaatteet

Perusperiaatteena on, että päätuomarin pitää luottaa omaan harkintaansa ja vaistoihin. Jos päätuomari on täysin varma nähdessään rikkeen, hänen pitää tuomita rangaistus. Kuitenkin jos päätuomari ei ole täysin varma että tilanteessa oli rike tai hän voi luottaa että toinen päätuomari näki tilanteen ja teki päätöksen, hänen ei tuomitse rangaistusta. Kummallakin päätuomarilla on oikeus tehdä tarvittavat tuomiota tilanteista, joita toinen päätuomari ei pysty ratkaisemaan. Tämä pätee kaikilla kentän alueilla.

Pelissä saattaa tulla tilanteita, joissa päätuomareiden tuomitsemislinja on koetuksella. Esimerkiksi etupäätuomari saattaa olla sitä mieltä että kyseessä ei ole rangaistava teko ja takapäätuomari sitä mieltä että kyseessä on rangaistava rike. Päätuomareiden ei tule kyseenalaistaa toistensa ratkaisuita jäällä. Molemmilla päätuomareilla on oikeus katkaista peli ja tuomita rangaistukset heti rikkeen sattuessa.

Kenenkään tuomaristosta ei tule antaa kielteistä kommenttia tai sellaista kehon kielen elettä, jotka viestivät ettei hyväksy toisen tuomarin ratkaisua. Myöskään tuomarin ei tule koskaan syyllistää toista tuomaria ratkaisusta. Jos toinen päätuomareista tuomitsee rangaistuksen ja pelaajat / valmentajat kyseenalaistavat ratkaisun toiselle tuomarille, hyvä vastaus on: ”Hänellä oli parempi katselukulma ratkaisun tekemiseen”. Päätuomareiden tulee välttää sanomasta ”Hyvä ratkaisu” tai ”Tuen hänen päätöstään”.

Vaikka jäällä onkin kaksi päätuomaria, linjatuomareita kannattaa hyödyntää tarpeen mukaan, sillä heillä on saattanut olla parempi katsekulma tilanteeseen. Jos kaikkia neljää tuomaria tarvitaan ratkaisun tekoon, niin silloin keskustelu on pidettävä tuomarialueella pitäen sujuvuuden tavoitteen mielessä.

Päätuomareiden vastuualueet

Päätuomareille ei ole määriteltyä yhtä päätyä hoidettavana, vaan he vaihtavat niitä pelin edetessä. Jos toinen päätuomareista on pitkään samassa päädyssä, päätuomarit voivat vaihtaa päätyjä pelikatkolla. Päätuomarit voivat sopia käytännöstä ennen peliä.

Etupäätuomari vastaa kokonaan siitä alueesta jonne kiekko siirtyy toiselta alueelta kunnes pelitilanne on muodostunut alueelle. Tämän jälkeen hän keskittyy painopistealueelle (jossa kiekko ja pelaajat pääosin ovat) ja takapäätuomari valvoo muut tilanteet. Myös takapäätuomarin vastuulla on olla täysin tietoinen mitä päädyn painopistealueella tapahtuu. Takapäätuomarin (PT 1) keskialueella on tiedostettava mihin kohtaan etupäätuomari (PT2) on keskittynyt.

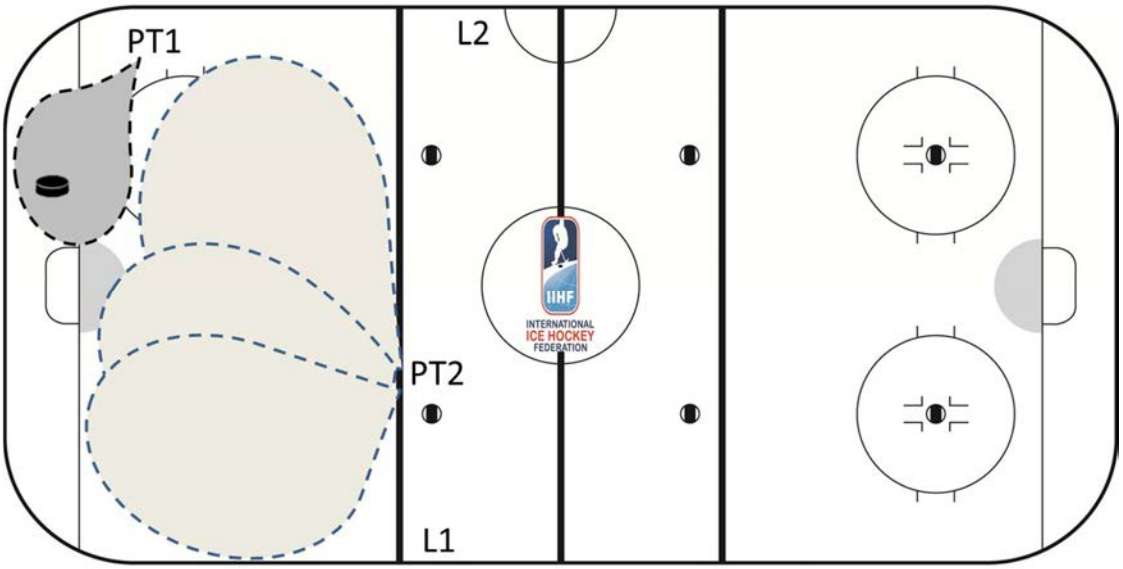

Päätuomareiden vastuualueet rangaistusten tuomitsemisessa

Jos päädyssä syntyy pelikatko, niin takapäätuomarin siirtyy keskipisteen ja siniviivan väliselle alueelle, keskelle kenttää havaitakseen tai siirtyäkseen havaitsemaan päätyalueelle tapahtumia.

Päätyalueen aloituksen jälkeen takapäätuomarin saattaa olla helpompi ja tehokkaampi tehdä ratkaisuita siniviivaan kohti tulevissa tilanteissa vaikka ne ovat tai eivät ole ”painopistealueella”.

Jos takapäätuomari (PT 2) on tuomitsemassa rangaistusta päätyalueella ja etupäätuomari (PT 1) katkaisee pelin sen vuoksi että takapäätuomari (PT 2) ei nähnyt kuka koski kiekkoa, suositellaan, että takapäätuomari (PT 2) viheltää myös pilliin (saadakseen huomion itseensä) osoittaakseen tuomitsevansa rangaistuksen.

Jos maalivahti jättää mailan, hanskan tai muun esineen maalin eteen ja menee pelaajapenkille, ja hänen joukkueensa hyökkää, takapäätuomari katkaisee pelin ja tuomitsee rangaistuksen.

Etupäätuomari (PT 1) päätyalueella ratkaisee katkaistaanko peli jos kiekko osuu maalivahdin kypärään tai kasvosuojukseen.

Päätuomarit voivat keskustella syöttäjistä etupäätuomarin (PT 1) tuomitessa maalin. Linjatuomarit voivat myös avustaa syöttäjien nimeämisessä.

Rangaistusten tuomitseminen

Molemmille päätuomareilla saattaa olla käsi ylhäällä saman tai eri rangaistuksen merkiksi, samalle pelaajalle tai eri pelaajille. Kun kaksi rangaistusta tuomitaan eri pelaajille, rangaistusta tuomitsevan päätuomarin tai tuomitsevien päätuomareiden on näytettävä molempien rangaistusten käsimerkit osoittaen pelaajaa. Jos toinen päätuomareista

nostaa käden ylös rangaistuksen merkiksi ja tämän jälkeen toinen päätuomari nostaa myös käden ylös rangaistuksen merkiksi, molempien päätuomareiden on pidettävä käsi ylhäällä pelin katkaisuun saakka.

Jos molemmilla päätuomareilla on käsi ylhäällä rangaistuksen merkiksi joko samalle tai eri pelaajalle (samasta tai eri joukkueesta) on heidän viestittävä selkeästi jotta oikeat rangaistukset saadaan annettua. Tässä tilanteessa alueesta vastaava päätuomari näyttää ensin rangaistuksen merkin ja tämän jälkeen toinen päätuomari jos on tarpeen. Tämän toimintaohjeen tarkoituksena on että vain ansaitut rangaistukset tuomitaan. On tärkeää, että molemmat päätuomarit tietävät mitä rangaistuksia tuomitaan ja tarvittaessa keskustelevat lyhyesti pelikatkolla varmistaakseen oliko rangaistukset samalle vai eri pelaajille. Tilanteessa, jossa kaksi rangaistusta tuomitaan, etupäätuomari antaa rangaistuksensa ja käsimerkkinsä ensin, ja takapäätuomari tämän jälkeen.

Päätuomari joka näyttää käsimerkin, ilmoittaa rangaistuksen kirjurille. Jos useita rangaistuksia tuomitaan milloin tahansa pelissä, päätuomareiden on syytä varmistaa toisiltaan että oikeat rangaistukset on tuomittu. Toinen päätuomareista voi välittää rangaistukset rangaistusajanottajalle.

Jos molemmilla päätuomareilla on sama rangaistus siirrettynä ja peli pysähtyy päätyalueelle, etupäätuomari ilmoittaa rangaistuksen. Jos molemmilla päätuomareilla on sama rangaistus siirrettynä ja peli pysähtyy puolueettomalle alueelle alueella oleva päätuomari ilmoittaa rangaistuksen. Jos tässä tilanteessa molemmat tuomarit ovat keskialueella pelin katketessa, rikkeen sattuessa etutuomarina ollut tuomitsee rangaistuksen. Takapäätuomarin velvollisuus on varmistaa, että molemmat rangaistukset tulevat tuomituksi.

Kun molemmat päätuomarit ilmoittavat rangaistuksia eri pelaajille, kumpikin päätuomari ilmoittaa omat rangaistuksensa ja palaavat sille alueelle jossa he olivat ennen pelikatkoa.

Päätuomareiden ei tule käyttää ”ei tuomita”- käsimerkkiä ei rangaistusta –tilanteiden osoittamiseksi. Päätuomarin on tiedettävä milloin ja missä toinen päätuomari on antamassa varoituksen, mutta ei tuomitsemassa rangaistusta. Päätuomarit voivat käyttää ääntään viestiäkseen pelaajille tai osoittaakseen läsnäolonsa. ”Ei vielä rangaistava” tai ”lopeta, seuraavasta tulee rangaistus” –lauseiden käyttöä on päätuomareiden vältettävä pelin käydessä.

Vaihtotilanteiden johtaminen pelikatkolla

Päätyalueen aloituksissa takapäätuomari antaa vaihtomerkin riippumatta siitä, millä puolella kenttää hän on Kun päätuomari näyttää vaihtomerkin, hänen pitää olla pois laidan läheisyydestä ollakseen paremmin näkyvillä valmentajille, erityisesti jos hän on pelaajapenkkien puolella.

Keskialueen aloituksissa takapäätuomari (PT 2) hoitaa pelaajien vaihtotilanteen onpa hän sitten pelaajapenkkien puolella tai vastakkaisella puolella kenttää. Suositellaan että

hän liikkuu lähemmäs keskipistettä ollakseen paremmin esillä valmentajille.

Päätuomareiden vastuut videotarkistuksen aikana

Kun toinen päätuomareista pyytää videotarkistusta, hänen tulee soittaa ja keskustella tilanteesta videomaalituomarin kanssa. Molemmat päätuomarit voivat kuitenkin keskustella keskenään tilanteesta.

Sinä aikana päätuomari on yhteydessä videomaalituomariin, toisen päätuomarin tehtävänä on pitää pelaajia silmällä ja varmistaa että he eivät häiritse videomaalituomarin kanssa keskustelevaa päätuomaria. Päätuomari voi mennä toimitsija-aitioon soittamaan. Kun keskustelun videomaalituomarin kanssa on päättynyt, hän antaa lopullisen päätöksen ja näyttää käsimerkin.

Päätuomari, joka ei keskustele videomaalituomarin kanssa, EI kommentoi pelaajille tilannetta. Hän vain kertoo mitä tilanteita sääntöjen mukaan voidaan tarkistaa videolta.

Jos videotarkistus tehdään, päätuomarit keskustelevat lyhyesti tilanteesta ennen soittoa. Näin säästetään aikaa jos videomaalituomarin vastaus on ”ei voida varmuudella sanoa”.

Jos videomaalituomari vastaa (päätuomarin tarkistuspyyntöön) että hänen näkökulmastaan ratkaisua ei voida varmuudella antaa, niin silloin kaksi päätuomari (ja mahdollisesti molemmat linjatuomarit) keskustelevat ja antavat lopullisen päätöksen. Päätuomari, joka pyysi videotarkistusta antaa lopullisen päätöksen ja käsimerkin. Jos pelaaja pyytä päätuomaria tekemään tarkistuksen, on päätuomarin vastattava että ”joukkue ei voi pyytää tarkistusta”.

Viestintä pelaajapenkeille

Kun syntyy tarve mennä pelaajapenkeille (valmentajien luo) on suositeltavaa, että päätuomari joka tekee ratkaisun tai tulkinnan suorittaa keskustelun. Molemmat päätuomarit eivät koskaan mene yhtä aikaa pelaajapenkin luokse.

Jos toisella päätuomarilla on ongelmia joko toisen tai molempien joukkueiden kanssa, toisen päätuomarin on syytä ottaa enemmän vastuuta joukkueille viestinnästä. Tämä voi vaikuttaa myös tuomareiden sijoittumiseen; tuomari jolla ei ole ongelmia, pysyttelee enemmän joukkueiden puolella kenttää.

Toimintaohje kiistojen hallintaan

Päätuomareiden ei tulisi missään tilanteessa joutua fyysisesti estämään kiistaa. Kaikissa kiistatilanteissa päätuomari ottaa tarkkailijan roolin ja linjatuomarit toimivat kiistan erottajina.

Päätyalueella ollut päätuomari on vastuussa oikeiden rangaistusten tuomitsemisesta. Toinen päätuomareista avustaa tarvittaessa. Kaikissa tilanteissa keskustelut tulee pitää lyhyinä.

Kiistan aikana takapäätuomari on vastuussa penkkien valvonnasta ja alueesta jossa pelaajat menevät sisään. Hän sijoittuu lähelle siniviivaa. Suositellaan että takapäätuomari ei mene syvälle alueelle.

Jos useita pelaajia osallistuu kiistaan, takapäätuomarilla on yllä mainitut velvollisuudet ja tämän lisäksi hän voi mennä parempaan katsekulmaan, jos etupäätuomari tarvitsee hänen apuaan. Sisäänmeno tarkoittaa että takapäätuomari saa mennä hieman siniviivan yli, mutta hänen ei tule joutua kiistan keskelle.
.
Kun päädyssä on vääntö pelikatkolla, takapäätuomari (PT 2) keskialueella voi tulla sisään aloituspisteiden yläkaarelle aina välillä katsoen ovatko pelaajat tulossa sisään.

Tarkistuslista – Kiistatilanne		
Etupäätuomari	**Takapäätuomari**	**Linjatuomarit**
1. Pelin katketessa sijoitu siten, että näet kaikki kiistaan osallistuvat pelaajat. 2. Voit yrittää hallita kiistaa käskemällä pelaajia erityisesti sen alkuvaiheessa. 3. Olet vastuussa oikeiden rangaistusten tuomitsemisesta ja tarkistuslistan suoritusten johtamisesta. 4. Kiistan jälkeen keskustele tarvittaessa lyhyesti toisen päätuomarin kanssa tuomarialueella ja ilmoita rangaistukset kirjurille. 5. Kerro kapteeneille tuomitut rangaistukset. 6. Määrää seuraava aloituspaikka ja kerro siitä muille pelin osapuolille.	1. Olet vastuussa kokonaisuuden valvonnasta. 2. Kiistan syntyessä, määrää ensin pelaajat pysymään penkillä ja sijoitu siten että sinun ohi ei pääse kiistaan. 3. Valvo takapareja ja pelaajia jotka eivät osallistu kiistaan. Ohjaa heitä äänellä ja tarvittaessa eleillä. 4. Jos maalivahdille saatetaan tuomita rangaistuksia, kirjaa ylös kentälle olleet saman joukkueen pelaajat. 5. Kirjaa ylös vaihto-, ja rangaistusaitiosta kiistaan mukaan tulevien pelaajien numerot. 6. Avusta toista päätuomaria rangaistusten tuomitsemisessa tarpeen mukaan.	1. Noudata kiistan toimintaohjetta. 2. Kiistan jälkeen toinen linjatuomareista hakee tarvittavat sijaiset vaihtoaitiosta. Toinen siivoaa samaan aikaan kentän mahdollisista varusteista ja suorittaa seuraavan aloituksen.

Muut toimintaohjeet

Molemmat päätuomarit ovat vastuussa käsisyöttöjen, kiekon pelaaminen korkealla mailalla ja kiekko yli laidan – ratkaisuiden tekemisestä. Linjatuomarit voivat auttaa heitä näissä mikäli päätuomari ei ole havainnut tapahtumaa.

Kun pelaaja koskettaa kiekkoa korkealla mailla päätyalueella ja toinen päätuomareista näyttää käsimerkin:

- Odotetaan mitä tapahtuu.
- Jos sama joukkue koskettaa kiekkoa, pysäytetään peli.
- Kun vastustaja koskettaa kiekkoa, näytetään ”ei tuomita” –käsimerkki.

Päätuomari (PT 1 tai PT 2), joka näytti alkuperäisen käsimerkin katkaisee pelin tai näyttää ”ei tuomita” –käsimerkin. Jos tilanteessa ei ole korkeaa mailaa, ”ei tuomita”-käsimerkkiä EI tule käyttää.

Jos linjatuomari ei pysty tuomitsemaan paitsiota, päätuomari tarkistaa ensin pystyikö linjatuomari tekemään ratkaisun. Jos linjatuomari ei pystynyt tekemään itse ratkaisua, niin päätuomari katkaisee pelin.

Loukkaantunut päätuomari

Jos toinen päätuomareista ei kykene jatkamaan, ottelua jatketaan kolmen tuomarin järjestelmällä.

Loukkaantunut linjatuomari

Jos toinen linjatuomareista ei kykene jatkamaan, noudatetaan seuraavia toimintaohjeita.

Linjatuomari suorittaa kaikki aloitukset pois lukien keskialoitukset Päätyalueella takapäätuomari valvoo siniviivan kunnes linjatuomari palaa siniviivalle tai taaimmaiselle siniviivalle jos kyseessä on nopea suunnanmuutos. Keskialueella lähin päätuomari valvoo siniviivan kunnes linjatuomari ehtii paikalle.

Jos linjatuomari ei ole sijoittunut tekemään siniviivaratkaisua, lähin päätuomari valvoo tilanteen ja tarvittaessa katkaisee pelin. Siirretyssä paitsiossa päätuomari käyttää ääntä osoittaakseen paitsiotilanteen. Päätuomarin ei tule nostaa kättään ylös siirretyn paitsion merkiksi. Kun linjatuomari saapuu siniviivalle (ja siirretty paitsio on vielä voimassa), hän nostaa käden ylös ja hoitaa tilanteen

Linjatuomari hoitaa ja ratkaisee kaikki pitkän kiekon tilanteet.

Linjatuomarien yhteistyöohjeita

Tapahtumien raportointi päätuomarille

Linjatuomareiden on velvollisuus raportoida päätuomarille kaikki havaitsemansa jouk-

kuerangaistukset, isot rangaistukset, käytösrangaistukset, pelirangaistukset tai ottelurangaistukset tilannetta seuraavalla pelikatkolla. Linjatuomarin ei pidä odottaa päätuomarin pyyntöä raportoinnista, vaan viipymättä raportoitava tapahtuma seuraavalla pelikatkolla.

Linjatuomarin noudattaa seuraavia toimintaohjeita raportoidessaan tilannetta päätuomarille:

- Varmista päätuomarin huomio, esim. katsekontaktilla ja kertomalla että sinulla on raportoitavaa, joka vaatii häneltä toimenpiteitään.
- Suorita raportointi pääasiallisesti tuomarialueella ja pidä viesti lyhyenä.
- Pysy rauhallisena ja muista, että olet raportoimassa tilannetta päätuomarille. Päätuomarin vastuulla on päätöksen tekeminen.
- Kerro mitä itse havaitsit (esimerkiksi ”Sininen numero 14 osui korkealla mailalla punaiseen pelaajaan numero 7” tai ”Sininen joukkueen pelaajapenkiltä solvataan minua” tai ”Punainen 6 huitoi mailalla valkoista 8:aa”)
- Kun olet kuvannut tilanteen, ehdota ratkaisua jos tilanteessa ei mielestäsi ole vaihtoehtoja (esimerkiksi: ”Tilanne oli ottelurangaistuksen arvoinen”).
- Varmista, että olette ymmärtäneet toisianne.
- Linjatuomareiden tulee seurata päätuomarin ohjausta keskusteluissa. Kaikki kysymykset päätuomarin lopullisesta päätöksestä pitää keskustella tuomariston kesken pukuhuoneen rauhassa.

Rangaistuksen tuomitsemisen jälkeen

Kun peli katkaistaan rangaistuksen tuomitsemisen takia, kummankin linjatuomarin pitää olla valmistautua suulliseen tai fyysiseen sopimattomaan käytökseen päätuomaria kohti. Tämän takia linjatuomarien pitää välttää kiekon noutamista, kunnes he ovat varmoja, ettei tällaisia ongelmia esiinny. Linjatuomarin ei aina tarvitse luistella päätuomarin mukana toimitsija-aition luo tai estää rangaistua pelaajaa, mutta heidän on oltava kaikin puolin olla erityisen valppaana toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla. Linjatuomarien ei pidä työntää päätuomarin kanssa väittelevää pelaajaa taaksepäin tai koskettaa rangaistua pelaajaa.

Kun kahta eri joukkueen pelaajaa rangaistaan, kummankin linjatuomarin pitää saattaa pelaajat rangaistusaitioon mutta ei kuitenkaan työntää heitä. Yksikin rangaistu pelaaja on saatettava jos on kuuma tilanne, jossa voi tulla ongelmia muiden pelaajien kanssa.

Se linjatuomari kumman kenttäpuoliskolla seuraava aloitus suoritetaan, luistelee aloituspaikkaan samalla, kun toinen linjatuomari noutaa kiekon ja suorittaa seuraavan aloituksen.

Päätuomarin sijoittumisen paikkaaminen

Joskus päätuomari jää kiekollisesta tilanteesta jälkeen, tällöin linjatuomarin täytyy liikkua siniviivaltaan päätyalueelle valvomaan tilannetta päätuomarin puolesta. Yleensä

tällaista tapahtuu, jos päätuomari jää pelaajaruuhkan estämäksi tai kyseessä on nopea läpiajotilanne. Linjatuomari ei kuitenkaan saa liikkua siniviivaltaan ennen kuin kiekko on ylittänyt siniviivan päätyalueen puolelle. Näin linjatuomari voi tehdä tuomita paitsiotilanteen oikein. Päätyn menevän linjatuomarin on muistettava, että siniviivan valvonta on hänen pääasiallinen vastuualueensa.

Päätuomaria ”paikkaava” linjatuomari noudattaa päätyalueen liikkumis- ja sijoittumisohjeita ja menee aina maalille asti aivan, kuten päätuomarikin tekisi. Linjatuomari pysyy päätyalueella niin kauan, kunnes päätuomari on ehtinyt sijoittua tilanteen vaatimalla tavalla. Jos tilanteesta syntyy maali, päätuomaria paikkaava linjatuomari näyttää maalin merkin. Linjatuomari ei kuitenkaan vihellä pilliinsä, vaan pelin katkaisee päätuomari. **Linjatuomari ei koskaan näytä ”ei maali” –käsimerkkiä, vaan sen näyttää ainoastaan päätuomari.** Jos tilanteesta ei synny maalia, linjatuomarin on varottava törmäämästä päätuomariin palatessaan takaisin keskialueelle.

Yhteistyö toisen linjatuomarin kanssa

Pelikatkolla pääsääntöisesti se linjatuomari joka on katkaissut pelin, siirtyy seuraavassa aloituksessa ei-aloittavaksi linjatuomariksi. Tämä ei kuitenkaan koske pitkää kiekkoa eikä tilanteita joissa sujuvoittamisen vuoksi on luonnollisempaa toimia toisin.

Linjatuomareiden keskinäisestä yhteistyöstä syntyvä kuva on osa tuomariston uskottavuutta ja luotettavuutta. Linjatuomarin ei koskaan pidä heittää kiekkoa toiselle linjatuomarille.

Pelin käydessä linjatuomareiden pitää kommunikoida keskenään etenkin joukkueen joutuessa vajaalukuiseksi, vajaalukuisuuden päättyessä, joukkueen vaihtaessa maalivahdin pelaajaan ja erän loppuessa. Linjatuomareiden keskinäisellä kommunikoinnilla ja yhteistyöllä voidaan vähentää tuomariston tekemiä turhia katkoja ottelun kulussa. Hyvät linjatuomarit helpottavat myös päätuomarin työtä rajoittamalla hallittavien häiriöiden määrää.

Ottelun aikana syntyy jatkuvasti tilanteita, joiden yhteydessä toisen linjatuomarin on paikattava toista linjatuomaria. Tällaisia tilanteita on kuvattu seuraavassa.

Päätyalueella

Aloituksen aikana siniviivalla olevan linjatuomarin täytyy jäädä siniviivalleen ja seurattava peliä ja valvottava siniviivaa. Jos kiekko välittömästi aloituksen jälkeen siirtyy puolueettoman alueen puolelle, siniviivaa valvovan linjatuomarin täytyy liikkua pelin mukana ja aloittava linjatuomari ottaa siniviivan vastuulleen, minkä jälkeen hän seuraa peliä ns. takalinjatuomarina.

Jos etulinjatuomari menee syvälle päätyalueelle, on hänen tiedostettava, että takalinjatuomarille jää vastuu molempien siniviivojen valvonnasta pitkän tilanteessa jossa tulee pitkä syöttö. Tämän vuoksi etulinjatuomarin on yritettävä palata takaisin paikalleen mahdollisimman nopeasti. Tilanteessa, jossa etulinjatuomari menee syvälle paikkaa-

maan päätuomaria, takalinjatuomarin on liikuttava lähemmäs valvomaan siniviivaa kunnes päätuomaria paikkaava linjatuomari on palannut paikalleen.

Puolueettomalla alueella

Kun suoritetaan puolueettoman alueen aloituspisteestä siniviivan luota, ei-aloittavan linjatuomarin vastuulla on tehdä päätös kaikista kyseisen siniviivan tilanteista. Ei-aloittavan linjatuomarin vastuulla on siniviivan tai keskiviivan valvominen sen mukaan, mihin suuntaan kiekko liikkuu aloituksen jälkeen. Jos kiekko menee päätyalueelle, ei-aloittava linjatuomari jää siniviivalle ja aloittava linjatuomari perääntyy keskiviivalle päin. Jos kiekko menee keskiviivan suuntaan, ei-aloittava linjatuomari liikkuu kiekon liikkeen suuntaisesti valvoen keskiviivan ja tämän jälkeen hyökkäyssiniviivan.

Linjatuomariparin täytyy toimia yhteistyössä ja jos kiekko ylittää siniviivan vapaa linjatuomari pitää paikkansa siniviivalla ja toinen linjatuomari voi mennä takaisin punaviivalle. Kun takalinjatuomari liikkuu pelin suuntaan, hänen ei pidä jättää siniviivaa ennen kuin kaikki hyökkäävän joukkueen pelaajat ovat poistuneet alueelta. Missään vaiheessa pelin aikana takalinjatuomarin ei pitäisi olla kauempana kuin viimeinen hyökkäävä pelaaja. Tämä tarkoittaa että hänen ja siniviivan välillä ei pitäisi olla hyökkääjäpelaajia.

Kun takalinjatuomari siirtyy pelin mukana ylöspäin, hänen pitäisi välttää ”putkikatseisuutta” ja ei vain kiekollista tilannetta vaan pitää pää liikkeessä ja katsoa jäätä päätuomarin ja toisen linjatuomarin seuratessa kiekollista tilannetta. Pitkien syöttöjen varalta ja siniviivan valvomatta jättämisen tai myöhässä siniviivalle tulemisen välttämiseksi, linjatuomareiden siniviivavaihdot (tilanne jossa etutuomari ei pääse siniviivalleen) tulisi pitää minimissään ja käytettäväksi vain äärimmäisissä tilanteissa. Aina kun kiekko tai peli on keskialueella, molempien linjatuomareiden tulisi olla siniviivoillaan. Linjatuomareiden tulee tiedostaa rangaistusaitioista vapautuvat pelaajat ja heille tulevat pitkät syötöt päätyalueelta

Linjatuomari paikkaamassa päätuomaria

Jos päätuomari ei pääse maalille, linjatuomari voi mennä maaliviivalle. Ainakin yhden neljästä tuomarista on aina oltava mukana maalintekotilanteessa. Jos etupäätuomari ei ole normaalisti sijoittunut (kaatunut), linjatuomari varmistaa voiko takapäätuomari paikata tätä. Jos takapäätuomari ei voi paikata jumissa olevaa päätuomaria, linjatuomari menee tarvittaessa päätyyn.